

**Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Ενέργεια: Στρατηγική, Δίκαιο & Οικονομία**

**Δημοπρασίες προθεσμιακών προϊόντων
ηλεκτρικής ενέργειας:
Το παράδειγμα NOME στη Γαλλία
και οι εξελίξεις στην Ελλάδα**

Τσιωτάκη Πολυξένη

**Επιβλέπων Καθηγητής:
κ. Κότιος Άγγελος**

Η Τσιωτάκη Πολυξένη βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Τσιωτάκη Πολυξένη

*Στους υπέροχους γονείς μου,
Θύμιο & Μαρίνα*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της προσπάθειας για την απόκτηση του τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην «**Ενέργεια: Στρατηγική, Δίκαιο και Οικονομία**» του Τμήματος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς, νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω ιδιαίτερα όλο το διδακτικό προσωπικό για τα εφόδια και τις γνώσεις που προσπάθησαν να μας μεταφέρουν.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. **Άγγελο Κότιο** (M.A. & Ph.D. Universität Tübingen), για την καθοδήγησή του. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στον κ. **Αθανάσιο Δαγούμα** (Διδάκτωρ Ηλ. Μηχ. ΑΠΘ), ο οποίος με την πολύτιμη βοήθειά του κατά τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας με βοήθησε να την εμπλουτίσω και να βελτιστοποιήσω το αποτέλεσμα της, όπως επίσης και στον κ. **Ιωάννη Παραβάντη** (M.Sc. & Ph.D. Northwestern University) για τις πολύ εύστοχες παρατηρήσεις και υποδείξεις του.

Θα πρέπει βεβαίως να ευχαριστήσω και τον Διευθυντή του μεταπτυχιακού προγράμματος, κ. **Νικόλαο Φαραντούρη** (M.Juris & D.Phil. Oxford University), για την επιτυχή υλοποίηση ενός άκρως ενδιαφέροντος και καινοτόμου μεταπτυχιακού προγράμματος.

Δεν θα μπορούσα ασφαλώς να παραλείψω τους αξιαγάπητους συμφοιτητές μου, οι οποίοι με βοήθησαν ανιδιοτελώς και χωρίς ίχνος ανταγωνισμού, παρά με πραγματικό ενδιαφέρον και ευγενή άμιλλα. Τους αγαπώ τον κάθε ένα ξεχωριστά και είμαι ευτυχής που απέκτησα νέους φίλους. **Γιάννη, Μιχάλη, Μαρία, Σόνια και Φωτεινή** σας ευχαριστώ πολύ.

Κλείνοντας, τίποτα δεν θα είχε την ίδια έκβαση αν δεν είχα την βοήθεια όλων των δικών μου ανθρώπων, των γονιών μου, **Θύμιου και Μαρίνας**, της αδερφής μου **Φαίης**, αλλά και του υπέροχου συντρόφου μου, **Γιώργου**.

Μου συμπαραστάθηκαν όλοι τους ακούραστα και τους ευχαριστώ από καρδιάς.

Πειραιάς, Δεκέμβριος 2016

Πίνακας περιεχομένων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
1. Ελληνικό ενεργειακό Ισοζύγιο.....	16
1.1 Επισκόπηση της Ελληνικής Αγοράς Ενέργειας - Κύρια σημεία	16
1.2 Απελευθέρωση αγοράς ενέργειας.....	16
1.3 Εισαγωγές ηλεκτρισμού	16
1.4 Τιμή Brent.....	17
1.5 Παραγωγή ανά τεχνολογία	18
1.6 Ενεργειακό μείγμα	21
1.7 Ηλικία συμβατικών μονάδων.....	22
1.8 Κατανάλωση Αερίου	23
1.9 Εισαγωγές/Εξαγωγές.....	24
2. Η Γαλλική Πράξη NOME 2010	27
2.1 Γενικότερη εικόνα γαλλικού ενεργειακού τομέα	27
2.2 Αιτίες και λόγοι για την πράξη NOME.....	29
2.3 Η αναδιανομή του πλεονεκτήματος της πυρηνικής ενέργειας στους καταναλωτές και οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό	31
2.4 Η Πράξη NOME λεπτομερώς.....	35
2.5 Οικονομική αξιολόγηση της Πράξης NOME - Μεθοδολογικές πτυχές.....	39
2.5.1 Οι αρχικές εκτιμήσεις.....	39
2.5.2 Άγνωστες παράμετροι.....	41
2.5.3 Ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας.....	44
2.5.4 Αποτελεσματικές επενδύσεις στον τομέα της παραγωγής	45
2.5.5 Η αστάθεια της Πράξης NOME.....	46
2.5.6 Η πιθανότητα ακύρωσης της Πράξης NOME από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. 50	
2.5.7 Κίνητρα για αποτελεσματικές επενδύσεις.....	52
2.6 Συμπέρασμα	56
3. Ελληνικό Σχέδιο Συστήματος Δημοπρασιών NOME	59
3.1 Ελληνική πραγματικότητα.....	59
3.2 Περιγραφή του προτεινόμενου μηχανισμού NOME	60
3.3 Νομοθετικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο - Συμμόρφωση με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 (ΜοU).....	64

3.4	Σκοπός του μηχανισμού NOME	64
3.5	Απαιτούμενες εξελίξεις στο υπάρχον Νομοθετικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο	66
3.6	Θέσπιση Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων	67
3.7	Εύρος εφαρμογής για την εισαγωγή των Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων	67
3.8	Συνοπτική Περιγραφή των Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων ..	67
3.9	Ο Λειτουργός της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. (ΛΑΓΗΕ Α.Ε.)	68
3.10	Όροι Επιλεξιμότητας: Συμμετέχοντες στις Δημοπρασίες - Δικαιώματα και Υποχρεώσεις	68
3.11	Κριτήρια προσδιορισμού Μεθοδολογίας	69
3.12	Κώδικας Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΚΣΔΠΠΗΕ)	69
3.13	Νομοθετικές Εξουσιοδοτήσεις - Καθορισμός Αρμοδιοτήτων	69
3.14	Μεθοδολογία προσδιορισμού κατώτατης τιμής προσφοράς των δημοπρατούμενων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας	70
3.15	Κώδικας Προθεσμιακών Προϊόντων - Κανόνες Δημοπρασιών	71
3.15.1	Απαιτήσεις Συμμετοχής και Διαδικασία	71
3.15.2	Πρωτογενής Αγορά	71
3.15.3	Μηχανισμός Καταμερισμού: Κατάτμηση σε Υποπροϊόντα από την Πρωτογενή στην Δευτερογενή Αγορά	72
3.15.4	Μηνιαία Διαδικασία Ανάδειξης Υποπροϊόντων και Προπληρωμή	74
3.15.5	Επίπτωση στην Διαχείριση Κινδύνου του ΗΕΠ	74
3.15.6	Συμπληρωματική Εκκαθάριση του ΗΕΠ και διακανονισμός συναλλαγών	75
3.15.7	Προβλέψεις περί μη Κανονικής Εκκαθάρισης του ΗΕΠ	76
3.15.8	Έκθεση Επιπτώσεων, παρακολούθηση εφαρμογής και συναφείς ενέργειες	76
3.15.9	Δηλώσεις Χρήσης: Προθεσμίες και Διαδικασία Υποβολής	77
4.	Σύγκριση του γαλλικού και ελληνικού νόμου NOME - Αποτύπωση των αντιδράσεων της βιομηχανίας και της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας	81
4.1	Παραλληλισμοί, Κοινά σημεία και Διαφορές	81
4.2	Αντιδράσεις της βιομηχανίας και της ηλεκτρικής αγοράς	84
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	87
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	89

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εποχή μας, υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης που ταλαιπωρεί το μεγαλύτερο κομμάτι του πλανήτη μας, η αναγκαιότητα για ανάπτυξη συνυπάρχει με την ισότιμη προώθηση της οικονομίας, του περιβάλλοντος και των κοινωνιών. Η βιώσιμη ανάπτυξη και η μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος είναι πλέον επιβεβλημένες προτεραιότητες της διεθνούς κοινότητας. Για τους λόγους αυτούς, διαρκώς αναζητούνται, διεθνώς, τρόποι και πολιτικές αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής για μετακίνηση από την «εποχή του άνθρακα» σε μια σύγχρονη ενεργειακή επανάσταση, καθώς διαπιστώνεται και με επιστημονικά πλέον δεδομένα ότι ο πλανήτης μας βρίσκεται λίγο πριν από τα όρια ενός, μη αναστρέψιμου πλέον, κλιματικού Αρμαγεδδώνα.

Ένας από τους πλέον σημαντικούς και ταυτόχρονα παγκοσμιοποιημένους οικονομικούς τομείς κάθε χώρας, είναι η παραγωγή, μεταφορά και διανομή ενεργειακών προϊόντων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οτιδήποτε σχετίζεται με τις ενεργειακές επιλογές, για παράδειγμα η χρηματοδότηση έργων υποδομής, η εξέλιξη της τεχνολογίας και οι συνέπειες στην κλιματική αλλαγή, είναι και οι βασικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τις ενεργειακές εξελίξεις.

Αυτό που χαρακτηρίζει την ενεργειακή πολιτική τις τελευταίες δεκαετίες, είναι, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η τάση για απεξάρτηση από την εθνική σκοπιμότητα. Συνέπεια αυτού είναι η απελευθέρωση των ενεργειακών αγορών, οι οποίες διαμορφώνονται πλέον με χαρακτηριστικά πιο ενοποιημένα, περιφερειακά, γίνονται ευρύτερα παγκοσμιοποιημένες και πιο ανταγωνιστικές.

Σε αυτά τα πλαίσια διαμορφώνεται και η Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Πολιτική, η οποία έχει ως κεντρικά σημεία της τη μείωση της κλιματικής αλλαγής, την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και την ασφάλεια του ανεφοδιασμού, καθώς το ενεργειακό πρόβλημα είναι ένα από τα πιο σημαντικά θέματα της σύγχρονης πραγματικότητας και αποτελεί ένα αγαθό το οποίο χρησιμοποιεί η παγκόσμια κοινότητα προς εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών και κοινωνικών της αναγκών.

Άλλα σημαντικά σημεία αποτελούν οι τιμές ενέργειας, για το λόγο ότι παρουσιάζουν αξιοσημείωτες διακυμάνσεις, εξαιτίας της γενικότερης οικονομικής αβεβαιότητας της εποχής, και βεβαίως οι διεθνείς εξελίξεις, γιατί οι αναπτυσσόμενες χώρες

απορροφούν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό των παγκόσμιων ενεργειακών αποθεμάτων για να τροφοδοτήσουν την οικονομική τους ανάπτυξη.

Παράλληλα εμφανίστηκαν δύο νέες προκλήσεις λόγω των οικονομικών εξελίξεων και των επενδύσεων σε υποδομές. Η χρηματοοικονομική κρίση και τα προβλήματα των ευρωπαϊκών οικονομιών δημιουργούν προβλήματα στα σχέδια για νέες επενδύσεις και για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, ενώ οι ανάγκες σε νέα δίκτυα τόσο ηλεκτρισμού όσο και φυσικού αερίου, για τη μετάβαση σε έναν ενεργειακό τομέα με χαμηλές εκπομπές ρύπων, απαιτούν μεγάλες οικονομικές επενδύσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του 1^{ου} κύκλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην «Ενέργεια: Στρατηγική, Δίκαιο και Οικονομία» του Τμήματος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Με την παρούσα μελέτη, η οποία αποτελείται από συνολικά τέσσερα (4) κεφάλαια, επιχειρείται η παρουσίαση των ακόλουθων:

Στο Κεφάλαιο 1 παρατίθεται μία επισκόπηση ελληνικού ενεργειακού ισοζυγίου σήμερα.

Στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται η γαλλικής Πράξη NOME η οποία εκδόθηκε το έτος 2010, μια σύντομη ανάλυση του μηχανισμού αυτού και του σκοπού του νόμου, ως επίσης των μεταρρυθμίσεων και των συνεπειών τις οποίες αναμένεται να επιφέρει στη γαλλική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο Κεφάλαιο 3 θα γίνει μία παράθεση της προσπάθειας ανάπτυξης, σε άμεση συσχέτιση με τη γαλλική Πράξη NOME, της ελληνικής υλοποίησης του μηχανισμού πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας από τη ΔΕΗ Α.Ε., μέσω προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας, με το σχεδιασμό του συστήματος δημοπρασιών NOME. Γίνεται μία απόπειρα αποτύπωσης της κατάστασης, όπως αυτή διαμορφώνεται στην σημερινή ελληνική πραγματικότητα, τις εκτιμήσεις και προσδοκίες για επιτυχή ή όχι σχεδιασμό και εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων NOME.

Στο Κεφάλαιο 4, συνοψίζοντας τα παραπάνω, θα επιχειρηθεί μία προσπάθεια σύγκρισης των δύο πλαισίων NOME, γαλλικού και ελληνικού, ως επίσης μία αποτύπωση των αντιδράσεων της βιομηχανίας και, εν γένει, της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

1. Ελληνικό ενεργειακό Ισοζύγιο

1.1 Επισκόπηση της Ελληνικής Αγοράς Ενέργειας - Κύρια σημεία

Στην Ελλάδα, ο βασικός στόχος της ενεργειακής πολιτικής που ακολούθησε την πετρελαϊκή κρίση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70, ήταν ο περιορισμός της εξάρτησης από το πετρέλαιο, στόχος που θα μπορούσε να επιτευχθεί με την εκτενέστερη χρήση των εγχώριων λιγνιτικών αποθεμάτων και των υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς επίσης και με την εισαγωγή του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα.

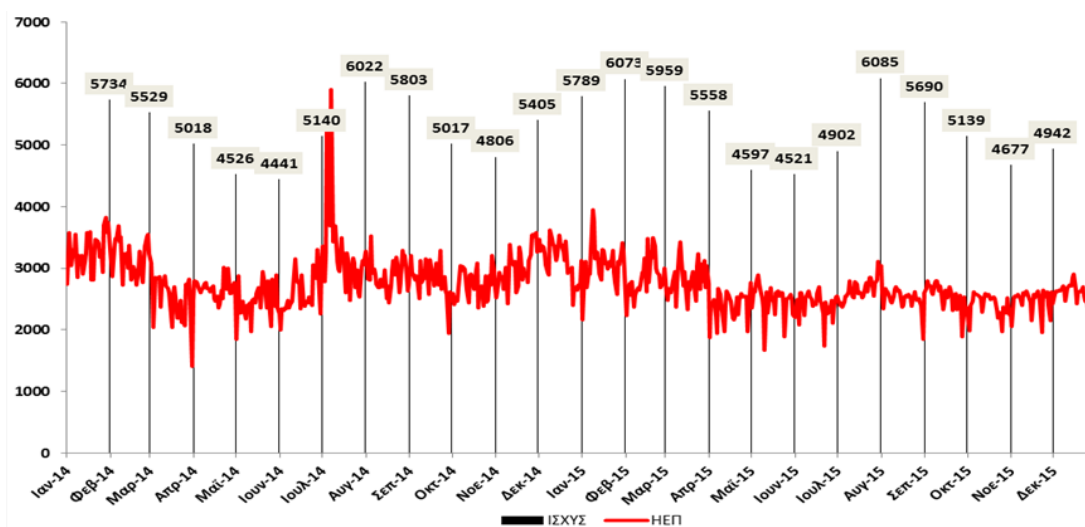
1.2 Απελευθέρωση αγοράς ενέργειας

Προκειμένου να εγκριθεί το τρίτο μνημόνιο, η Ελληνική κυβέρνηση συμφώνησε για την απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Σύμφωνα με το ψηφισθέν Πρόγραμμα από την 1^η Ιανουαρίου 2020, καμία εταιρεία παραγωγής και καμία εταιρεία προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας δε θα κατέχει μερίδιο αγοράς άνω του 50%. Από τον Μάιο του 2016 η ΔΕΠΑ Α.Ε. (Δημόσια Επιχείρηση Αερίου) και οι Ε.Π.Α. (Εταιρείες Παροχής Αερίου) είναι υποχρεωμένες να προχωρήσουν σε λογιστικό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων τους (διανομή και δίκτυο). Η ΔΕΠΑ Α.Ε. έχει ήδη προβεί (στα πλαίσια δεσμεύσεων προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού) σε δημοπρασίες φυσικού αερίου σε τιμές κόστους εισαγωγής με τις οποίες προσφέρει ποσοστό σταδιακά αυξανόμενο των ετησίων εισαγωγών της κάθε προηγούμενου έτους (10% το 2013-2016, 16% το 2017, 17% το 2018, 18% το 2019 κλπ έως να επανεξεταστεί ο θεσμός όταν το μερίδιο της ΔΕΠΑ στην αγορά μειωθεί κάτω από το 60%. Η αγορά φυσικού αερίου προβλέπεται να απελευθερωθεί πλήρως έως το 2018, με την εξάλειψη κάθε έννοιας μη επιλεξιμότητας. Η ΔΕΣΦΑ Α.Ε. προβλέπεται να ιδιωτικοποιηθεί εντός του 2017, παρά το ναύαγιο της ιδιωτικοποίησης με τη SOCAR.

1.3 Εισαγωγές ηλεκτρισμού

Για το έτος 2015 οι καθαρές εισαγωγές από τις διασυνδεδεμένες χώρες αυξήθηκαν κατά 15% σε σύγκριση με το 2014. Ο κύριος λόγος για την αύξηση αυτή, ήταν η υψηλότερη χονδρεμπορική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (ΟΤΣ) στην Ελλάδα σε

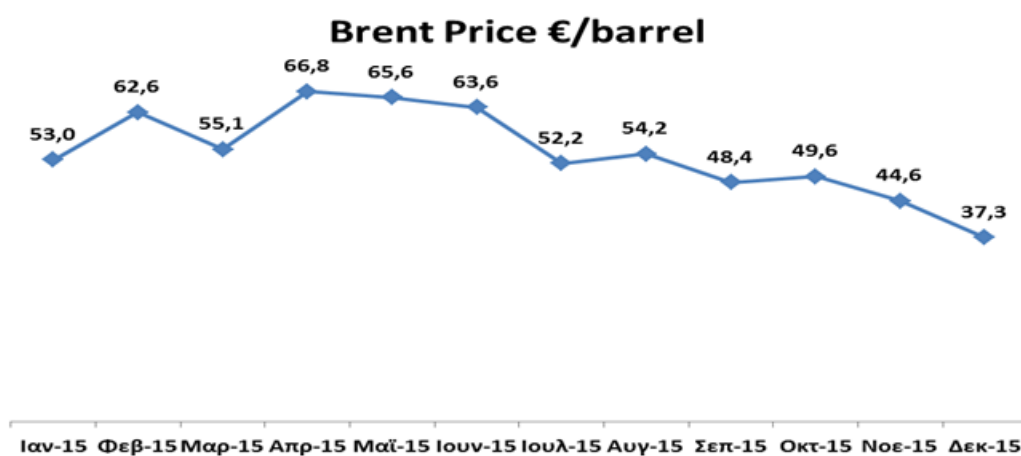
σύγκριση με τις διασυνδεδεμένες χώρες, παρά την πτώση της ΟΤΣ κατά 10% σε σύγκριση με το 2014.

Σχεδιάγραμμα 1.1: Απεικόνιση της διακύμανσης της ισχύος και του ΗΕΠ κατά το έτος 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

1.4 Τιμή Brent

Η τιμή του Brent είχε πτώση 40% εντός του 2015. Η τιμή του φυσικού αερίου ακολούθησε την πτωτική πορεία του Brent συμβάλλοντας στην διείδυση των ιδιωτών παραγωγών ενέργειας στη σειρά ένταξης στην παραγωγή και αυξάνοντας το ποσοστό συμμετοχής της στο ενεργειακό μείγμα της χώρας (Σχεδιάγραμμα 1.2).

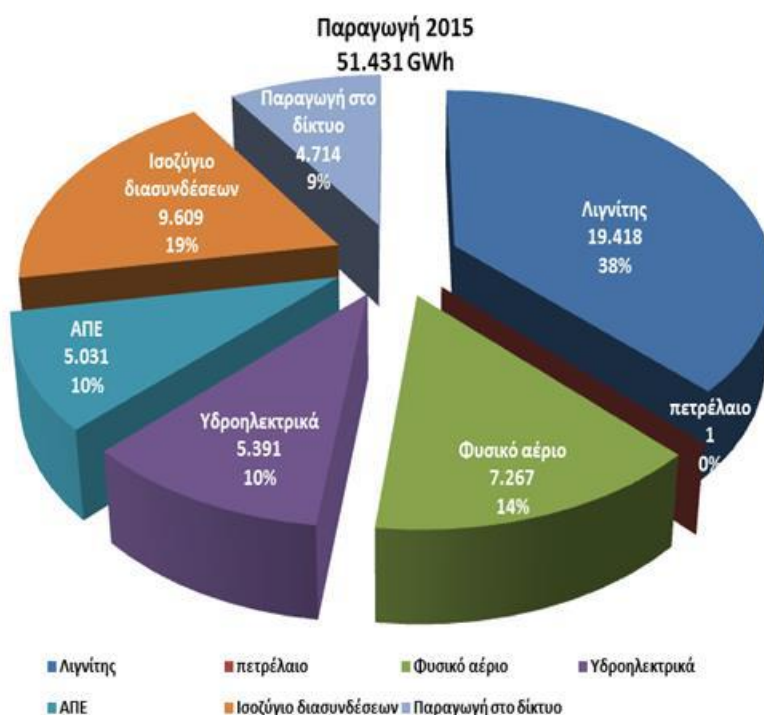

Σχεδιάγραμμα 1.2: Απεικόνιση της διακύμανσης της τιμής Brent κατά το έτος 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

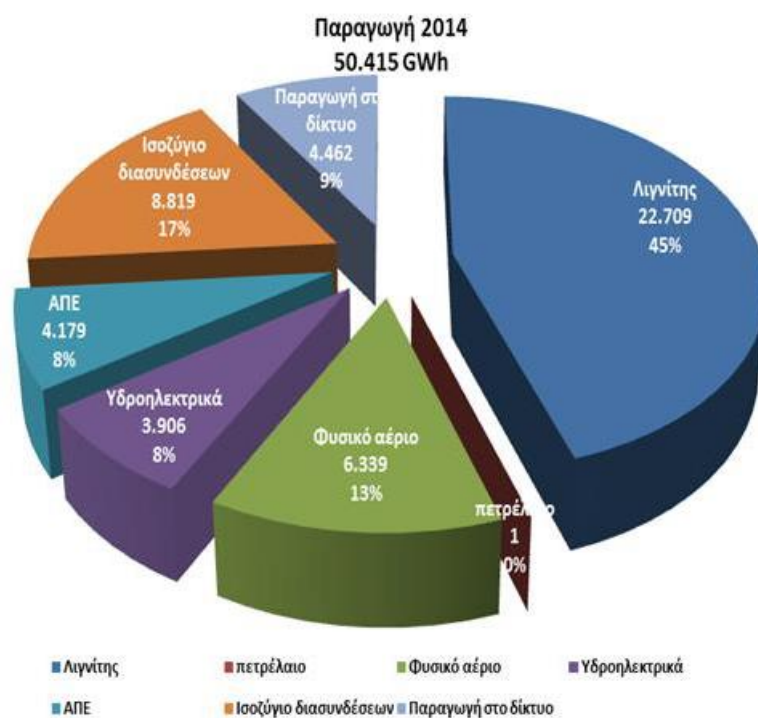
1.5 Παραγωγή ανά τεχνολογία

Η συνολική παραγωγή ενέργειας κατά το 2015 αυξήθηκε κατά 2% σε σύγκριση με το 2014. Η συμμετοχή της λιγνιτικής παραγωγής στο ενεργειακό μείγμα μειώθηκε από 45% (22.709 GWh) το 2014, σε 38% (19.418 GWh) το 2015. Το κενό της παραγωγής καλύφθηκε κυρίως από τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και τα υδροηλεκτρικά που συνεισέφεραν στο δίκτυο συνολικά το 29% της ενέργειας (από 25% συνολικά το 2014).

Από το Σχεδιάγραμμα 1.3 προκύπτει ότι η παραγωγή από λιγνίτη, ήτοι 19.418 GWh (38%), παραμένει η σημαντικότερη πηγή ενέργειας του Συστήματος, παρά την μείωση που παρουσίασε συγκριτικά με το 2014. Η παραγωγή από ΑΠΕ (αθροιστικά Συστήματος και Δικτύου) ήταν η δεύτερη σημαντικότερη πηγή ενέργειας στο σύστημα, με 9.745 GWh (19%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονται οι εισαγωγές ενέργειας από διασυνδεδεμένες χώρες, με 9.609 GWh (19%). Η παραγωγή από φυσικό αέριο ήταν η τέταρτη σημαντικότερη, με 7.267 GWh (14%), είναι βέβαιο όμως ότι το 2016 θα είναι σημαντικά μεγαλύτερη λόγω της εκτενέστερης χρήσης αυτού λόγω μείωσης της τιμής του, κατόπιν της κατάρρευσης των τιμών πετρελαίου.

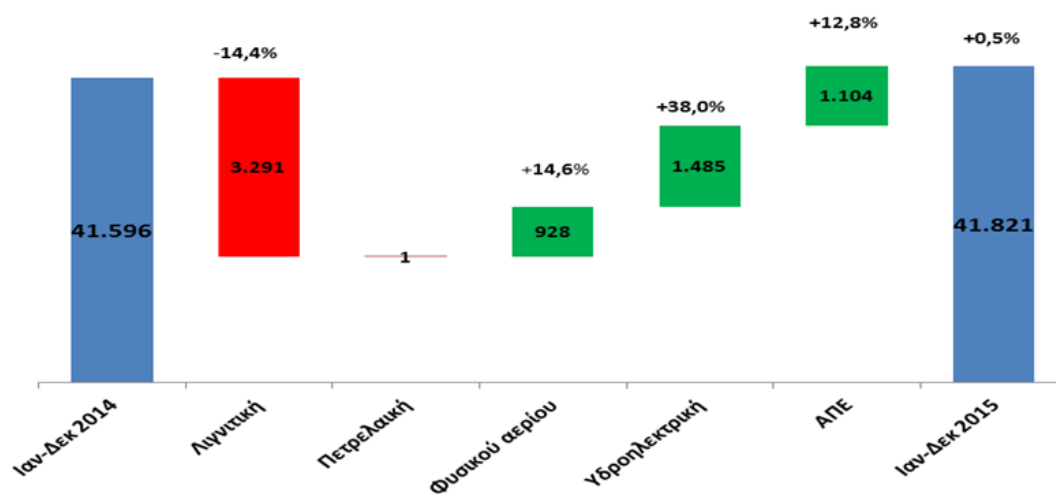

Σχεδιάγραμμα 1.3: Ποσοστιαία παραγωγή ενέργειας ανά τεχνολογία κατά το έτος 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

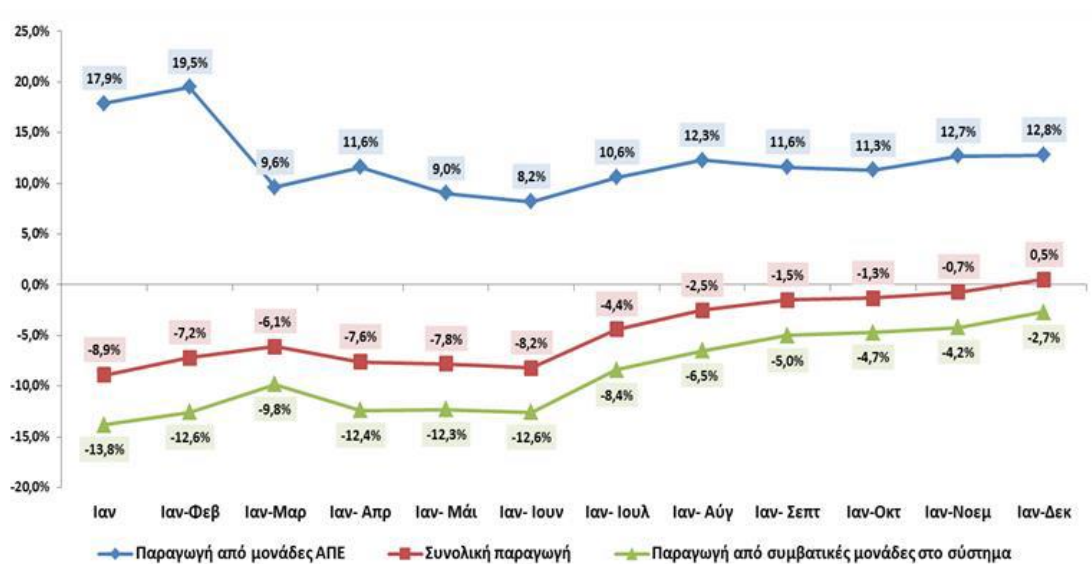
Σχεδιάγραμμα 1.4: Ποσοστιαία παραγωγή ενέργειας ανά τεχνολογία κατά το έτος 2014 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

Από το παρακάτω Σχεδιάγραμμα 1.5 παρατηρείται ότι η συνολική παραγωγή από τους εγχώριους παραγωγούς παρέμεινε σχετικά σταθερή, με μια ελάχιστη αύξηση +0,5%. Η παραγωγή από λιγνίτη παρουσίασε πτώση -14,4% συγκριτικά με το 2014. Η παραγωγή από φυσικό αέριο, υδροηλεκτρικά και ΑΠΕ αυξήθηκε κατά 14,6%, 38,0% και 12,8% αντίστοιχα.

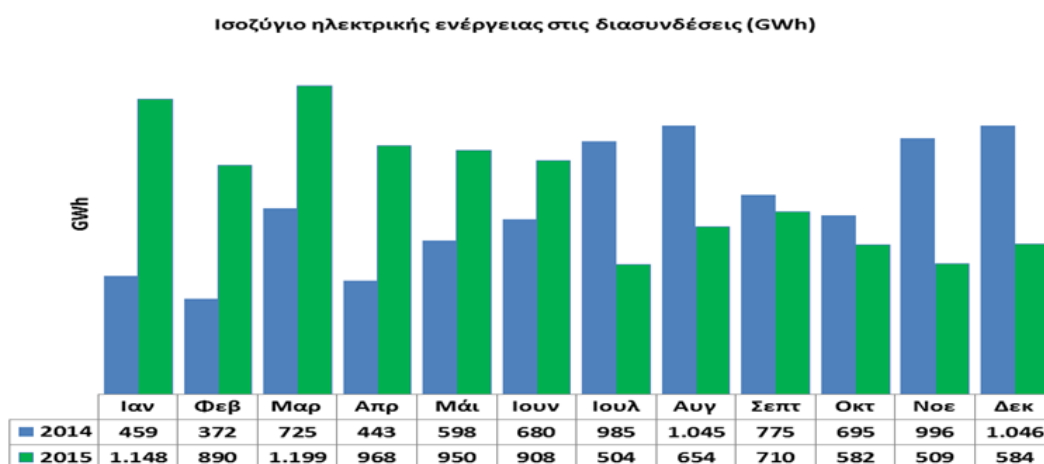
Σχεδιάγραμμα 1.5: Ποσοστιαίες διαφορές στην παραγωγή ενέργειας ανά τεχνολογία μεταξύ των ετών 2014 & 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

Η εγχώρια παραγωγή ενέργειας κατά τους πρώτους έξι (6) μήνες του 2015 σημείωσε σημαντική υποχώρηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2014. Ωστόσο, η τάση αυτή αμβλύνθηκε σταδιακά και τελικώς αναστράφηκε μετά τον Ιούλιο του 2015 (Σχεδιάγραμμα 1.6).

Σχεδιάγραμμα 1.6: Ποσοστιαίες διαφορές στην παραγωγή ενέργειας ανά τεχνολογία κατά το έτος 2014 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

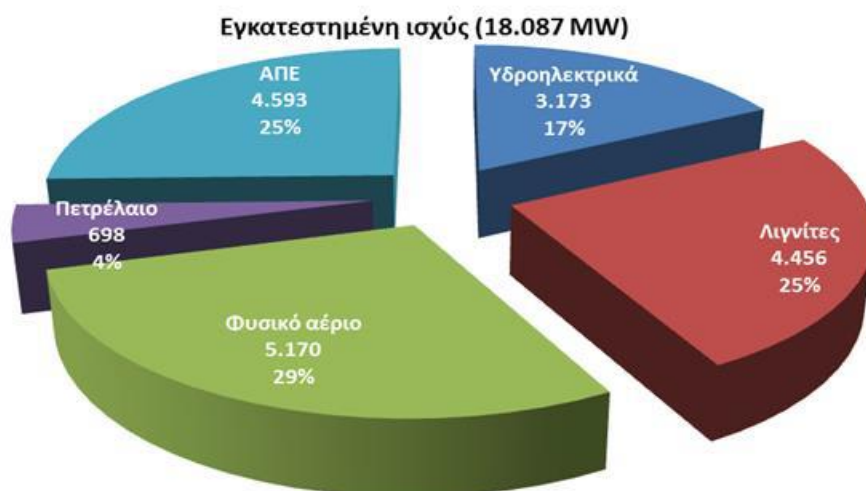
Ο κύριος λόγος για την ως άνω μεταβολή της παραγωγής ήταν οι μειωμένες εισαγωγές ενέργειας από τις διασυνδεδεμένες χώρες μετά τον Ιούλιο 2015 (Σχεδιάγραμμα 1.7).

Σχεδιάγραμμα 1.7: Ισοζύγιο ηλεκτρικής ενέργειας στις διασυνδέσεις (GWh) (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

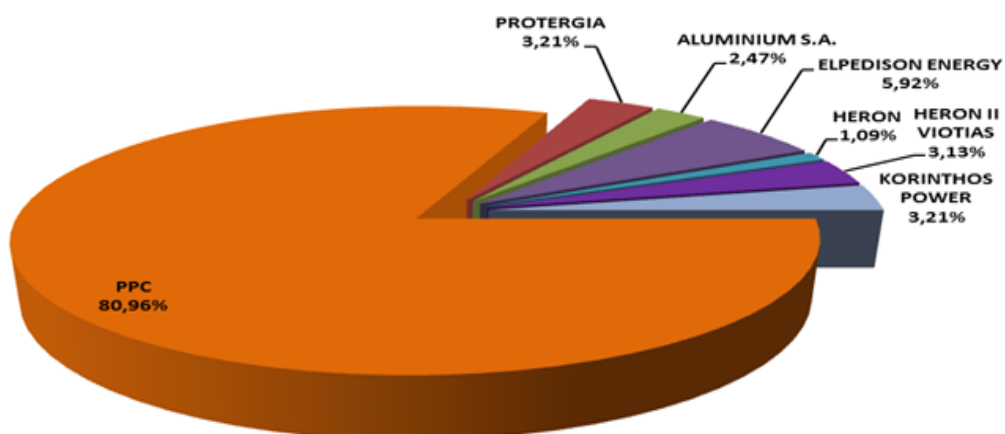
1.6 Ενεργειακό μείγμα

Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς ανέρχεται σε 18.087 MW, όπως περαιτέρω αναλύεται στο παρακάτω γράφημα.

Σχεδιάγραμμα 1.8: Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς ανά τεχνολογία (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

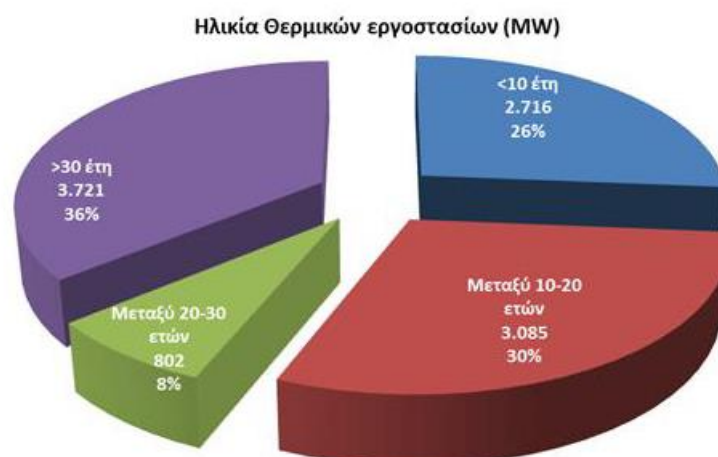
Ο κύριος ιδιοκτήτης ενεργειακών μονάδων είναι η ΔΕΗ Α.Ε. (Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού), η οποία διαθέτει 10.508 Συμβατικά και Υδροηλεκτρικά εργοστάσια. Η ποσοστιαία ανάλυση εγκατεστημένης ισχύος της ΔΕΗ Α.Ε. και των ιδιωτών παραγωγών παρουσιάζεται στο επόμενο γράφημα.

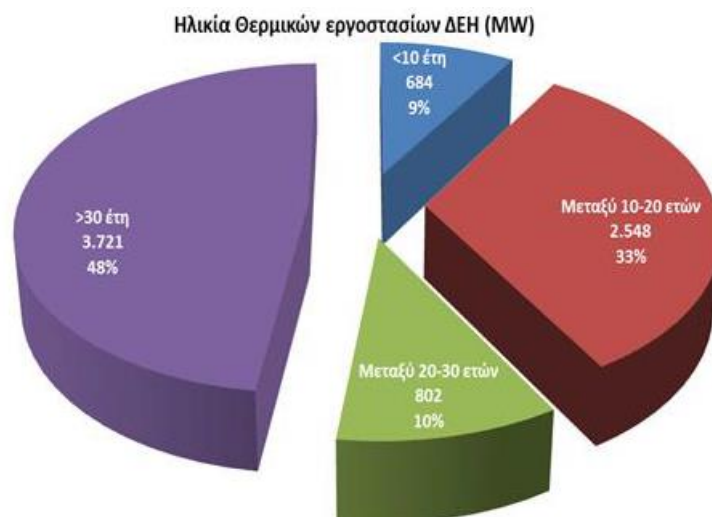
Σχεδιάγραμμα 1.9: Ποσοστιαία ανάλυση εγκατεστημένης ισχύος ανά Προμηθευτή (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

1.7 Ηλικία συμβατικών μονάδων

Όπως φαίνεται στα κατωτέρω γραφήματα, το 45% των θερμικών μονάδων φυσικού αερίου στην Ελλάδα είναι ηλικίας άνω των είκοσι (20) ετών, το οποίο καθιστά απαραίτητο να ενταχθούν νέα εργοστάσια παραγωγής στο ενεργειακό μείγμα.

Σχεδιάγραμμα 1.10: Ηλικία Θερμικών εργοστασίων (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

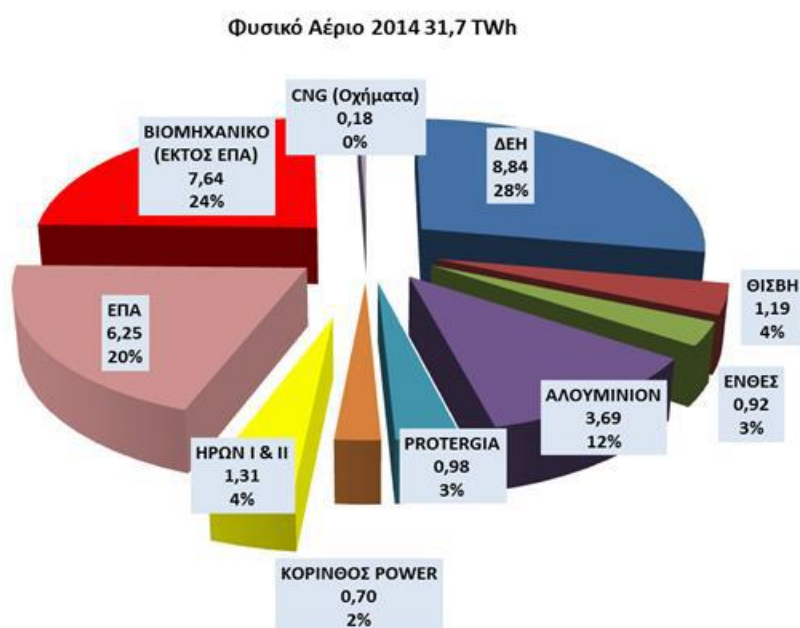

Σχεδιάγραμμα 1.11: Ηλικία Θερμικών εργοστασίων ΔΕΗ Α.Ε. (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

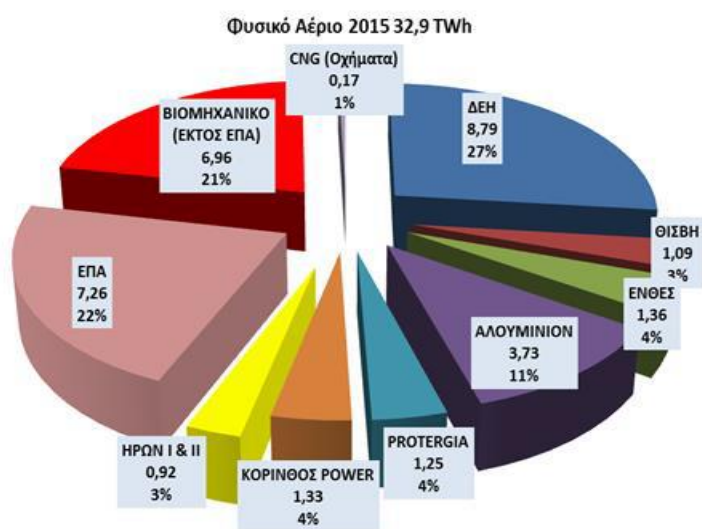

1.8 Κατανάλωση Αερίου

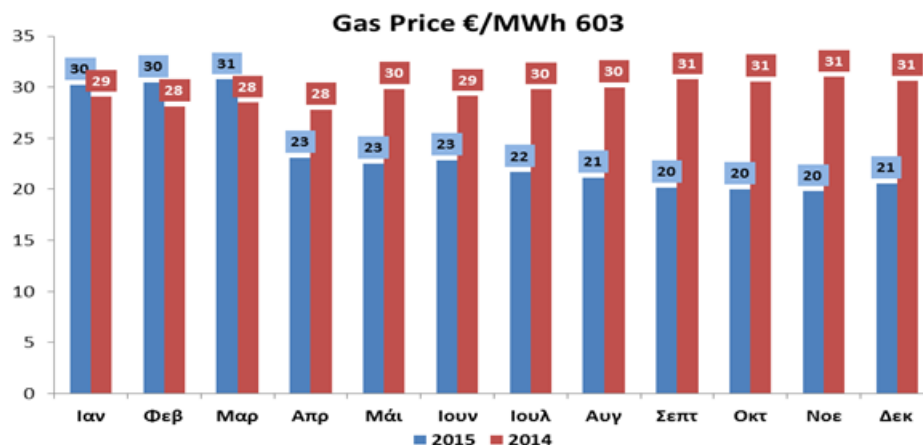
Η κατανάλωση αερίου κατά το έτος 2015 αυξήθηκε κατά 3,77% (1,19 TWh_{th}). Αυτή η αύξηση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην πτώση της τιμής του Brent, γεγονός το οποίο οδήγησε σε χαμηλότερες τιμές φυσικού αερίου, όπως αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα. Η πτώση της τιμής αερίου επέτρεψε στην ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο να αντικαταστήσει μερικώς τη λιγνιτική παραγωγή, όπως φαίνεται στα κατωτέρω γραφήματα.

Σχεδιάγραμμα 1.12: Η κατανάλωση αερίου κατά το έτος 2014(Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

Σχεδιάγραμμα 1.13: Η κατανάλωση αερίου κατά το έτος 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

Σχεδιάγραμμα 1.14: Η διαμόρφωση της τιμής αερίου κατά τα έτη 2014 & 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

1.9 Εισαγωγές/Εξαγωγές

Το ισοζύγιο εισαγωγών εξαγωγών κατά το έτος 2015 αυξήθηκε κατά 9% συγκριτικά με το 2014. Οι καθαρές εισαγωγές από τη Βουλγαρία αυξήθηκαν κατά 16%, ενώ οι καθαρές εισαγωγές από Αλβανία και Ιταλία μειώθηκαν κατά 15% και 11% αντίστοιχα.

MWh	2015	2014	Delta %
Εισαγωγές	11.129.766	9.640.315	15%
Αλβανία	1.722.853	1.852.343	-7%
Βουλγαρία	4.500.725	3.847.015	17%
Ιταλία	1.943.333	1.421.601	37%
ΠΓΔΜ	2.234.506	2.093.324	7%
Τουρκία	728.349	426.042	71%
	2015	2014	Delta %
Εξαγωγές	1.765.356	1.051.395	68%
Αλβανία	196.694	62.631	214%
Βουλγαρία	39.318	1.916	1.952%
Ιταλία	864.179	208.174	315%
ΠΓΔΜ	196.836	39.427	399%
Τουρκία	468.329	739.247	-37%
Καθαρές Εισαγωγές	9.364.410	8.588.920	9%

Πίνακας 1.1: Ισοζύγιο εισαγωγών εξαγωγών κατά τα έτη 2014 & 2015 (Πηγή: ιστοσελίδα ΛΑΓΗΕ)

[1] Οι πληροφορίες για τη σύνταξη του εν λόγω κεφαλαίου αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα της ΛΑΓΗΕ Α.Ε.

2. Η Γαλλική Πράξη NOME 2010

2.1 Γενικότερη εικόνα γαλλικού ενεργειακού τομέα

Ο Γαλλικός ενεργειακός τομέας έχει ξεχωριστή θέση στην Ευρώπη, διότι, αφ' ενός η αναλογία πυρηνικής ενέργειας είναι πολύ υψηλή (75%), κι αφ' ετέρου διότι η τιμή του ηλεκτρισμού είναι χαμηλή σε σχέση με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα και παραμένει ευρέως ελεγχόμενη από την κυβέρνηση, τουλάχιστον όταν πρόκειται για οικιακούς καταναλωτές. Οι τιμές των βιομηχανικών πελατών ελέγχονται ακόμα πιο αυστηρά από την κυβέρνηση. Οι Οδηγίες όμως για το άνοιγμα των εθνικών αγορών στον ανταγωνισμό, οι οποίες επιβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, άλλαξαν πολλά πράγματα, όπως για παράδειγμα τη χρησιμότητα του υφιστάμενου κεντρικού προμηθευτή, της Electricité de France (EDF), η οποία δεν έχει πλέον το μονοπώλιο και οι καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων των οικιακών καταναλωτών, μπορούν ελεύθερα να επιλέγουν τον προμηθευτή τους. Στην πραγματικότητα βέβαια, το μερίδιο του υφιστάμενου προμηθευτή παραμένει πολύ υψηλό και οι διαχειριστές του δικτύου -Réseau de Transport de l' Electricité (RTE) για τη μεταφορά και Electricité Réseau de Distribution France (ERDF) για τη διανομή ενέργειας- είναι θυγατρικές του υφιστάμενου προμηθευτή, οι οποίοι παραμένουν κατά 85% κυβερνητικής ιδιοκτησίας. Αυτό εξηγεί γιατί, κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εισήχθη ένα πλήθος διευθετήσεων, ώστε να παρέχεται ισορροπία ανάμεσα στον ελεύθερο ανταγωνισμό και τη κρατική παρέμβαση εντός της Γαλλικής αγοράς ενέργειας.

Το φθινόπωρο του 2010, η Γαλλία ψήφισε ένα νόμο για να μεταρρυθμίσει την αγορά ηλεκτρισμού και, κατ' επέκταση, τις τιμές^[2]. Το νέο νομοσχέδιο για τον ηλεκτρισμό εισήγαγε πληθώρα θεσμικών και οικονομικών αλλαγών. Από νομικής πλευράς, ο Γαλλικός νόμος «Nouvelle Organisation du Marché de l' Electricité» (εφ' εξής Πράξη NOME), ανταποκρίνεται σε δύο ζητήματα που αντιμετώπιζε η Γαλλική κυβέρνηση, το ένα βραχυπρόθεσμο και το άλλο μακροπρόθεσμο.

Η άμεση προτεραιότητα ήταν η Πράξη NOME να λειτουργήσει εν είδει διαβεβαίωσης προσήλωσης στις επιταγές των Βρυξελλών. Στη Γαλλία οι βιομηχανικοί πελάτες επωφελούνται από τις ρυθμιζόμενες τιμές, οι οποίες είναι πιο φθηνές από τις τιμές της αγοράς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιτίθεται έντονα σε αυτές τις τιμές, και υποψιαζόμενη μάλιστα παραβίαση του αντιμονοπωλιακού νόμου με κρατική αρωγή, ξεκίνησε επίσημη έρευνα.

Το μακροπρόθεσμο πρόβλημα είναι η εγγύηση προς τους Γάλλους καταναλωτές, τόσο των οικιακών καταναλωτών όσο και των βιομηχανιών, ότι έχουν αποκλειστικό και διαρκές προνόμιο από την πρότερη επένδυση στις πυρηνικές εγκαταστάσεις. Υπάρχει μια ευρέως επικρατούσα πολιτική άποψη στη Γαλλία που θεωρεί τη μετακύλιση του κόστους της πυρηνικής ανταγωνιστικότητας στον τελικό καταναλωτή ως βασική προϋπόθεση για την κοινωνική αποδοχή της ανάπτυξης της πυρηνικής ενέργειας.

Το πρόβλημα είναι ότι οι χαμηλές ρυθμιζόμενες τιμές εμποδίζουν την εξέλιξη του ανταγωνισμού, αφού μόνο η EDF είναι ικανή να τις προσφέρει επικερδώς.

Για να ξεπεραστεί το αδιέξοδο, ο νόμος NOME καθιστά διαθέσιμα, σε μια ρυθμιζόμενη τιμή, δικαιώματα πρόσβασης στην παραγωγή χαμηλού κόστους ηλεκτρικής ενέργειας από πυρηνικά εργοστάσια που ανήκουν στον εν ενεργεία φορέα εκμετάλλευσης, ώστε να συναγωνιστούν επί ίσοις όροις τον υφιστάμενο προμηθευτή. Το όφελος που θα λάβουν από ένα τέτοιο μέτρο, θα είναι μέχρι ένα συγκεκριμένο ποσό, καθορισμένο από το νόμο, από τον Ιανουάριο του 2011 μέχρι το 2025.

Η λαμπρή ιδέα του νόμου ήταν να εισάγει μία τιμή χονδρικής ανά kWh πυρηνικής ενέργειας, απαλείφοντας ταυτόχρονα το ρυθμιζόμενο τιμολόγιο για τις βιομηχανίες. Θα έπρεπε να συνεχίσει και να μεταφέρει στους καταναλωτές τα οφέλη της προηγούμενης επένδυσης της EDF, επιτρέποντας στους νεοεισαχθέντες στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας τη δυνατότητα να αναπτυχθούν. Είναι στη δικαιοδοσία του ρυθμιστή να ορίσει μία τιμή η οποία θα αντανakλά το συνολικό κόστος της πυρηνικής παραγωγής, απομονωμένο από την τιμή της χονδρικής αγοράς, η οποία ευθυγραμμίζεται με το οριακό κόστος της μονάδας παραγωγής, με άλλα λόγια να αποκλειστεί η Γαλλία από την υπόλοιπη ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρισμού. Στην πραγματικότητα, μία βασισμένη σε αρχικές εκτιμήσεις αξιολόγηση της νομοθετικής πράξης, δείχνει ότι αυτό είναι παραπλανητικό.

Ο κύριος στόχος αυτής της ευρείας μεταρρύθμισης είναι να ενισχύσει τον ανταγωνισμό για τους βιομηχανικούς πελάτες που είναι ευαίσθητοι στις μεταβολές της τιμής, και με την προοπτική της περαιτέρω απελευθέρωσης της τιμής, ο ανταγωνισμός να μεταφερθεί επίσης και στους οικιακούς πελάτες. Για το σκοπό αυτό, η Πράξη NOME προβλέπει επίσης μια σταδιακή κατάργηση όλων των ρυθμιζόμενων τιμολογίων των τελικών χρηστών, οι οποίες θα φθάσουν σε πλήρη απελευθέρωση με το τέλος του 2016.

2.2 Αιτίες και λόγοι για την πράξη NOME

Η κύρια αιτία για το νόμο περί ηλεκτρικού ρεύματος, ή «Νόμος για την νέα οργάνωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας», «NOME», είναι η έκθεση της Επιτροπής, υπό την προεδρία του Paul Champsaur, πρώην προέδρου της ARCEP, της Γαλλικής ρυθμιστικής αρχής τηλεπικοινωνιών. Η έκθεση, που ανατέθηκε από τους υπουργούς Οικονομικών και Ενέργειας, δόθηκε στη δημοσιότητα τον Απρίλιο του 2009^[3]. Οι συντάκτες της έκθεσης προτείνουν ένα ριζικά νέο ρυθμιστικό μέτρο, δηλαδή να *«διανεμηθεί σε κάθε προμηθευτή το δικαίωμα της πρόσβασης στην ηλεκτρική ενέργεια φορτίου βάσης με ρυθμιζόμενο τιμολόγιο, που αντανακλά τις οικονομικές συνθήκες του ιστορικού πυρηνικού στόλου σε έναν όγκο ανάλογο με το χαρτοφυλάκιο του προμηθευτή των οικιακών πελατών»*. Με άλλα λόγια, οι ανταγωνιστές της EDF στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στους τελικούς καταναλωτές στη Γαλλία θα έχουν τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από πυρηνικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της EDF με ρυθμιζόμενο τιμολόγιο. Ο πυρηνικός στόλος, ο οποίος ανήκει στον υφιστάμενο αρμόδιο φορέα κοινής ωφέλειας, εξισώνεται με μία βασική εγκατάσταση^{[4],[5]}, η πρόσβαση στην οποία πρέπει να είναι ανοιχτή στον ανταγωνισμό, κάτι το οποίο διαφορετικά θα ήταν εφικτό να αναπτυχθεί μόνο σε επίπεδο εμπορικού περιθωρίου. Η ρυθμιζόμενη πρόσβαση στον ιστορικό στόλο πυρηνικών, που συνιστάται από την Επιτροπή Champsaur, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της Πράξης NOME. Η συντομογραφία στα γαλλικά είναι ARENH, για Accès Régulé à l'Electricité Nucleaire Historique («Ρυθμιζόμενη Πρόσβαση στην Ιστορική Πυρηνική Ενέργεια»).

Το νομοσχέδιο NOME είναι επίσης εμπνευσμένο από μια άλλη έκθεση, που προήλθε από μια ομάδα η οποία εργαζόταν πάνω στην παραγωγή και τη διαχείριση της ζήτησης αιχμής της ηλεκτρικής ενέργειας υπό την προεδρία δύο Γάλλων βουλευτών. Τα πορίσματα της ομάδας, η οποία δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2010, πρόσθεσαν μια άλλη διάσταση στην πράξη ηλεκτρικής ενέργειας, την ονομαζόμενη ασφάλεια του εφοδιασμού. Σε αντίθεση με τις πρώτες εκδόσεις του NOME, το νομοσχέδιο που κατέθεσε η κυβέρνηση στο κοινοβούλιο περιλαμβάνει την υποχρέωση επάρκειας για όλους τους προμηθευτές.

Μια τελευταία λεπτομέρεια είναι ότι η Πράξη NOME περιλαμβάνει επίσης ένα τομέα για την τροποποίηση των τοπικών και νομαρχιακών φόρων της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Η τροπολογία αυτή προστέθηκε από τους βουλευτές στο αρχικό νομοσχέδιο που κατέθεσε η κυβέρνηση, προκειμένου να φέρει την τοπική

φορολογία της ενέργειας στη Γαλλία σε ευθυγράμμιση με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Από νομική άποψη, η Πράξη NOME ανταποκρίνεται σε δύο περαιτέρω ανησυχίες της γαλλικής κυβέρνησης, μία βραχυπρόθεσμη και μία μακροπρόθεσμη. Σύμφωνα με το νόμο, ένα υπάρχον ρυθμιζόμενο τιμολόγιο για τους βιομηχανικούς καταναλωτές, γνωστό ως TARTAM (Tarif Réglementé Transitoire d'Adjustement au Marché), επρόκειτο να λήξει τον Ιούλιο του 2010. Το TARTAM επέτρεψε στις εταιρείες που είχαν αποσυρθεί από τα ιστορικά χορηγούμενα "κίτρινα" και "πράσινα" τιμολόγια, να αποκτήσουν φθηνότερη ισχύ από την ελεύθερη αγορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι κατηγορηματικά αντίθετη με τα τρία τιμολόγια για τους βιομηχανικούς καταναλωτές, τα οποία θεωρεί ότι είναι τεχνητώς χαμηλά. Λόγω υποψίας για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε πρόστιμο για τη Γαλλία. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης αιτιολογημένη γνώμη για τη μη μεταφορά της οδηγίας 2003/54/EK. Επιπλέον, δεδομένης της ισχύος στην αγορά του αρμόδιου φορέα κοινής ωφέλειας, η Ευρωπαϊκή αντιμονοπωλιακή υπηρεσία είναι ιδιαίτερα προσεκτική όσον αφορά τη συμπεριφορά της EDF. Ειδικότερα, υποψιάζεται ότι ο ιστορικός χειριστής έχει αυξήσει τις τιμές καταχρηστικά στη χονδρική αγορά ^[6]. Η άμεση αιτία για το νέο νόμο περί ηλεκτρικής ενέργειας είναι να παρέχει διαβεβαιώσεις στις Βρυξέλλες.

Η πρακτική ανάγκη αποφυγής της δυσaréσκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνδυάζεται με μια υποκείμενη εθνική πολιτική ανησυχία, δηλαδή την εγγύηση στους Γάλλους καταναλωτές των αποκλειστικών και διαρκών οφελών των προηγούμενων επενδύσεων στον πυρηνικό στόλο.

Η έκθεση της Επιτροπής Champsaur ισχυρίζεται σαφώς ότι είναι θεμιτό για τους Γάλλους καταναλωτές να επωφεληθούν από την ανταγωνιστικότητα της Γαλλικής ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και ότι η μετακύλιση αυτής της ανταγωνιστικότητας στον τελικό καταναλωτή αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κοινωνική αποδοχή και τη βιωσιμότητα του γαλλικού πυρηνικού στόλου, ο οποίος ήταν μια επιτυχία τόσο οικονομικά όσο και για το μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, η αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου NOME επανέλαβε ότι πρόθεση της κυβέρνησης για τη μεταρρύθμιση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ήταν να «διατηρήσει, για όλους τους καταναλωτές, το όφελος της επένδυσης από την ανάπτυξη της πυρηνικής ενέργειας»^[7].

Συνοψίζοντας, η μεταρρύθμιση της ηλεκτρικής ενέργειας που πρότεινε η κυβέρνηση έχει σχεδιαστεί και παρουσιάζεται ως μια σανίδα σωτηρίας. Σκοπός της είναι να διασφαλίσει την αναδιανομή του πυρηνικού πλεονεκτήματος για τους οικιακούς καταναλωτές, παρά το αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξάλειψη των ρυθμιζόμενων τιμολογίων λιανικής.

2.3 Η αναδιανομή του πλεονεκτήματος της πυρηνικής ενέργειας στους καταναλωτές και οι επιπτώσεις στον ανταγωνισμό

Στη δεκαετία του 1970, η Γαλλία θέτει σε εφαρμογή μια φιλόδοξη πολιτική για την ανάπτυξη της πυρηνικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η κληρονομιά αυτής της πολιτικής είναι ένας στόλος από 58 αντιδραστήρες που αντιπροσωπεύουν μία συνολική εγκατεστημένη ισχύ των 63.200 MW. Η πυρηνική ενέργεια καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος των εγχώριων αναγκών για την ηλεκτρική ενέργεια βάσης. Το 2009, η πυρηνική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας υπολογίζεται σε σχεδόν 390 TWh, η οποία αποτελεί το 75% της εγχώριας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας της Γαλλίας. Η επικράτηση της πυρηνικής ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της Γαλλίας είναι μοναδική στην Ευρώπη. Δεδομένου ότι το οριακό κόστος της πυρηνικής ενέργειας είναι χαμηλό και δεν επηρεάζεται από τις τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, η Γαλλία έχει πλέον ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα.

Το πλεονέκτημα αυτό μπορεί να φανεί καθαρά στην δυτικοευρωπαϊκή αγορά χονδρικής. Τις περισσότερες φορές, η οριακή μονάδα παραγωγής ενέργειας, της οποίας η λειτουργία είναι αναγκαία για την ικανοποίηση της άμεσης και spot ζήτησης και της οποίας το οριακό κόστος καθορίζει την τιμή ισορροπίας, είναι μια γερμανική μονάδα παραγωγής, άνθρακα ή φυσικού αερίου. Κατά συνέπεια, η γαλλική παραγωγή πυρηνικής ενέργειας απολαμβάνει ένα υψηλό μίσθωμα για την κάλυψη της μη επάρκειας.

Ας καθορίσουμε τι εννοούμε με τον όρο «υψηλό» εδώ. Υπάρχουν δύο πιθανά σημεία αναφοράς: Κατ' αρχάς, το μίσθωμα για τη μη επάρκεια είναι υψηλό σε σύγκριση με το θεωρητικό επίπεδο, το οποίο αμείβει ακριβώς το σταθερό κόστος μιας πυρηνικής μονάδας, όταν η χωρητικότητα του στόλου και το ενεργειακό μείγμα είναι τα καλύτερα δυνατά. Για παράδειγμα, αν το δυναμικό παραγωγής πυρηνικής ενέργειας είναι ανεπαρκές, η ανταγωνιστική τιμή ισορροπίας στην αγορά χονδρικής θα προσφέρει περίσσεια αμοιβή στο κεφάλαιο που επενδύθηκε σε αντιδραστήρες στο παρελθόν. Πολλοί παρατηρητές^[8] θεωρούν ότι αυτή είναι η τρέχουσα κατάσταση

στην Ευρώπη: σε σύγκριση με ένα στόλο βελτιστοποιημένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, η δυνατότητα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στην Ευρώπη είναι πολύ χαμηλή. Κατά φυσική συνέπεια, αυτό το πλεονάζον κέρδος ενθαρρύνει την κατασκευή νέων πυρηνικών σταθμών, η οποία στην πορεία του χρόνου θα αποκαταστήσει την ισορροπία και θα εξαλείψει το επιπλέον μίσθωμα σε περίπτωση μη επάρκειας. Ωστόσο, αυτός ο μηχανισμός αυτορρύθμισης εμποδίζεται στην υπόλοιπη Ευρώπη, επειδή ορισμένες χώρες αντιτίθενται, για περιβαλλοντικούς λόγους, στη κατασκευή νέων αντιδραστήρων. Κατά συνέπεια, το πυρηνικό πλεονέκτημα που απολαμβάνει η Γαλλία είναι πιθανό να διατηρηθεί.

Δεύτερον, το μίσθωμα για τη μη επάρκεια είναι υψηλό σε σχέση με τη θεωρητική κατάσταση μιας κλειστής εγχώριας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας σε ισορροπία. Μια ανταγωνιστική αγορά χονδρικής πώλησης εντός των συνόρων της Γαλλίας θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από μια μέση ετήσια τιμή χαμηλότερη από αυτή που παρατηρείται στη Δυτική Ευρώπη. Η ωριαία τιμή θα πρέπει να καθορίζεται για πολλές περισσότερες ώρες από το οριακό κόστος ενός πυρηνικού εργοστασίου στη Γαλλία, αντί από ένα γερμανικό εργοστάσιο. Σε μικρότερη γεωγραφική κλίμακα, ο πυρηνικός στόλος πηγαίνει από την ανεπάρκεια στην υπερεπάρκεια δυναμικότητας. Σε ισορροπία, η χονδρική τιμή αμοιβής της πυρηνικής επάρκειας θα τείνει προς το μακροχρόνιο οριακό κόστος, το οποίο περιλαμβάνει σταθερό και μεταβλητό κόστος.

Η τελευταία κατάσταση αναφοράς είναι αυτή που χρησιμοποιείται από τους συντάκτες του νομοσχεδίου NOME. Επιμένουν ότι το άνοιγμα των αγορών ενέργειας στην Ευρώπη έχει οδηγήσει στο «να αποσυνδεθούν οι τιμές από τα βασικά οικονομικά μεγέθη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του στόλου της Γαλλίας»^[9] και ότι «αν το γαλλικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας απομονωθεί από την υπόλοιπη Ευρώπη, οι τιμές στην αγορά θα αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος της Γαλλικής παραγωγής»^[10].

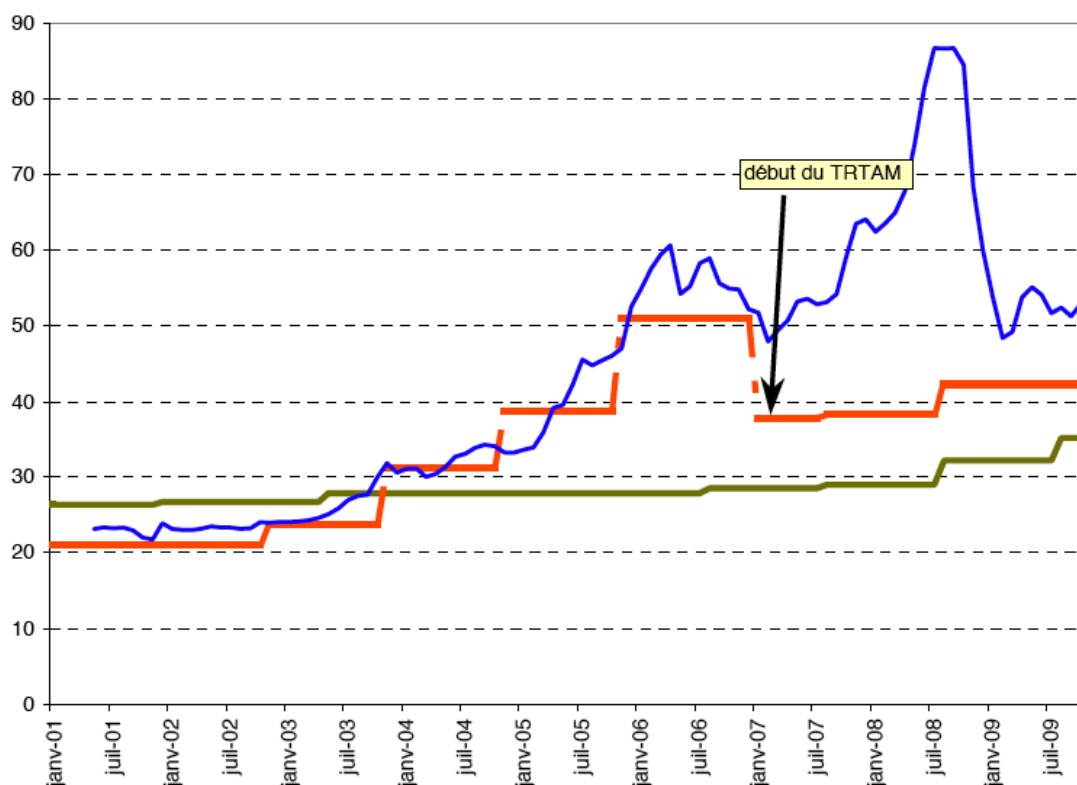
Υποθέτοντας ότι η ζήτηση είναι ανελαστική και υπολογίζοντας ότι μία τιμή επιπέδου 40€/MWh είναι μια δίκαιη προσέγγιση της τιμής ισορροπίας για την ηλεκτρική ενέργεια σε μια ανταγωνιστική αγορά χονδρικής πώλησης εντός των συνόρων της Γαλλίας (η οποία θα καλύπτει επακριβώς το πάγιο κόστος της πυρηνικής ενέργειας), και με την παρατήρηση ότι η μέση τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρική αγορά ήταν 69,20€/MWh το 2008, το πρόσθετο μίσθωμα σε περίπτωση μη επάρκειας για το έτος αυτό θα ήταν 11 δισεκατομμύρια € $[(69,2 - 40) \cdot 400 \text{TWh}]$. Προς το παρόν, όλο αυτό το όφελος καταλήγει κυρίως στους Γάλλους καταναλωτές,

διότι σχεδόν όλοι τους επωφελούνται από τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια λιανικής, τα οποία θεωρητικά θα πρέπει να βασίζονται στο μακροπρόθεσμο οριακό κόστος.

Φυσικά, η άρση των ρυθμιζόμενων τιμολογίων λιανικής, θα μεταφέρει αυτόματα το μίσθωμα από τους καταναλωτές στην EDF. Η χονδρική τιμή της αγοράς θα μπορούσε να γίνει η τιμή στην οποία οι προμηθευτές των τελικών καταναλωτών θα βασίζονται τις τιμές τους. Ο κεντρικός προμηθευτής δε θα είναι πλέον υποχρεωμένος να παρέχει στους πελάτες του ενέργεια σε τιμή κάτω από την τιμή της χονδρικής αγοράς, το οποίο έχει συμβεί από τα μέσα του 2003 (βλ. Σχεδιάγραμμα 2.1). Ο ανταγωνισμός για την προμήθεια θα μπορούσε με αυτόν τον τρόπο να αναπτυχθεί. Η διατήρηση των τιμολογίων λιανικής συνεχίζει να μπλοκάρει τους νεοεισερχόμενους. Προς απλοποίηση, θα πρέπει να προσφερθούν στους καταναλωτές kWh βάσης σε χαμηλότερη τιμή από εκείνη με την οποία προμηθεύονται οι ίδιοι ηλεκτρική ενέργεια. Η μόνη τους ευελιξία προέρχεται από τη δική τους ικανότητα παραγωγής (που είναι η περίπτωση της GDF Suez, η οποία έχει δικαίωμα υπαναχώρησης σε ορισμένους αντιδραστήρες της EDF, καθώς και το δικό της στόλο στο Βέλγιο), την ικανότητα διαπραγμάτευσής τους με την EDF (η οποία είναι η περίπτωση της Poweo, η οποία διαπραγματεύτηκε μια μακροπρόθεσμη συμφωνία με τον κεντρικό προμηθευτή πάνω σε ένα βοηθητικό πρόγραμμα συνδυασμού της προμήθειας δυναμικού παραγωγής), ή οι επιδόσεις τους στις χρηματοπιστωτικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και τις δημοπρασίες εικονικής επάρκειας. Όπως ήταν αναμενόμενο (βλ. Πίνακα 2.1), οι εναλλακτικοί προμηθευτές είναι ορατοί μόνο στο τμήμα της αγοράς όπου το ρυθμιζόμενο τιμολόγιο είναι το υψηλότερο (δηλαδή, TARTAM). Σε μακροχρόνιες συμβάσεις με βιομηχανικούς πελάτες (δηλαδή, μη ρυθμιζόμενες προσφορές) και οικιακούς καταναλωτές, τα μερίδια αγοράς τους παραμένουν χαμηλά.

	Residential		Non-residential					
	Number of sites	Consumption (TWh)	Number of sites	Consumption (TWh)	Unregulated offering		TaRTAM	
Number of sites					Consumption (TWh)	Number of sites	Consumption (TWh)	
EDF	28515000	135.4	4487000	259	382795	59.4	2205	44.6
Alternative Suppliers	1385000	5.6	367000	39	365705	9.6	1295	27.4
Total	29900000	141	4854000	298	748500	69	3500	72
EDF	95.4%	96%	92.4%	86.9%	51.1%	86%	63%	62%
Alternative Suppliers	4.6%	4%	7.6%	13.1%	48.9%	14%	37%	38%

Πίνακας 2.1: Μερίδια αγοράς των εναλλακτικών προμηθευτών ανά κατηγορία καταναλωτών (μερίδια αγοράς, σύμφωνα με την προσφορά των τιμών στις 31 Δεκεμβρίου 2009. Δεδομένα CRE (Commission de Régulation de l' Énergie), Πηγή: Μελέτη Επιπτώσεων

Σχεδιάγραμμα 2.1: Συγκριτικές τάσεις των τιμολογίων προμήθειας και των τιμών χονδρικής, εξαιρουμένων των μεταφορών (τιμή σε τρέχον ευρώ ανά MWh προ ΦΠΑ. Μπλε καμπύλη: μηνιαία μέση χονδρική τιμή της αγοράς στο 1^ο έτος. Κόκκινη καμπύλη: εκτιμώμενη τιμή που καταβάλλεται από τον πελάτη φορτίου βάσης που άφησε το ρυθμιζόμενο τιμολόγιο. Πράσινη καμπύλη: τιμή από τη ρυθμιζόμενη πράσινη A8 τιμή βάσης. Εκτίμηση της τιμής που καταβάλλεται από έναν βιομηχανικό πελάτη στη μη ρυθμιζόμενη αγορά ηλεκτρικής ενέργειας φορτίου βάσης. Πηγή: Μελέτη Επιπτώσεων

Συνοψίζοντας, χρησιμοποιώντας τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια για να αναδιανεμηθεί το πλεονέκτημα κόστους της πυρηνικής ενέργειας στους καταναλωτές εμποδίζεται η ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Παίρνοντας το μέρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σημαίνει ότι βλάπτονται οι δικαιούχοι των τιμολογίων, ενώ υποστηρίζοντας τους εμμονικούς Γάλλους πολιτικούς με τη διανομή του μισθώματος στους οικιακούς καταναλωτές, οδηγούμεθα στην απόρριψη της Ευρωπαϊκής απελευθέρωσης της ενέργειας. Για την έξοδο από το αδιέξοδο, η εξαιρετική ιδέα του νέου νόμου είναι να εισαγάγει μια χονδρική τιμή ανά kWh πυρηνικής ενέργειας. Θα εξακολουθούν να μετακυλίνουν στους καταναλωτές οι καρποί των προγενεστέρων επενδύσεων της EDF, ενώ θα επιτραπεί στους νεοεισερχόμενους η πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια για σκοπούς ανάπτυξης. Είναι στο χέρι του ρυθμιστή να ορίσει ένα τιμολόγιο που να αντανakλά το πλήρες κόστος της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας, να αποσυνδέεται από τη χονδρική τιμή της αγοράς, η οποία ευθυγραμμίζεται με το οριακό κόστος της οριακής μονάδας παραγωγής, με άλλα λόγια να κρατήσει τη Γαλλία μακριά από την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

2.4 Η Πράξη NOME λεπτομερώς

Πρώτα απ' όλα, η Πράξη NOME μπορεί να περιγραφεί από το επιδιωκόμενο καταληκτικό της σημείο, που εκφράζεται στην αιτιολογική έκθεση και τη μελέτη επιπτώσεων. Πώς αναμένεται να είναι η οργάνωση του γαλλικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας το 2025, δηλαδή κατά την επέλευση της προθεσμίας εφαρμογής της;

Στο μέλλον, η EDF θα μπορεί να πουλά στη Γαλλία και στο εξωτερικό, μόνο το ήμισυ της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τον ιστορικό πυρηνικό στόλο της. Το άλλο μισό θα εισφερθεί υπό ρυθμιζόμενη πρόσβαση ή συμφωνίες και υποχρεώσεις που υπήρχαν πριν από την πράξη NOME και που διατηρούνται και μετά απ' αυτή. Στη Γαλλία, το μερίδιο αγοράς της EDF στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να μειωθεί στο 60%, από 90% που ήταν. Με άλλα λόγια, η παραγωγή και εμπορία των επιχειρήσεων της EDF θα ενσωματώνονταν μόνο κατά το ήμισυ, και, χρησιμοποιώντας την τυπική έκφραση στην αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, ο πρωτεύον φορέας θα γινόταν από υπερ-δεσπόζων, απλά δεσπόζων.

Μέχρι το 2025, η απώλεια του μεριδίου αγοράς της EDF στην προμήθεια στη Γαλλία πρέπει να προέρχεται από βιομηχανικούς καταναλωτές - μια τάση που έχει ήδη αρχίσει- και, σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα από ό, τι τώρα, από τους καταναλωτές λιανικής (δηλαδή, τους οικιακούς καταναλωτές και τις μικρές επιχειρήσεις που εγγράφονται για ενέργεια μικρότερη από 36kVA). Η προσέλκυση των τελευταίων στις προσφορές των εναλλακτικών προμηθευτών θα πρέπει, σύμφωνα με τους σχεδιαστές του νομοσχεδίου NOME, να βασίζεται στις τιμές και την ποιότητα.

Όσον αφορά στις τιμές, οι εναλλακτικοί προμηθευτές θα είναι σε θέση να προσφέρουν «μπλε» τιμές λιανικής, τις οποίες διατηρεί ο νόμος NOME για τους μικρούς καταναλωτές. Σε αντίθεση με πριν, η οργανωμένη προσφορά θα πρέπει να επιτρέψει στους νεοεισερχόμενους να αποκομίζουν κέρδη. Ο νόμος ορίζει ότι τα τιμολόγια λιανικής θα πρέπει να είναι μια προσθήκη ρυθμιζόμενων τιμολογίων για πυρηνική ενέργεια, την τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας αιχμής, το κόστος δικτύου και το μάρκετινγκ. Κάθε φορά που το κόστος μάρκετινγκ ή ηλεκτρικής τροφοδοσίας αιχμής ενός εναλλακτικού προμηθευτή είναι χαμηλότερο από ό, τι της EDF, θα είναι εφικτό για αυτόν να πετύχει ένα υψηλότερο κέρδος από την εγκατάσταση του πρωτεύοντα φορέα με την εξυπηρέτηση των μικρών καταναλωτών που έχουν παραμείνει στα ρυθμιζόμενα τιμολόγια.

Όσον αφορά στην ποιότητα, οι εναλλακτικοί προμηθευτές θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταγωνιστούν την EDF, προσφέροντας στους μικρούς καταναλωτές καινοτόμες προσφορές: διαμορφωμένες τιμές για διαφορετικές ωριαίες και ημερήσιες καταναλώσεις, σχετικές υπηρεσίες (π.χ., ηλεκτρικές επισκευές, απομακρυσμένη διαχείριση της κατανάλωσης οικιακών συσκευών και θέρμανση), μπόνους μετατόπισης φορτίου, εγγυημένη περιεκτικότητα άνθρακα ή μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κ.λπ.. Η καινοτομία στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας είναι μία από τις σημαντικότερες επιπτώσεις που αναμένεται από τους σχεδιαστές της Πράξης NOME.

Η πράξη NOME περιέχει τον όρο της αναστρεψιμότητας, ο οποίος θα πρέπει να ενθαρρύνει τους μικρούς καταναλωτές να στραφούν σε μη ρυθμιζόμενες προσφορές, ιδίως αυτές που προσφέρονται από ανταγωνιστές της EDF. Οι οικιακοί καταναλωτές και οι μικρές επιχειρήσεις που δυστυχώς έχουν εγκαταλείψει την προστασία των ρυθμιζόμενων τιμολογίων θα είναι σε θέση να αλλάξουν γνώμη οποιαδήποτε χρονική στιγμή^[11].

Όσον αφορά στις επενδύσεις, το επιθυμητό τελικό σημείο του NOME είναι ένας αναβαθμισμένος ιστορικός πυρηνικός στόλος, έτοιμος για αντικατάσταση, σε συνδυασμό με την νέα δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής αιχμής. Προβλέπεται ότι τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια για την πυρηνική ενέργεια θα λάβουν υπ' όψη τις επενδύσεις που απαιτούνται για να παρατείνουν τη διάρκεια ζωής των υφιστάμενων πυρηνικών αντιδραστήρων. Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις για την αναβάθμιση δεν θα πρέπει, θεωρητικά, να καθυστερήσουν ή να παραμεληθούν από την EDF.

Επιπλέον, ο νόμος NOME δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την αντικατάσταση του πυρηνικού στόλου. Αναφέρει τη δυνατότητα διαχείρισης του κόστους ανάπτυξης, π.χ. το κόστος κατασκευής νέων εγκαταστάσεων, μέσω των ρυθμιζόμενων τιμολογίων στο μέλλον. Όταν παραχθούν οι εκθέσεις προόδου σχετικά με τον μηχανισμό (έχουν προγραμματιστεί για το 2020 και το 2025), η κυβέρνηση θα είναι σε θέση να προτείνει *«σταδιακή διαχείριση του κόστους ανάπτυξης νέων ικανοτήτων για τη δημιουργία ηλεκτρικής ενέργειας βάσης στα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας για τον τελικό καταναλωτή και τη δημιουργία ενός ειδικού συστήματος για να εξασφαλιστεί η συγκέντρωση κατάλληλων οικονομικών πόρων για να ξεκινήσει η αντικατάσταση του πυρηνικού στόλου»*. Η αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου NOME αναφέρει επίσης ότι *«Μεταξύ των ετών 2020 - 2025, θα ήταν σκόπιμο να αρχίσει να προετοιμάζεται η αντικατάσταση του πυρηνικού στόλου. Το κόστος αντικατάστασης μπορεί στη συνέχεια σταδιακά να γίνει μια σχετική αναφορά τιμής για τους*

καταναλωτές» και προσθέτει ότι το τιμολόγιο ARENH «θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας να έχουν μια υγιή οικονομική κατάσταση προς το τέλος της ζωής του ιστορικού πυρηνικού στόλου, και να είναι σε θέση να συμβάλουν στην αντικατάσταση του δυναμικού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας».

Τέλος, σύμφωνα με την κυβέρνηση, η Πράξη NOME θα πρέπει να ενθαρρύνει τις επενδύσεις στους κορυφαίους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούν από την EDF και τους αντιπάλους της. Η Πράξη NOME απαιτεί από όλους τους προμηθευτές να έχουν την ικανότητα παραγωγής, είτε ιδιόκτητη είτε μέσω τρίτων, ή/και τη μετατόπιση φορτίου. Σε αντίθεση με την προηγούμενη κατάσταση, η EDF δεν θα είναι πλέον ο μόνος φορέας για να εγγυηθεί την ασφάλεια του εφοδιασμού. Το άρθρο 2 του νόμου αναφέρει ότι «Κάθε προμηθευτής συμβάλλει στην ασφάλεια του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των πελατών του στην ηπειρωτική Γαλλία». Δεδομένου ότι η Πράξη NOME ορίζει ότι οι εγγυήσεις μετατόπισης φορτίου και η ασφάλεια παραγωγής από τους προμηθευτές είναι εμπορεύσιμες, το σύστημα θα πρέπει τελικά να γίνει μια αγορά δυναμικότητας.

Για να επιτευχθεί η μελλοντική οργάνωση του γαλλικού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας που περιγράφεται παραπάνω, η Πράξη NOME εισάγει μια πολύπλοκη ρύθμιση των τιμών και των όγκων, μέσω ενός νέου κανονισμού ενέργειας και υλοποίησης σε διάφορα στάδια. Για να αποκαλυφθεί αυτή η βραδύτητα, θα περιγράψουμε τη ρύθμιση της πρόσβασης στην πυρηνική ηλεκτρική ενέργεια που εισήγαγε ο νόμος.

Όσον αφορά στο επίπεδο του τιμολογίου ARENH, η Πράξη NOME δηλώνει ότι πρέπει να είναι «αντιπροσωπευτικό των οικονομικών συνθηκών της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας [από το ιστορικό του πυρηνικού στόλου] προκειμένου να διασφαλιστεί η δίκαιη αμοιβή για την EDF». Ο νόμος ορίζει ότι το ρυθμιζόμενο τιμολόγιο θα πρέπει να περιλαμβάνει το κόστος λειτουργίας, καθώς και των επενδύσεων, καθώς και το εκτιμώμενο κόστος αποσυναρμολόγησης των εγκαταστάσεων και τη διαχείριση των αποβλήτων, συν τους τόκους, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της δραστηριότητας. Αυτή η περιγραφή των αρχών και των όρων πάνω στους οποίους το τιμολόγιο ARENH πρέπει να βασίζεται, είναι τόσο ασαφής ώστε να μην είναι δυνατό να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με το επίπεδό του. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ωστόσο, ότι τα ίδια δεδομένα μπορούν να δώσουν διαφορετικά αποτελέσματα ανάλογα με τη μέθοδο που χρησιμοποιείται.

Τα λογιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για να ρυθμίσουν το τιμολόγιο ARENH συλλέγονται από την EDF από την Επιτροπή Ρύθμισης της Ενέργειας (Commission de Régulation de l'Énergie - CRE), η οποία μπορεί να προσλάβει έναν ανεξάρτητο οργανισμό για να το ελέγξει. Η CRE όμως δεν ρυθμίζει το τιμολόγιο ARENH. Η Πράξη NOME δίνει την ευθύνη για τον καθορισμό των τιμολογίων στην κυβέρνηση, ειδικά στους Υπουργούς Ενέργειας και Οικονομικών. Η CRE έχει την εξουσία να εκδίδει γνωμοδοτήσεις και στη συνέχεια προτάσεις σχετικά με το τιμολόγιο. Όσον αφορά στις γνωμοδοτήσεις, που έχουν σχεδιαστεί για μια προσωρινή περίοδο τριών ετών μετά την εισαγωγή του νόμου, η κυβέρνηση δεν δεσμεύεται από τις συστάσεις της CRE. Όσον αφορά στις προτάσεις, η κυβέρνηση δεν μπορεί να θέσει ένα τιμολόγιο που διαφέρει από εκείνο που πρότεινε η CRE, αλλά μπορεί να το απορρίψει και να ζητήσει από την CRE να κάνει μια νέα πρόταση.

Η CRE θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσει ότι οι προμηθευτές που δικαιούνται το τιμολόγιο ARENH δεν αγοράζουν περισσότερο από τον όγκο που χρειάζονται για να ικανοποιήσουν τους πελάτες τους στη Γαλλία. Το πρώτο άρθρο του νόμου ορίζει ότι το τιμολόγιο πυρηνικής ενέργειας είναι αποκλειστικά για τους βιομηχανικούς καταναλωτές στη Γαλλία. Για την εκτέλεση αυτής της σιωπηρής ρήτηρας προορισμού, η CRE πρέπει να ρυθμίσει τον όγκο που υπάγεται στο τιμολόγιο ARENH. Η CRE πρέπει, επομένως, να υπολογίζει, στη συνέχεια να κοινοποιεί, την ποσότητα την οποία κάθε προμηθευτής δικαιούται, με βάση το χαρτοφυλάκιο των πελατών του και την εκτιμώμενη αύξηση αυτού. Προκειμένου να διορθωθούν τα λάθη και να αποφευχθεί τυχόν διαστρέβλωση, η Πράξη NOME προβλέπει μηχανισμό προσαρμογής, ή ποινή, με τη μορφή επιβάρυνσης πλέον του τιμολογίου ARENH. Προμηθευτές στους οποίους έχουν διατεθεί όγκοι που υπερβαίνουν ό,τι οι πελάτες τους στη Γαλλία πραγματικά καταναλώνουν, θα πρέπει να πληρώσουν για κάθε πλεονάζουσα MWh που έλαβαν, ποσό τουλάχιστον ίσο με τη διαφορά της αξίας μεταξύ του ARENH και της τιμής αγοράς.

Τέλος, η CRE θα πρέπει να υπολογίσει τα τιμολόγια λιανικής για τους τελικούς καταναλωτές. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το άρθρο 4 του νόμου NOME ορίζει ότι τα τιμολόγια αυτά πρέπει να συνυπολογίζονται στο τιμολόγιο ARENH, στο κόστος των πρόσθετων προμηθειών για την κάλυψη της ηλεκτρικής ενέργειας αιχμής και στην κάλυψη του κόστους εγγύησης επάρκειας, μεταφοράς και διανομής, και τα έξοδα μάρκετινγκ. Όπως και το τιμολόγιο ARENH, η τιμολόγηση σε επίπεδο λιανικής ορίζεται από την κυβέρνηση (δηλαδή, τους Υπουργούς Ενέργειας και Οικονομικών), όχι από την CRE, η οποία εκδίδει μόνο ένα προτεινόμενο τιμολόγιο. Η εξουσία της CRE όσον αφορά τον καθορισμό των τιμολογίων λιανικής είχε ένα χρονικό όριο όσον

αφορά στα «πράσινα» και «κίτρινα» τιμολόγια, δεδομένου ότι ο νόμος θέτει ότι αυτά καταργούνται σταδιακά μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2015, προθεσμία η οποία ήταν επίσης το τέλος της διαδικασίας προσαρμογής μεταξύ των τρεχόντων και μελλοντικών τιμολογίων λιανικής.

Η Πράξη NOME θεσμοθέτησε επίσης μία καταλληλότερη οργάνωση της CRE. Το 2006 το Κοινοβούλιο αύξησε τα μέλη της επιτροπής σε εννέα (9), με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δύο (2) μέλη επιλέγονται από τους καταναλωτές. Όπως ήταν αναμενόμενο, τα προηγούμενα χρόνια, τα μέλη αυτά συμπεριφέρθηκαν ως εκπρόσωποι για τη βιομηχανία και τους οικιακούς καταναλωτές. Πρότεινε, επίσης, μείωση του αριθμού των μελών της σε πέντε (5) και να είναι υπάλληλοι γραφείου πλήρους απασχόλησης. Η Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπίστωσε ακόμη ότι ο αριθμός είναι πολύ υψηλός και επέλεξε ένα τριμελές συμβούλιο, όμως η νομοθεσία επανήλθε με μια πενταμελή επιτροπή.

Εν ολίγοις, η πράξη NOME έχει σχεδιαστεί για να επιτύχει μια σχεδόν ειδυλλιακή κατάσταση από την άποψη των επενδύσεων και του ανταγωνισμού μέσα σε μία περίοδο δεκαπέντε (15) ετών, μέσω ρύθμισης σχεδόν κάθε πτυχής, σε αντίθεση με τη μεγάλη πολυπλοκότητα της. Μπορούμε εύλογα να αναρωτηθούμε για το πόσο επιτυχής θα είναι, δεδομένου ότι όσο μεγαλύτερος ο ρόλος της ρυθμιστικής αρχής τόσο μεγαλύτερο το περιθώριο λαθών, κυρίως λόγω των ανεπαρκών γνώσεων ή πληροφοριών.

2.5 Οικονομική αξιολόγηση της Πράξης NOME - Μεθοδολογικές πτυχές

2.5.1 Οι αρχικές εκτιμήσεις

Μια πρώτη αξιολόγηση της Πράξης NOME έγινε από τους Crampes et alii (2009). Οι συγγραφείς επικρίνουν τις κύριες συστάσεις της έκθεσης της Επιτροπής Champsaur στην αρχή του νομοσχεδίου NOME, ιδίως το σύστημα για την πρόσβαση σε μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από την EDF. Αμφισβητούν το κέρδος για την κοινωνία της ρύθμισης στην πρόσβαση. Τονίζουν το πολύ υψηλό κόστος και τα χαμηλά οφέλη ενός τέτοιου εγχειρήματος. Εκτιμούν ότι, πρώτον, η ρύθμιση είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντικό περιορισμό των δαπανών και πολύ πιθανό να μειώσει την απόδοση παραγωγής της EDF και, δεύτερον, τα οφέλη του ανταγωνισμού και της καινοτομίας περιορίζονται στην προσφορά, η οποία αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 10% του λογαριασμού ηλεκτρικού ρεύματος του

τελικού καταναλωτή. Καταλήγουν, δε, στο συμπέρασμα ότι «η εισαγωγή μιας χορηγούμενης χονδρικής τιμής για πυρηνικώς παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια είναι μάλλον αρνητική για την κοινωνική ευημερία».

Τον Απρίλιο του 2010, ταυτόχρονα με το νομοσχέδιο, η κυβέρνηση διέδωσε μια μελέτη επιπτώσεων. Η μελέτη είχε ως στόχο να ενημερώσει τους βουλευτές σχετικά με τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που αναμένονταν από τη νέα ρύθμιση του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας. Η μελέτη ήταν ένα έγγραφο περίπου 100 σελίδων, συμπεριλαμβανομένων των προσαρτημάτων, η οποία παρείχε πολλά γεγονότα και στοιχεία σε μεγάλο βαθμό άγνωστα στο ευρύ κοινό. Η ανάλυση των επιπτώσεων, ωστόσο, διαβάζεται περισσότερο ως μια διαφήμιση παρά ως μια οικονομική αξιολόγηση. Σύμφωνα με τη μελέτη, η Πράξη NOME θα είναι απόλυτα επιτυχής και θα επιλύσει όλα τα προβλήματα της τρέχουσας κατάστασης: ο ανταγωνισμός θα αναπτυχθεί, θα γίνουν επενδύσεις, η καινοτομία θα εξαπλωθεί, η ασφάλεια θα αυξηθεί και οι καταναλωτές θα συνεχίσουν να απολαμβάνουν το πλεονέκτημα κόστους της πυρηνικής ενέργειας. Οι Leveque και Saguan (2010) επέκριναν αυτήν την ειδυλλιακή εικόνα, η οποία υποθέτει ότι ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του νόμου NOME είναι τέλεια. Δείχνουν ότι οι ισχυριζόμενες επιδράσεις της Πράξης NOME στη μελέτη των επιπτώσεων είναι στην καλύτερη περίπτωση αβέβαιες (π.χ. επενδύσεις στην παραγωγή αιχμής), και στη χειρότερη αντίθετες με εκείνες που προτείνονται από την ίδια τη μελέτη (π.χ., αντικίνητρα και όχι κίνητρα για την EDF να επενδύσει στην επέκταση της ζωής των πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής).

Η Γαλλική Επιτροπή Ανταγωνισμού (ADLC) επίσης δημοσίευσε μια γνώμη για το νομοσχέδιο NOME ως προς το βαθμό στον οποίο η σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση θα επιτρέψει την ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Η ADLC τονίζει ότι θα είναι δύσκολο για τους εναλλακτικούς προμηθευτές να ανταγωνιστούν με την EDF στην παροχή ηλεκτρικής ενέργειας σε μικρούς καταναλωτές πριν από το 2015. Μακροπρόθεσμα, η ADLC εκφράζει αμφιβολίες σχετικά με την ανάπτυξη του ανταγωνισμού: «*Η κατάσταση της αγοράς μπορεί να μην έχει αλλάξει ουσιαστικά μέχρι τη λήξη του συστήματος (ρυθμιζόμενης πρόσβασης) σε σύγκριση με το σήμερα*». Η συλλογιστική της ADLC βασίζεται στην ιδέα ότι μόνο εταιρείες που είναι κάθετα ολοκληρωμένες στην παραγωγή και προμήθεια μπορούν να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας. Κατά τη γνώμη της, ο νόμος NOME δεν παρέχει καμία εγγύηση ότι οι εναλλακτικοί προμηθευτές θα επενδύσουν στην παραγωγή. Πρώτον, οι κανόνες που θεσπίστηκαν με το νόμο δεν προσφέρουν επαρκή σταθερότητα, ενώ οι νέοι επιχειρηματίες χρειάζονται ορατότητα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Δεύτερον, δεδομένου ότι ο μέγιστος όγκος που παρέχεται στους

προμηθευτές δεν μειώνεται με το χρόνο, οι προμηθευτές σε ανταγωνισμό με την EDF δεν έχουν κανένα κίνητρο να επενδύσουν στη δική τους ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσης. Τρίτον, τα κίνητρα για επενδύσεις στην παραγωγή αιχμής παραμένουν αβέβαια, επειδή ο νόμος NOME είναι πολύ γενικός για το σχεδιασμό της υποχρέωσης επάρκειας, ο οποίος σε καμία περίπτωση δεν θα εφαρμοστεί για αρκετά χρόνια.

2.5.2 Άγνωστες παράμετροι

Η έλλειψη σαφήνειας σχετικά με τις κύριες παραμέτρους που θα καθορίσουν τις επιπτώσεις της πράξης NOME είναι ένα σημαντικό εμπόδιο για την διεξαγωγή μιας αξιολόγησης.

Ας αρχίσουμε με το παράδειγμα υπολογισμού του ARENH και της λιανικής τιμής. Με την αρχική του διατύπωση, ο νόμος ορίζει ότι το τιμολόγιο ARENH θα ευθυγραμμιστεί αρχικά με το TARTAM. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι το αρχικό τιμολόγιο θα ευθυγραμμιστεί με το επίπεδο της τεκμαρτής τιμής του φορτίου βάσης, δηλαδή μεταξύ 38€ και 42€ ανά MWh, σύμφωνα με τον εισηγητή του νομοσχεδίου. Αυτό μπορεί να φαίνεται ότι είναι ένα αρκετά μικρό εύρος. Θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη, ωστόσο, ότι η διαφορά του ενός ευρώ ανά MWh για την τιμή αυτή αντιπροσωπεύει συν ή μείον 100€ εκατομμύρια στα έσοδα για την EDF. Επιπλέον, το τιμολόγιο μπορεί να κινηθεί έξω από αυτό το εύρος. Πρώτον, το εύρος υπολογίζεται χρησιμοποιώντας διαφορετικές υποθέσεις της τιμής αιχμής, αλλά ο κανόνας για την κατανομή των όγκων δεν είναι σαφής. Δεύτερον, το επίπεδο του τιμολογίου TARTAM ορίστηκε χωρίς σε βάθος ανάλυση του κόστους παραγωγής των πυρηνικών σταθμών της EDF. Αλλά η Πράξη NOME εισάγει την αρχή ενός τιμολογίου ARENH που αντικατοπτρίζει το κόστος, σε συγκεκριμένα σταθερά κόστη κεφαλαίου. Ανάλογα με τις λογιστικές μεθόδους και τα κριτήρια που εφαρμόζονται, το κόστος της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας μπορεί να διαφέρει σχεδόν κατά 100%. Τέλος, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, το αρχικό τιμολόγιο ARENH δεν καθορίζεται από την ρυθμιστική αρχή, αλλά από την κυβέρνηση, με βάση τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Ρύθμισης της Ενέργειας. Η κυβέρνηση διατηρεί έτσι σημαντικά περιθώρια. Εάν η Επιτροπή συνιστά μια τιμή που η κυβέρνηση θεωρεί πολύ χαμηλή ή πολύ υψηλή, η κυβέρνηση μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή να εκδώσει νέα γνωμοδότηση που να της ταιριάζει καλύτερα.

Η Πράξη NOME δεν ορίζει τη μελλοντική τάση των ρυθμιζόμενων τιμολογίων λιανικής αμετάκλητα. Τα «κίτρινα» και «πράσινα» τιμολόγια λιανικής για

βιομηχανικούς καταναλωτές αναμενόταν να εξαφανιστούν έως το 2016, ενώ τα «μπλε» τιμολόγια για τους μικρούς καταναλωτές θα διατηρηθούν πέραν της ημερομηνίας αυτής. Συνεπώς, μία τιμή χονδρικής πώλησης και ένα τιμολόγιο λιανικής πώλησης συνυπάρχουν μέχρι το 2015 για τους βιομηχανικούς καταναλωτές και τουλάχιστον μέχρι το 2025 για τους μικρούς καταναλωτές. Αυτή η διπλή τιμολόγηση πρέπει, θεωρητικά, να είναι συνεπής. Για παράδειγμα, εάν η χονδρική τιμή ανεβαίνει κατά ένα ευρώ ανά MWh, η βασική ενεργειακή συνιστώσα του τιμολογίου λιανικής πώλησης θα πρέπει επίσης να αυξηθεί κατά ένα ευρώ. Αυτή η παράλληλη ρύθμιση δεν δημιουργεί κανένα πρόβλημα. Ένα πρόβλημα συνοχής προκύπτει λόγω της ασυμφωνίας μεταξύ της βασικής ενεργειακής συνιστώσας των τιμολογίων χρώματος, και αυτού του στοιχείου του TARTAM, τη βάση για το τιμολόγιο ARENH. Εάν η βασική ενεργειακή συνιστώσα των τιμολογίων λιανικής παραμένει στα, ας πούμε, 30€/MWh και το τιμολόγιο ARENH είναι, ας πούμε, 40€/MWh, οι εναλλακτικοί προμηθευτές δεν θα είναι σε θέση να ανταγωνίζονται για τους πελάτες της EDF που επωφελούνται από τα τιμολόγια λιανικής της. Για να διατηρηθεί η συνοχή της διπλής τιμολόγησης, τα τιμολόγια λιανικής πρέπει να αυξηθούν κατά 10€/MWh. Ο νόμος ορίζει ότι τα τιμολόγια λιανικής πρέπει να καλύψουν τη διαφορά με το τιμολόγιο ARENH από το 2016. Επιπλέον, η κοστολόγηση ορισμένων στοιχείων -όπως το κόστος της μη πυρηνικής ενέργειας που απαιτείται για την κάλυψη των αναγκών όλων των καταναλωτών- μπορεί επίσης να ποικίλλει.

Αυτό το περιθώριο ελιγμών είναι σημαντικό για τη Γαλλική κυβέρνηση γιατί η προσαρμογή μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές αυξήσεις των τιμολογίων λιανικής κατά τα προσεχή έτη. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της CRE, Philippe de Ladoucette, σε ένα τιμολόγιο ARENH των 42€/MWh, τα τιμολόγια θα πρέπει να αυξηθούν κατά 14,8% για τις επιχειρήσεις το 2011 (και κατά 11,4% για τους μικρούς καταναλωτές) και, στη συνέχεια κατά 3,7% ετησίως μέχρι το 2025 (από 3,5% για τους μικρούς καταναλωτές). Η συζήτηση του νομοσχεδίου NOME στην Εθνοσυνέλευση υποδηλώνει ότι οι αυξήσεις αυτές δεν θα γίνουν απαραίτητα και, κατά συνέπεια, ανάμεσα στην τιμή για την πρόσβαση στην πυρηνική ενέργεια και την τιμολόγηση σε επίπεδο λιανικής δεν θα υπάρχει αντιστοιχία.

Με δεδομένη τη σημερινή έλλειψη ακρίβειας για την τιμή χονδρικής και την εξέλιξη των τιμολογίων λιανικής, δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της πράξης NOME με ακρίβεια. Τα επίπεδα των τιμολογίων ARENH και των τιμολογίων «χρώματος» θα καθορίσουν ένα μεγάλο μέρος των εσόδων της EDF και των οικονομικών της πόρων για επένδυση, ιδίως στην επέκταση της ζωής του στόλου της

πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής. Περιορίζουν επίσης την ποσότητα του ανταγωνιστικού πεδίου που είναι ανοικτό στον ανταγωνισμό από εναλλακτικούς προμηθευτές. Ένα τιμολόγιο ARENH της τάξεως των 40€ με την εισαγωγή της Πράξης NOME θα εμποδίσει τους αντιπάλους να αμφισβητήσουν την υπεροχή της EDF στην αγορά των καταναλωτών που επωφελούνται από τα τιμολόγια χρώματος. Αυτά τα τμήματα της αγοράς, στη συνέχεια θα είναι περισσότερο ή λιγότερο ανοικτά στον ανταγωνισμό, ανάλογα με το αν η προσαρμογή στα τιμολόγια είναι γρήγορη, αργή ή δεν συμβεί καθόλου.

Η ασάφεια της Πράξης NOME σχετικά με τις βασικές παραμέτρους, που μόλις φαίνεται στην περίπτωση των τιμολογίων^[12], μας περιορίζει σε υποθέσεις. Σημαίνει, επίσης, ότι μπορούμε να εκτελέσουμε μόνο την απλούστερη μορφή αξιολόγησης, δηλαδή κατά πόσον ο νέος νόμος θα επιτύχει τους στόχους του. Δεν θα εξετάσουμε κατά πόσο οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν με λιγότερο βάρος ή αν ο νέος νόμος μεγιστοποιεί την πρόνοια.

Μια προϋπόθεση για την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων είναι ότι οι στόχοι αυτοί πρέπει να είναι σαφώς εκφρασμένοι από τους υποστηρικτές και υπερασπιστές του νόμου. Δεν υπάρχει τέτοια δυσκολία εδώ. Οι στόχοι έχουν δηλωθεί σε πολλές περιπτώσεις: από την κυβέρνηση στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, στη μελέτη των επιπτώσεων και στη μαρτυρία των υπουργών προς τους βουλευτές, από το νομοθέτη στην έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της συνέλευσης και την έκθεση της Οικονομικής Επιτροπής της Γερουσίας, από τη ρυθμιστική αρχή ενέργειας και την αρχή ανταγωνισμού.

Το πρόβλημα είναι μάλλον ότι υπάρχουν πάρα πολλοί στόχοι σε αυτές τις διάφορες δηλώσεις θέσεων:

1. Ανάπτυξη του ανταγωνισμού στον τομέα της προμήθειας βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και στην παραγωγή βραχυπρόθεσμα
2. Ενθάρρυνση της καινοτομίας στην προμήθεια και διαχείριση της ζήτησης
3. Διατήρηση του οφέλους από την πυρηνική ενέργεια για τους καταναλωτές
4. Αποφυγή του φαινομένου απρόσμενων εσόδων για τους εναλλακτικούς προμηθευτές
5. Ενθάρρυνση της αποτελεσματικής επένδυσης στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας βάσης και αιχμής
6. Παροχή ενός σταθερού ρυθμιστικού και νομικού πλαισίου
7. Τερματισμός των ενεργειών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εναντίον της Γαλλίας

2.5.3 Ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης NOME όσον αφορά στο κατά πόσο επιτυγχάνει τους στόχους της, λαμβάνει αυτούς τους στόχους ως δεδομένους. Ο ρόλος της δεν είναι να αμφισβητήσει την αξία των στόχων αυτών.

Ο σκοπός της Πράξης NOME για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αφορά κατά κύριο λόγο στην αγορά προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, οι ενεργειακοί οικονομολόγοι^[13] δεν θεωρούν την απελευθέρωση της προσφοράς της αγοράς ως τον πυρήνα της μεταρρύθμισης του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Η κύρια ώθηση θα πρέπει να είναι να αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και να οργανωθεί μια αποτελεσματική αγορά χονδρικής. Η εισαγωγή του ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής είναι δευτερεύουσα και ακόμα προαιρετική. Η Πράξη NOME παίρνει το αντίθετο βήμα, επιδιώκοντας να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό προς τα κάτω, μέσω της ρυθμιζόμενης πρόσβασης και την ενθάρρυνση εναλλακτικών προμηθευτών να επενδύσουν ανάντη με την ελπίδα ότι σε δεκαπέντε (15) έτη θα είναι σε θέση να ανταγωνιστούν την EDF σε παραγωγή. Μοιραζόμαστε τον σκεπτικισμό της Γαλλικής Επιτροπής Ανταγωνισμού για την επίτευξη αυτού του πολύ μακροπρόθεσμου στόχου. Όπως επισημαίνει η ADLC, οι επιδράσεις της πράξης NOME επί των επενδύσεων των εναλλακτικών προμηθευτών είναι αβέβαιες και ίσως ακόμη και οικονομικά αναποτελεσματικές.

Με λίγα λόγια, η εισαγωγή του ανταγωνισμού στην προμήθεια, την οποία η Πράξη NOME επιδιώκει να επιτύχει, είναι ο λάθος στόχος, και δεν είναι ένας καλός τρόπος για την επίτευξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού ούτε στον τομέα της παραγωγής.

Μετά από αυτή τη γενική παρατήρηση, ας εξετάσουμε τον ανταγωνισμό στην αγορά προμήθειας που υποτίθεται ότι θα προκύψει από την Πράξη NOME. Αυτό θα περιλαμβάνει την εξέταση δύο διαφορετικών αγορών και δύο διαφορετικών περιόδων. Οι συνθήκες του ανταγωνισμού στην κατηγορία των μικρών καταναλωτών και των μεγάλων καταναλωτών θα πρέπει να διαφέρουν. Οι μεγάλοι καταναλωτές έχουν αγοραστική δύναμη λόγω του μεγέθους και της εμπειρογνομosύνης τους, κάτι που οι μικροί καταναλωτές στερούνται. Οι περισσότεροι μικροί καταναλωτές θα συνεχίσουν να επωφελούνται από ένα ρυθμιζόμενο τιμολόγιο, ενώ όλα τα ειδικά τιμολόγια για τους μεγάλους καταναλωτές πρέπει να εξαφανιστούν μέχρι το τέλος του 2015. Ως εκ τούτου, ο ανταγωνισμός στην αγορά των μεγάλων καταναλωτών πριν και μετά το 2015 θα πρέπει να φαίνεται αρκετά διαφορετικός. Επιπλέον, είχε ορισθεί η επίτευξη του ανώτατου ορίου των 100 TWh έως το 2015, κάτι που έκανε την προθεσμία αυτή, κάτι περισσότερο από ένα σημείο καμψής.

2.5.4 Αποτελεσματικές επενδύσεις στον τομέα της παραγωγής

Η αξιολόγηση της επίδρασης της Πράξης NOME στις επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί απαραίτητη αλλά δύσκολη άσκηση.

Είναι σημαντικό, διότι -δεδομένου ότι η Πράξη NOME αφήνει μικρά περιθώρια για την αγορά- οι μελλοντικές επενδύσεις θα πρέπει να κατευθύνονται κυρίως από τον κανονισμό. Οι λιανικές τιμές θα παραμείνουν ως επί το πλείστον ρυθμιζόμενες, η χονδρική τιμή για την πυρηνική ενέργεια θα πρέπει επίσης να ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό και οι προμηθευτές θα υπόκεινται σε υποχρεώσεις επάρκειας. Μόνο οι τιμές εισαγωγής και εξαγωγής, οι τιμές για τους μεγάλους καταναλωτές σε βάθος χρόνου πενταετίας και οι τιμές χονδρικής για την ηλεκτρική ενέργεια αιχμής (συμπεριλαμβανομένων των τιμών επάρκειας) καθορίζονται από τους μηχανισμούς της αγοράς.

Η αξιολόγηση εκ των προτέρων ήταν δύσκολη επειδή δεν ήταν γνωστό ούτε το επίπεδο των ρυθμιζόμενων τιμολογίων ARENH, ούτε οι μελλοντικές τάσεις στα ρυθμιζόμενα τιμολόγια λιανικής για μικρούς και μεγάλους καταναλωτές, ούτε ο όγκος της υποχρέωσης επάρκειας που θα καθοριζόταν από τις αρχές, ούτε την διαμόρφωση της αγοράς επάρκειας.

Οι συντάκτες της μελέτης επιπτώσεων ωστόσο, φαίνεται να μην ενοχλούνταν από αυτήν την έλλειψη βασικών στοιχείων. Προέβλεπαν με βεβαιότητα ότι οι επενδύσεις από την EDF και από τους αντιπάλους της στην ηλεκτρική ενέργεια βάσης και αιχμής και στην μετατόπιση του φορτίου θα γίνουν στο σωστό χρόνο και στη σωστή ποσότητα. Στην πραγματικότητα, η βεβαιότητα αυτή βασίζεται στην υπόθεση της τέλει ρύθμισης (π.χ., οι τιμές ή οι ενδείξεις που αποστέλλονται στους οικονομικούς παράγοντες, είναι απαλλαγμένες από σφάλματα καθώς η αγορά χωρητικότητας είναι τέλεια σχεδιασμένη) και στον ανθεκτικό νόμο για τη θέσπιση σταθερών κανόνων του παιχνιδιού μέχρι το 2025, που ως εκ τούτου παρέχει υψηλή ορατότητα σε επενδυτικές αποφάσεις των φορέων εκμετάλλευσης.

Είναι δύσκολο να συμφωνήσει κανείς εύκολα με αυτές τις υπερβολικά αισιόδοξες υποθέσεις. Η οικονομική ανάλυση του κανονισμού -τόσο η θεωρητική όσο και η εμπειρική- ανέδειξε την ανάγκη για ατελή φύση της δημόσιας παρέμβασης εν γένει και των ρυθμιζόμενων τιμολογίων ειδικότερα. Επιπλέον, η Πράξη NOME έχει υψηλή αστάθεια όντας χτισμένος σε αυτό.

2.5.5 Η αστάθεια της Πράξης NOME

Η σταθερότητα του νομικού και κανονιστικού πλαισίου είναι ένας καθοριστικός παράγοντας για επενδύσεις στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Ο επενδυτικός κύκλος ζωής είναι εξαιρετικά μεγάλος και δεσμεύει μη αναστρέψιμα κόστη. Ως εκ τούτου, οι επενδύσεις είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε αλλαγές στην αγορά και τη ρύθμιση. Όταν μια επένδυση γίνει, αν ο ομορτισμός του ρυθμιστή ή η κυβέρνηση δεν είναι συγκρατημένοι, θα μπορούσαν να επιβληθούν τιμές στους φορείς εκμετάλλευσης που δεν τους επιτρέπουν να αποσβέσουν τις πάγιες δαπάνες τους. Με άλλα λόγια, οι επενδυτές χρειάζονται ασφάλεια δικαίου, καθώς ένα ευμετάβλητο κανονιστικό πλαίσιο αποτελεί τροχοπέδη για τις επενδύσεις και αυξάνει το κόστος τους.

Ο νόμος NOME έχει τρεις πηγές αστάθειας: (i) μία ρυθμιστική αρχή με ανεπάρκεια ανεξαρτησίας, (ii) την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας και της εισαγωγής της τροπολογίας, και (iii) τον κίνδυνο της ασυμβατότητας με το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Σύμφωνα με τον νόμο, η εξουσία που ρυθμίζει τα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας συνεχίζει να μοιράζεται μεταξύ της κυβέρνησης και της αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής. Σχετικό διάταγμα καθορίζει τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του τιμολογίου ARENH και τον καθορισμό του αρχικού επιπέδου του συντάχθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας και ολοκληρώθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας, με τον κανονισμό της Επιτροπής Ενέργειας να εκδίδει μόνο γνώμη. Το τιμολόγιο στη συνέχεια καθορίζεται ετησίως από τους υπουργούς Ενέργειας και Οικονομικών στη βάση της πρότασης της CRE. Αυτό το *modus operandi* έχει τεθεί σε ισχύ από το ρυθμιστή τομέας που ιδρύθηκε το 2000. Δεν άλλαξε ακόμη και όταν η CRE απέκτησε αναγνωρισμένη τεχνογνωσία και εξειδίκευση στην τιμολόγηση και το κόστος αξιολόγησης. Ο νόμος είναι μια ευκαιρία για να δώσει στον πλέον ώριμο ρυθμιστή πλήρη εξουσία καθορισμού των τιμολογίων. Ο έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας επί των τιμών ηλεκτρικής ενέργειας δεν έχει αφαιρεθεί κι έτσι τα τιμολόγια ARENH και τα τιμολόγια λιανικής συνεχίζουν να επηρεάζονται από την πολιτική ατζέντα και τις εκλογικές ανησυχίες των μελλοντικών κυβερνήσεων. Αυτά λειτουργούν ενάντια στις αυξήσεις των τιμών. Προηγούμενα γεγονότα^[14] δείχνουν ότι η γαλλική πολιτική είναι εξαιρετικά επιζήμια για την αύξηση των τιμών και δεν διστάζει να παρεμβαίνει στην παρεμπόδιση των αυξήσεων. Εν κατακλείδι, η Πράξη NOME δεν μειώνει τη διακριτική ευχέρεια των πολιτικών επί των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, γεγονός που διακινδυνεύει ακόμη και την αύξηση των τιμών που σχετίζονται αυστηρά με το κόστος και ως εκ τούτου εμποδίζονται οι επενδύσεις.

Η πολυπλοκότητα της Πράξης NOME, οφείλεται κυρίως στην συμπερίληψη ορισμένων τιμολογίων σε άλλα (π.χ., το τιμολόγιο ARENH είναι ένα συστατικό κάποιων τιμολογίων λιανικής) και επάλληλων μηχανισμών (π.χ., έλεγχος τιμών, έλεγχος όγκου, υποχρεώσεις επάρκειας), δημιουργεί κενά και σφάλματα. Τα κενά που υπάρχουν προσφέρουν ευκαιρίες στις οργανωμένες εταιρείες και τους πολιτικούς να στρεβλώσουν ή να παρακάμψουν τους κανόνες προς τα συμφέροντά τους. Τα λάθη θα καθυστερήσουν την επίτευξη των στόχων. Και οι δύο αυτοί παράγοντες θα δημιουργήσουν την ανάγκη για τη λήψη προσωρινών μέτρων, τα οποία θα αλλάζουν συνεχώς το ρυθμιστικό πλαίσιο. Η μεταβαλλόμενη φύση του κανονισμού ενισχύεται εδώ από μία σκόπιμη επιθυμία ο κανονισμός να είναι δυναμικός. Οι εκθέσεις προόδου, που μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές προσαρμογές, έχουν προγραμματιστεί με τη μορφή μιας αξιολόγησης που υποβάλλεται κάθε πέντε (5) χρόνια από την κυβέρνηση στο κοινοβούλιο βάσει των εκθέσεων της Επιτροπής Ρύθμισης της Ενέργειας και την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Μερικές επιλογές είναι ανοικτές, όπως η δυνατότητα, που εισήγαγε το κοινοβούλιο, η κυβέρνηση να προτείνει μία σταδιακή μείωση του διαθέσιμου όγκου σε εναλλακτικούς προμηθευτές και το να τους επιτραπεί να συμμετέχουν σε ορισμένες από τις επενδύσεις της EDF. Η προσαρμόσιμη φύση του κανονιστικού πλαισίου είναι αναγκαία λόγω του μακρού χρονικού διαστήματος των δεκαπέντε (15) ετών που οι σχεδιαστές του επιθυμούν να του δώσουν. Όσο μεγαλύτερο είναι το προγραμματισμένο πλαίσιο, τόσο το λιγότερο θα πρέπει να καθοριστεί, διότι τόσο περισσότερο αυξάνεται και η αβεβαιότητα για τις μελλοντικές τεχνικές, τη ζήτηση, και τις γενικότερες οικονομικές συνθήκες. Ταυτόχρονα, όσο λιγότερο είναι καθορισμένο τόσο λιγότερη ασφάλεια και σταθερότητα προσφέρει στους οικονομικούς παράγοντες^[15]. Έτσι, κατά παράδοξο τρόπο, ο μεγαλύτερος ρυθμιστικός ορίζοντας δεν είναι απαραίτητα συνώνυμος με την μεγαλύτερη ορατότητα για τις επιχειρήσεις.

Η αβεβαιότητα σχετικά με τη συμβατότητα της Πράξης NOME με το Ευρωπαϊκό δίκαιο ενέργειας και το δίκαιο του ανταγωνισμού, είναι μια τρίτη πηγή αστάθειας και ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας. Ως γερουσιαστής ο Philippe Marini επεσήμανε, «Ο πρώτος καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία [της Πράξης NOME] είναι η συμμόρφωσή της με τη νομοθεσία της ΕΕ. Αν δεν συμμορφωθεί, θα είναι άχρηστη και θα πρέπει σύντομα να αναθεωρηθεί».

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο νόμος NOME παραβλέπει ορισμένες βασικές αρχές της ευρωπαϊκής ενεργειακής και του δικαίου του ανταγωνισμού. Ωστόσο, είναι λιγότερο σαφές ότι παραβιάζει οποιοδήποτε άρθρο και θα μπορούσε να θεωρηθεί εν

μέρει ασυμβίβαστο με τη Συνθήκη της Ένωσης. Ας γίνει μία διάκριση εδώ μεταξύ της προδοσίας του πνεύματος και της παράβασης του γράμματος του νόμου.

Όπως αναφέρθηκε εν συντομία, το τιμολόγιο ARENH για την πυρηνική ενέργεια μπορεί να ωφελήσει μόνο τους καταναλωτές στην ηπειρωτική Γαλλία. Για να το απλουστεύσουμε, οι προμηθευτές αγοράζουν έναν όγκο, ας πούμε, 100 MWh αυτής της φθηνής ηλεκτρικής ενέργειας και πρέπει να αποδείξουν ότι οι πελάτες τους που βρίσκονται στη Γαλλία καταναλώνουν 100 MWh. Ο νόμος NOME έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να είναι αδύνατο για μια εταιρεία που βρίσκεται κατά μήκος των συνόρων με τη Γερμανία ή το Βέλγιο να απολαμβάνει τους ίδιους όρους της προσφοράς, όπως οι ομόλογές της στη Γαλλία.

Αυτός ο εδαφικός περιορισμός πηγαινει ενάντια στην κατασκευή της εγχώριας αγοράς που επιθυμεί η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ενέργεια, και κατά της ολοκλήρωσης της αγοράς, έναν από τους στόχους του ευρωπαϊκού δικαίου ανταγωνισμού.

Ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας άνοιξε για πρώτη φορά στον ανταγωνισμό το 1996 με την έκδοση της πρώτης ευρωπαϊκής Οδηγίας για την ενέργεια. Η Οδηγία δεν ζήτησε μόνο την απελευθέρωση των αγορών, δηλαδή την προώθηση του ανταγωνισμού στην παραγωγή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας. Ο μακροπρόθεσμος στόχος είναι να δημιουργηθεί μια ευρεία ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, κοινές στα κράτη μέλη. Η συνύπαρξη των εθνικών αγορών, κάθε μία ανταγωνιστική, αλλά σχετικά ανεξάρτητη η μία από την άλλη, δεν είναι ο τελικός στόχος που επιδιώκεται. Η αναγκαιότητα της ολοκλήρωσης επαναλαμβάνεται στην οδηγία της 13^{ης} Ιουλίου 2009. Το πρώτο άρθρο της αναφέρει ότι οι κοινοί κανόνες για τις επιχειρήσεις του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας που ισχύουν για όλα τα κράτη μέλη είναι θεμελιωμένοι *«με σκοπό τη βελτίωση και την ενσωμάτωση ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Κοινότητα»*. Η Πράξη NOME, αντίθετα, απομονώνει μέρος της γαλλικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας από την ευρωπαϊκή αγορά χονδρικής. Αφαιρεί όγκους από την αγορά, η οποία είχε σταδιακά επεκταθεί, και αυξάνει τις ποσότητες που αγοράζονται και πωλούνται εντός ενός αυστηρά εθνικού πλαισίου^[16].

Ομοίως, το ευρωπαϊκό δίκαιο του ανταγωνισμού δεν αποσκοπεί αποκλειστικά στην προστασία του ανταγωνισμού με την καταπολέμηση της σύμπραξης και των πρακτικών αποκλεισμού. Επιδιώκει επίσης να συμβάλει στη δημιουργία μιας εσωτερικής αγοράς με την καταπολέμηση των πρακτικών από επιχειρήσεις που τμηματοποιούν τις εθνικές αγορές και τις δράσεις ενίσχυσης των κρατών μελών

σχετικά με τις εθνικές επιχειρήσεις που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό σε βάρος των επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών. Η Επιτροπή έχει επανειλημμένα επικαλεστεί το δίκαιο του ανταγωνισμού προκειμένου να καταγγείλει τις ρήτρες προορισμού στις συμβάσεις μεταξύ παραγωγών και προμηθευτών. Αυτοί οι εδαφικοί περιορισμοί, που περιορίζουν τη χρήση του αγαθού που αγοράζεται, ιδίως της μεταπώλησής του, έχουν καταδικαστεί σε πολλές περιπτώσεις στον τομέα του φυσικού αερίου. Είναι αβέβαιο εάν η νομοθεσία που καταλήγει στις επιχειρήσεις στη Γερμανία ή το Βέλγιο οι οποίες δεν είναι σε θέση να επωφεληθούν έμμεσα από τα τιμολόγια ARENH, μπορεί να θεωρηθεί ως ρήτρα προορισμού ή κρατική ενίσχυση. Ως λογική, όμως, ο νόμος NOME ξεκάθαρα αγνοεί την αρχή της μη κατάτμησης των αγορών. Προδίδει επίσης την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, δεν είναι με καμία βεβαιότητα καταδικαστέος, από την άποψη των περιορισμών στις εξαγωγές.

Πράγματι, ο νόμος NOME δεν απαγορεύει ρητά στους προμηθευτές που αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια με τιμολόγια ARENH να προμηθεύουν πελάτες εκτός Γαλλίας με τους όγκους που αγοράζουν. Αλλά αφαιρεί το κίνητρο να το πράξουν με την προσθήκη μιας επιπλέον χρέωσης. Εφόσον υπερβαίνουν τον όγκο που τους χορηγήθηκε βάσει του χαρτοφυλακίου τους με εγχώριους πελάτες, θα πρέπει να καταβάλουν τη διαφορά μεταξύ του τιμολογίου ARENH και της τιμής αγοράς. Αυτή η προσαύξηση εξαλείφει το κέρδος επί των πωλήσεων σε άλλες αγορές. Στην πραγματικότητα, θα μπορούσε ακόμη και να αποθαρρύνει τους προμηθευτές και όχι απλώς να τους καθιστά αδιάφορους μεταξύ των δύο επιλογών. Η Πράξη NOME ορίζει ότι η προσαύξηση πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με τη διαφορά μεταξύ του ρυθμιζόμενου τιμολογίου και της τιμής αγοράς. Επιπλέον, ο νόμος προβλέπει έναν ειδικό μηχανισμό επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση κατάχρησης του δικαιώματος πρόσβασης. Ο προμηθευτής που αγοράζει μια ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας σημαντικά υψηλότερη από ό, τι χρειάζεται για να προμηθεύει τους πελάτες του στη Γαλλία μπορεί χρεωθεί πρόστιμο έως και 8% των εσόδων του. Με λίγα λόγια, δεν υπάρχει ρητή ρήτρα προορισμού, παρά μόνο ο συνδυασμός της κατανομής των όγκων βάσει των πελατών που βρίσκονται στη Γαλλία, η προηγούμενη και η επακόλουθη επαλήθευση από την CRE των διατιθέμενων όγκων, η επιβάρυνση και το πρόστιμο τα οποία δημιουργούν έναν de facto εδαφικό περιορισμό.

2.5.6 Η πιθανότητα ακύρωσης της Πράξης NOME από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε.

Από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον θεματοφύλακα των Συνθηκών, ο κίνδυνος φαίνεται να είναι αρκετά περιορισμένος. Η Γαλλική κυβέρνηση έχει προσπαθήσει πολύ να ενημερώσει και να επικοινωνήσει εκ των προτέρων με τους Επιτρόπους που είναι επιφορτισμένοι με τον ανταγωνισμό και την ενέργεια. Σε επιστολή του προς την τότε Επίτροπο για την ενέργεια, Neelie Kroes, ο τότε Γάλλος πρωθυπουργός, François Fillon, εξηγεί το σύστημα της ρυθμιζόμενης πρόσβασης και τη σταδιακή κατάργηση των τιμολογίων λιανικής για τους μεγάλους καταναλωτές. Παρέχει μια λεπτομερή περιγραφή του μηχανισμού με επιπλέον χρέωση, δίνει μια εικόνα για το ανώτατο όριο του προσιτού όγκου (δηλαδή 100 TWh), και καθορίζει τα στάδια και το χρονοδιάγραμμα. Ο Πρωθυπουργός τονίζει ότι ο μηχανισμός πρόσβασης θα είναι ανοικτός χωρίς διακρίσεις σε όλους τους ευρωπαίους επιχειρηματίες, ότι δεν απαγορεύει τη μεταπώληση και δεν περιορίζει τις εξαγωγές. Στην απάντησή της, που συνοπογράφεται από την Επίτροπο για την ενέργεια Neelie Kroes, δείχνει ότι οι γενικές αρχές της ρυθμιζόμενης πρόσβασης φαίνεται να έχουν συμμορφωθεί με το δίκαιο της Ε.Ε. και ότι, θεωρητικά, οι όροι υπό τους οποίους τα τιμολόγια λιανικής για τους μεγάλους καταναλωτές θα διατηρούνταν μεταβατικά μέχρι το 2015 είναι συμβατοί με τις διατάξεις της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων. Η Επίτροπος Ανταγωνισμού αποφεύγει ωστόσο, να δώσει στη Γαλλική κυβέρνηση λευκή επιταγή. Επιμένει αρκετές φορές στην ανάγκη να γίνουν πλήρως σεβαστές οι αρχές και οι δεσμεύσεις που ο Πρωθυπουργός αναφέρει στην επιστολή του και τα προβλήματα της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της Ε.Ε. τα οποία θα μπορούσαν να αναδειχθούν εξαιτίας των τεχνικών όρων εφαρμογής τους, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες για την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών. Σύμφωνα με φήμες^[17], αυτή η σύνεση φαίνεται να είχε επιτευχθεί εξαιτίας μίας πολιτικής συμφωνίας μεταξύ της Γαλλικής κυβέρνησης και της Επιτροπής, εξασφαλίζοντας ότι οι Βρυξέλλες δεν θα ασκήσουν αγωγή κατά της Γαλλίας για την Πράξη NOME ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Όμως, το Δικαστήριο θα μπορούσε να εμπλακεί με άλλους τρόπους. Ακόμη και αν η προηγούμενη φήμη ήταν αλήθεια, ο κίνδυνος πρόκλησης με το μηχανισμό της ρυθμιζόμενης πρόσβασης στην πυρηνική ενέργεια (ή ένα άλλο τμήμα) της Πράξης NOME δεν είναι μηδενικός. Ένας προμηθευτής που αισθάνεται ότι υποεξπληρετείται σε δικαιώματα πρόσβασης ή μια επιχείρηση εντάσεως ηλεκτρικής ενέργειας που δεν επωφελείται από την τιμή συγκριτικά με τον κύριο ανταγωνιστή της στη Γαλλία θα μπορούσε, φυσικά, να υποβάλει καταγγελία.

Ειδικότερα, οι ενάγοντες θα μπορούσαν να ισχυριστούν παράβαση του άρθρου 35 ή του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Το άρθρο 35 απαγορεύει τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών και όλα τα μέτρα ισοδύναμου αποτελέσματος. Αναφέρεται σε «κάθε εμπορική ρύθμιση από τα κράτη μέλη η οποία είναι σε θέση να παρακωλύσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο». Ο ενάγων θα μπορούσε να ισχυριστεί εδώ ότι η Πράξη NOME δημιουργεί μια de facto ρήτρα που περιορίζει τις εξαγωγές και ως εκ τούτου, συνιστά παράβαση του άρθρου 35. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η Συνθήκη επιτρέπει εξαγωγικούς περιορισμούς για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας. Η Γαλλική κυβέρνηση θα μπορούσε να ισχυριστεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού δικαστή ότι ο πρόσθετος φόρος και άλλοι παράγοντες που περιορίζουν την μεταπώληση της ηλεκτρικής ενέργειας είναι απαραίτητοι για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού για τους καταναλωτές στη Γαλλία. Αν οι εναλλακτικοί προμηθευτές πωλούν όλη την ηλεκτρική ενέργεια που αγοράζουν στο τιμολόγιο ARENH σε πελάτες εκτός Γαλλίας και συνεχώς τροφοδοτούν τις εξαγωγές, μπορεί να μην υπάρχουν αρκετές εναπομείναντες από τις 100 TWH για να καλύψουν την εγχώρια ζήτηση. Το επιχείρημα θα μπορούσε να υπερισχύσει, διότι η ενεργειακή ασφάλεια, όπως και η επιλογή του ενεργειακού μίγματος, αποτελεί εθνικό κυριαρχικό δικαίωμα.

Ο ενάγων μπορεί επίσης να ισχυριστεί παράβαση του δικαιού του ανταγωνισμού μέσω του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ. Η παράγραφος 1 του άρθρου απαγορεύει τις συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς, ιδίως μέσω του περιορισμού της μεταπώλησης. Ωστόσο, η επιτυχία ενός τέτοιου ισχυρισμού είναι αβέβαιη. Θεωρητικά, το άρθρο αναφέρεται σε συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν πρόθυμα εισέλθει σε μια σχέση και υπέγραψαν δεσμευτική σύμβαση. Οι συμβάσεις για την πώληση της ηλεκτρικής ενέργειας στο τιμολόγιο ARENH που υπεγράφησαν μεταξύ του ιστορικού μονοπωλίου και των εναλλακτικών προμηθευτών, επιβλήθηκαν στην EDF. Επιπλέον, κανένα από τα μέρη δεν διαπραγματεύεται το τιμολόγιο -το οποίο ορίζεται από τον υπουργό- ή τον όγκο -ο οποίος έχει οριστεί από την CRE-. Η νομολογία ασχολείται μόνο με τις ρυθμίσεις, όπου οι επιχειρήσεις είχαν αντικείμενο ελεύθερης διαπραγμάτευσης και υπέγραψαν συμφωνίες τις οποίες θα μπορούσαν να είχαν αποφύγει. Επιπλέον, η παράγραφος 3 του άρθρου 101 προβλέπει εξαιρέσεις υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ο περιορισμός σχετικά με τη μεταπώληση της ηλεκτρικής ενέργειας που αγοράστηκε στο τιμολόγιο ARENH θα μπορούσε να πληροί τις προϋποθέσεις αυτές, δεδομένου ότι αυτό είναι απαραίτητο για την

ανάπτυξη του ανταγωνισμού στη γαλλική αγορά, η οποία αντιπροσωπεύει μια οικονομική πρόοδο που ωφελεί τους καταναλωτές.

Αντί να υπάρχει ένα μακροπρόθεσμο πλαίσιο για τις επενδύσεις, σε περίπτωση καταγγελίας, οι φορείς εκμετάλλευσης θα πρέπει να περιμένουν αρκετά χρόνια για διευκρινίσεις από ενδεχόμενες δικαστικές αποφάσεις.

2.5.7 Κίνητρα για αποτελεσματικές επενδύσεις

Υπάρχουν πάρα πολλοί άγνωστοι παράγοντες για να προβλέψει κανείς τον αντίκτυπο της πράξης NOME στις επενδύσεις. Μετά από δύο απλά παραδείγματα, θα δείξουμε ότι είναι δυνατόν, ωστόσο, να αναλυθούν τα παραμορφωμένα κίνητρα που δημιουργούνται από το νέο νόμο.

Οι επενδύσεις της EDF για την παράταση της διάρκειας ζωής στο στόλο της των σταθμών παραγωγής ενέργειας ή για την κατασκευή νέων αντιδραστήρων υπόκεινται σχετικά στα πολλά ρυθμιζόμενα τιμολόγια για τις χονδρικές και λιανικές πωλήσεις της. Αυτά ήταν άγνωστα. Αλλά ακόμη και αν μπορούσε να έχει κάποια πρόβλεψη, τα στοιχεία αυτά δεν θα ήταν επαρκή, διότι το κόστος θα πρέπει επίσης να ήταν γνωστό. Χωρίς αυτή τη γνώση, είναι αδύνατο να πούμε, για παράδειγμα, αν ένα τιμολόγιο ARENH των 45€/MWh θα άφηνε αρκετό περιθώριο για την EDF να επενδύσει στην αναβάθμιση των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής της. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι για έναν μόνο αντιδραστήρα η αναβάθμιση θα κόστιζε περισσότερο από μισό δισεκατομμύριο ευρώ.

Το δεύτερο παράδειγμα εξετάζει κατά πόσο θα υπήρχε ένα απροσδόκητο αποτέλεσμα. Όπως έχουμε δει, στο πλαίσιο του νόμου NOME, τα τιμολόγια λιανικής θα πρέπει να βασίζονται στις τιμές χονδρικής στην ευρωπαϊκή αγορά. Η προοπτική αυτή θα πρέπει να τονώσει τις επενδύσεις τόσο της EDF όσο και των εναλλακτικών προμηθευτών. Ωστόσο, εάν η κυβέρνηση, έχοντας επίγνωση της συνδυασμένης επίδρασης της εξάλειψης των κίτρινων και πράσινων τιμολογίων και του ανώτατου ορίου των 100 TWh, αποφασίζει να παρέμβει για να εμποδίσει τη μεταφορά ορισμένων από τα πυρηνικά μισθώματα στην παραγωγή και τους προμηθευτές, το κίνητρο του αποτελέσματος απροσδόκητα θα εξαφανιστεί.

Την ίδια στιγμή, ο νόμος NOME δημιουργεί ανισορροπίες στις επενδύσεις. Η πρώτη από αυτές τις ανισορροπίες είναι η επιλογή της EDF μεταξύ του να επενδύσει στην επέκταση της ζωής των υφιστάμενων σταθμών ή την κατασκευή νέων

αντιδραστήρων. Η Πράξη NOME εισάγει ασυμμετρία αφού η ρυθμιζόμενη πρόσβαση είναι περιορισμένη στην ιστορική πυρηνική ενέργεια. Με τον καιρό, ως εκ τούτου, θα υπάρξει ένα διπλό σύστημα: οι τιμές αγοράς για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από νέους αντιδραστήρες, και τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από παλιούς αντιδραστήρες. Αυτό το διπλό σύστημα θα πρέπει να μετατοπίσει την ισορροπία προς την κατασκευή νέων σταθμών παραγωγής ενέργειας. Εάν η κυβέρνηση δεν παρεμβαίνει στις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας, οι επενδύσεις στην αναβάθμιση των παλαιών αντιδραστήρων θα υπερσχύουν των επενδύσεων στην κατασκευή νέων αντιδραστήρων. Οι παλιοί αντιδραστήρες είναι πολύ πιο επικερδείς από οικονομική άποψη. Έχουν ένα κόστος ανά MWh το οποίο δεν μπορεί να βελτιωθεί με οποιοδήποτε είδος νέων εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής, ανεξάρτητα αν αυτές λειτουργούν με εμπλουτισμένο ουράνιο, φυσικό αέριο ή άνθρακα. Από οικονομική άποψη και σε σχέση με ένα νέο εργοστάσιο πυρηνικής ενέργειας, τα ποσά που διακινδυνεύονται ανά αντιδραστήρα είναι χαμηλότερα. Ο προϋπολογισμός και οι υπερβάσεις προθεσμίας είναι πιο διαχειρίσιμα. Επίσης, ο χρονικός ορίζοντας για την πρόβλεψη εσόδων είναι 15-20 έτη, σε σύγκριση με πάνω από 50 έτη για ένα νέο αντιδραστήρα. Με λίγα λόγια, το ασφάλιστρο κινδύνου και το κόστος του κεφαλαίου είναι χαμηλότερα. Οι δανειστές αισθάνονται πιο ήσυχοι σε σύγκριση με ένα σχέδιο για την κατασκευή ενός αντιδραστήρα, το οποίο θα αρχίσει να αποδίδει χρήματα μόλις μετά από πέντε (5) έτη από την έναρξη της κατασκευής του και που θα αποσβένεται για περισσότερο από μισό αιώνα.

Η Πράξη NOME αλλάζει εντελώς την οικονομική εξίσωση. Το πλεονέκτημα κόστους για την EDF από την παράταση της ζωής των αντιδραστήρων σε σχέση με την κατασκευή ενός νέου εργοστασίου θερμικής ή πυρηνικής ενέργειας εξαφανίζεται. Σύμφωνα με την Πράξη NOME, η διαφορά θα ωφελήσει τον καταναλωτή, όχι τον υφιστάμενο φορέα. Η ρύθμιση μέσω των τιμολογίων ARENH θα είναι πιθανώς μία cost-plus ρύθμιση με ένα περιορισμένο ποσοστό απόδοσης επί του επενδεδυμένου κεφαλαίου. Εάν η επένδυση αποδίδει καλύτερα από το αναμενόμενο, η ρυθμιστική αρχή θα διασφαλίσει ότι το πρόσθετο κέρδος αναδιανέμεται στον καταναλωτή μέσω των τιμολογίων. Το κίνητρο αποτελεσματικότερης επένδυσης εξαφανίζεται. Σε οικονομικούς όρους, ωστόσο, η κατάσταση παραμένει ουσιαστικά η ίδια, δεδομένου ότι το κόστος του κεφαλαίου είναι ακόμα πολύ υψηλότερο για την κατασκευή ενός νέου σταθμού ηλεκτροπαραγωγής από το να παραταθεί η διάρκεια ζωής ενός υπάρχοντος. Οι οικονομικές και δημοσιονομικές συνέπειες, και ως εκ τούτου, το νέο σημείο ισορροπίας στο συμβιβασμό μεταξύ των επενδύσεων στην αναβάθμιση των

υφιστάμενων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής ή στην κατασκευή νέων, μετατοπίζονται από την πράξη NOME υπέρ των νέων αντιδραστήρων.

Η δεύτερη ανισορροπία αφορά στις επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας βάσης και στις μονάδες εφεδρείας από εναλλακτικούς προμηθευτές. Η επιλογή εδώ είναι μεταξύ της εγγυημένης προσφοράς από το νομοθέτη, με χαμηλή τιμή και τον κίνδυνο του όγκου, και λιγότερο βέβαιης προμήθειας, επειδή ενέχει βιομηχανικούς κινδύνους. Ο όγκος πρόσβασης έχει ληφθεί από το σύνολο του ιστορικού στόλου της EDF. Ως εκ τούτου, μια τεχνική δυσλειτουργία σε μια μονάδα παραγωγής ενέργειας δεν έχει καμία επίπτωση στη ρυθμιζόμενη παροχή ηλεκτρικού ρεύματος. Τους λειτουργικούς κινδύνους τους διατρέχει εξ ολοκλήρου η EDF. Αντίθετα, ένας προμηθευτής που επενδύει σε δική του μονάδα παραγωγής, επιβαρύνεται με τον βιομηχανικό κίνδυνο που απορρέει από την κατασκευή και λειτουργία. Επιπλέον, το τιμολόγιο ARENH πρέπει για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα να παραμείνει ευθυγραμμισμένο με το ασυναγώνιστο κόστος της επένδυσης στην αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και όχι σε νέες μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Συνεπώς, δεν υπάρχει δίλημα μεταξύ της επένδυσης σε ίδια ικανότητα παραγωγής βάσης και στα οφέλη από τη ρυθμιζόμενη πρόσβαση. Αυτό το αντικίνητρο για την επένδυση είχε επισημανθεί από την αρχή ανταγωνισμού. Στη γνωμοδότησή της σχετικά με το νομοσχέδιο, η ADLC συνέστησε ότι ο νόμος NOME προβλέπει τη σταδιακή μείωση του ανώτατου ορίου για τον όγκο σε τιμές ARENH. Νομοθετικά συμπεριελήφθη μόνο εν μέρει η εν λόγω σύσταση. Στο άρθρο 1 προστέθηκε, ότι, κατά τις εκθέσεις προόδου του 2015 και του 2020, η κυβέρνηση θα μπορούσε να προτείνει τους όρους για τον τερματισμό του συστήματος. Η τροπολογία είναι πολύ ασαφής σε αυτό το στάδιο ώστε να αντιμετωπίσει το ισχυρό αντικίνητρο της Πράξης NOME κατά των επενδύσεων από εναλλακτικούς προμηθευτές στην παραγωγή βάσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Η τρίτη ανισορροπία αφορά στο ενεργειακό μείγμα. Από οικονομικής άποψης, ο βέλτιστος συνδυασμός της τεχνολογίας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι εκείνος που μπορεί να ικανοποιήσει υψηλές διακυμάνσεις της ζήτησης με το χαμηλότερο κόστος. Αυτό σημαίνει ότι η επιλογή τεχνολογίας με χαμηλό σταθερό κόστος και υψηλό μεταβλητό κόστος για την κάλυψη υπερβάλλουσας ζήτησης σε ώρες αιχμής -μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του έτους (λιγότερες από 2.000 ώρες) -και τεχνολογίας με υψηλό πάγιο κόστος και χαμηλό μεταβλητό κόστος για την κάλυψη ζήτησης βάσης- μονάδες παραγωγής που λειτουργούν συνεχώς όλο το χρόνο. Η ετήσια καμπύλη της ωριαίας ζήτησης μιας επιχείρησης ή ενός οικιακού

καταναλωτή με τις αιχμές και τα βυθίσματά της, μοιάζει με μια παχιά κορδέλα με κορδόνι που τρέχει πέρα από την κορυφή, π.χ., ένα στερεό μπλοκ που αντιπροσωπεύει τη σταθερή ζήτηση και ένα κύμα που αντιπροσωπεύει τις διακυμάνσεις της.

Η διάκριση μεταξύ της μέγιστης και της ηλεκτρικής ενέργειας βάσης είναι μια απλούστευση, διότι υπάρχει στην πραγματικότητα μια σειρά από τεχνολογίες με διαφορετικές αναλογίες σταθερού και μεταβλητού κόστους. Για παράδειγμα, μια μονάδα ηλεκτροπαραγωγής φυσικού αερίου συνδυασμένου κύκλου λειτουργεί ιδανικά στην ενδιάμεση παραγωγή, δηλαδή μεταξύ 2.000 και 6.000 ωρών ετησίως, ενώ οι μονάδες φυσικού αερίου ηλεκτροπαραγωγής της μέγιστης αιχμής μπορεί να κατασκευαστούν για να καλύψουν τη ζήτηση μόνο για μερικές δεκάδες ώρες το χρόνο. Σε μια τέλεια αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, οι φορείς εκμετάλλευσης επενδύουν άριστα σε κάθε είδους τεχνολογία, η οποία οδηγεί σε ένα βέλτιστο ενεργειακό μείγμα.

Για λόγους που σχετίζονται με την αγορά (π.χ. ο ατελής ανταγωνισμός), η κυβερνητική παρέμβαση (π.χ., με ανώτατο όριο τιμής στη spot αγορά) ή απλά τη θεμελιώδη αβεβαιότητα για το μέλλον (π.χ. η έλλειψη γνώσης σχετικά με τις λιγότερο ακριβές τεχνολογίες νέας γενιάς) η εγκατεστημένη ισχύς είναι μακριά από το ιδανικό. Ωστόσο είναι σκόπιμο σε έναν ατελή κόσμο να προσπαθήσει κανείς για το καλύτερο δυνατό ενεργειακό μείγμα. Εδώ η Πράξη NOME στέλνει το λάθος μήνυμα, διότι αποθαρρύνει τις semi-base επενδύσεις. Η κατανομή των ποσοτήτων ηλεκτρικής ενέργειας κατά τα τιμολόγια ARENH θα βασίζεται σε ένα ποσοστό της ενέργειας που καταναλώνεται και όχι με τη διάρκεια της χρήσης -μια ανάγκη για ισχύ πάνω από 6.000 ώρες ανά έτος, για παράδειγμα-. Ως αποτέλεσμα, οι προμηθευτές θα έχουν πυρηνική ενέργεια με ρυθμιζόμενο τιμολόγιο για να εξυπηρετήσουν κάποια ζήτηση αιχμής. Για παράδειγμα, έχουμε έναν καταναλωτή του οποίου οι ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας χωρίζονται στη μισή τακτική κατανάλωση περισσότερων από 6.000 ωρών το χρόνο, και στη μισή ακανόνιστη κατανάλωση λιγότερων από 3.000 ωρών. Σύμφωνα με τον κανόνα του 80%, ο προμηθευτής έχει πυρηνική ενέργεια για να εξυπηρετήσει όλη τη σταθερή ζήτηση του πελάτη, καθώς και το 60% της διακύμανσης της ζήτησης. Αν ο κανόνας κατανομής ARENH έγινε με βάση τη ζήτηση των πάνω από 6.000 ωρών, ο προμηθευτής θα λάβει μόνο ηλεκτρική ενέργεια με ρυθμιζόμενο τιμολόγιο για την κάλυψη της σταθερής κατανάλωσης του πελάτη. Στην πρώτη περίπτωση, ο προμηθευτής πρέπει να δημιουργήσει πρόσθετη παροχή του 20% από δικές του εγκαταστάσεις, και στη δεύτερη περίπτωση, του 50%. Στην πρώτη περίπτωση, θα επενδύσει στην τεχνολογία αιχμής, στη δεύτερη θα χρειαστεί

να επενδύσει στην τεχνολογία παραγωγής ενδιάμεσου φορτίου επίσης. Η περιθωριοποίηση της παραγωγής ενδιάμεσου φορτίου από τον κανόνα του 80% ενισχύεται από την υποχρέωση των προμηθευτών σύμφωνα με το νόμο NOME να έχουν παραγωγική δυναμικότητα που μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση της βραχυπρόθεσμης αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Το είδος των επενδύσεων που πληρούν αυτή την υποχρέωση θα είναι στους σταθμούς παραγωγής αιχμής ή υπέρ-αιχμής.

Με λίγα λόγια, η Πράξη NOME τείνει να ευνοεί τις επενδύσεις από τους προμηθευτές στις εγκαταστάσεις παραγωγής αιχμής και να αποθαρρύνει τις επενδύσεις ενδιάμεσης παραγωγής. Πολώνει το ενεργειακό μείγμα στα δύο άκρα, δηλαδή, τη δημιουργία παραγωγής βάσης και αιχμής. Στην πράξη, αυτό οδηγεί σε υψηλότερο κόστος γιατί οι πυρηνικές εγκαταστάσεις πρέπει να καλύπτουν την παραγωγή ενδιάμεσου φορτίου και ως εκ τούτου τις διακυμάνσεις ισχύος, αντί να παράγουν συνεχώς σε πλήρη δυναμικότητα, όπως έχουν σχεδιαστεί.

2.6 Συμπέρασμα

Εν κατακλείδι, η Πράξη NOME πιθανότατα δεν θα εκπληρώσει τις υποσχέσεις της. Η ανάπτυξη του ανταγωνισμού θα περιοριστεί κυρίως στην κατηγορία της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας σε μεγάλους καταναλωτές. Οι επενδύσεις θα είναι ασταθείς και αβέβαιες, εξαιτίας ενός ρυθμιστικού πλαισίου που θα είναι ελάχιστα πιο σταθερό από ό,τι προηγουμένως. Η ρυθμιζόμενη πρόσβαση σε αντιδραστήρες της EDF θεωρήθηκε ως ο ονειρικός τρόπος να συμβιβάσει δύο αντιφατικούς πολιτικούς στόχους: να συνεχίζει να επιτρέπει σε εγχώριους καταναλωτές να επωφελούνται από το πλεονέκτημα κόστους της πυρηνικής ενέργειας, και να δημιουργήσει μια ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Σε οικονομικούς όρους, οι δύο αυτές αρχές είναι ανταγωνιστικές, αν πιστεύουμε στον ανταγωνισμό χωρίς αγορά και στη ρύθμιση χωρίς κενά. Η Πράξη NOME δεν επιτρέπει στους μηχανισμούς της αγοράς παρά να παίξουν ένα μικρό μόνο ρόλο. Η αγορά θα λειτουργεί μόνο στο περιθώριο, παρέχοντας κάποια ηλεκτρική ενέργεια και την επίλυση των εγγυήσεων επάρκειας. Ο πυρήνας της αγοράς, δηλαδή, η χονδρική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θα πρέπει να ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από τη ρυθμιστική αρχή και την κυβέρνηση, μέσω μηχανισμών άνευ προηγουμένου βραδύτητας και πολυπλοκότητας στη ρύθμιση του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας.

3. Ελληνικό Σχέδιο Συστήματος Δημοπρασιών ΝΟΜΕ

3.1 Ελληνική πραγματικότητα

Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας έχει εισέλθει διεθνώς σε μια περίοδο ριζικών μετασχηματισμών, τόσο από πλευράς θεσμικού πλαισίου λειτουργίας, όσο και από πλευράς ιδιοκτησίας (δημόσιο, ιδιωτικό, κοινωνικό) και διαχείρισης των υποδομών, τεχνολογιών και επιχειρηματικών μοντέλων που εισέρχονται στον τομέα και διαταράσσουν καθιερωμένες εταιρείες και αγορές, αλλά και από την άποψη της πληροφορίας που έχουν στα χέρια τους οι καταναλωτές για να συμμετέχουν ενεργά σε έναν τομέα που για δύο αιώνες αποτελούσε προνομιακό πεδίο βιομηχανικών παικτών.

Είμαστε επομένως στο τέλος μιας ιστορικής περιόδου που χαρακτήριζε τον βιομηχανικό καπιταλισμό (μεγάλες μονάδες παραγωγής, ορυκτά καύσιμα, καθετοποιημένες επιχειρήσεις) και στην αρχή μιας νέας πραγματικότητας γεμάτης αβεβαιότητες αλλά και ανάγκες που απαιτούν ανοιχτά μυαλά, νέα πρωτόκολλα συνεργασιών και ρόλων, θεσμικές και τεχνολογικές καινοτομίες και κυρίως εξοικείωση με εργαλεία και οργανωσιακά μοντέλα που θυμίζουν περισσότερο τις τεχνολογίες τηλεπικοινωνιών και το διαδίκτυο παρά τις καθιερωμένες πρακτικές του ιστορικού ενεργειακού κλάδου.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί παγκοσμίως για την αγορά ενέργειας, με βασικό γνώμονα τη δραστική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την αναχαίτιση της κλιματικής αλλαγής, προκαλούν δραστικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και στην κερδοφορία καθιερωμένων εταιρειών του κλάδου, οι οποίες αναμένεται να εντατικοποιηθούν και στο άμεσο μέλλον. Η επιθυμία των καταναλωτών για μεγαλύτερη πληροφόρηση πραγματικού χρόνου αλλά και για επιλογές σε προϊόντα και υπηρεσίες αποτελεί μια πραγματικότητα που στην Ελλάδα έχει παραμείνει για δεκαετίες στη σκιά της δημόσιας συζήτησης για τον ενεργειακό κλάδο.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο στόχος για 20% συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό μείγμα έως το 2020 και στο 27% έως το 2030, έχει διαμορφώσει μια ενιαία πανευρωπαϊκή στρατηγική με επίκεντρο τη βιωσιμότητα, την ασφάλεια εφοδιασμού και την ευελιξία. Στην Ελλάδα ειδικότερα, οι κατευθύνσεις αυτές συνοδεύονται από μεγάλες προκλήσεις που σχετίζονται με το κόστος παραγωγής και τα τιμολόγια που πληρώνουν οι καταναλωτές, το βέλτιστο ενεργειακό

μείγμα στην ηλεκτροπαραγωγή και τη συμπίεση του διαθέσιμου εισοδήματος για μεγάλες μερίδες του πληθυσμού.

Όσον αφορά στον νόμο για τις δημοπρασίες ηλεκτρικής ενέργειας που θα διενεργεί η ΔΕΗ Α.Ε., στο πρότυπο του γαλλικού μοντέλου NOME, θα προβλέπει τις σχετικές διαδικασίες με στόχο τη μείωση κατά 25 ποσοστιαίες μονάδες του μεριδίου της ΔΕΗ Α.Ε. στη χονδρική και τη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ως το 2017 και την πτώση του κάτω από το 50% της αγοράς ως το 2020, ενώ οι οριακές τιμές θα καλύπτουν το κόστος παραγωγής και θα συμμορφώνονται πλήρως με τους κανόνες της Ε.Ε.. Παράλληλα, ως προαπαιτούμενο της νομοθετικής ρύθμισης για την εισαγωγή του μηχανισμού των NOME, θα χρειαστεί να ληφθούν τα μέτρα που απαιτούνται (υπουργικές αποφάσεις κ.λπ.) προκειμένου να δοθούν όλες οι αναγκαίες αρμοδιότητες στον Λειτουργό της Αγοράς (ΛΑΓΗΕ) και στη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ).

Η πρώτη δημοπρασία πραγματοποιήθηκε από τη ΔΕΗ τον Οκτώβριο του 2016 και οι ποσότητες ηλεκτρισμού που δημοπρατήθηκαν ήταν ίσες με το 8% του συνολικού όγκου ρεύματος που διακινήθηκε στο διασυνδεδεμένο σύστημα το 2015. Οι παραδόσεις ξεκινούν το τελευταίο τρίμηνο του 2016. Σε περίπτωση που οι αναπροσαρμοσμένες ποσότητες δεν απορριφθούν από την αγορά, εναλλακτικά δομικά μέτρα θα ληφθούν ώστε να είναι διαθέσιμη στους εναλλακτικούς προμηθευτές ισοδύναμη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το τέταρτο εξάμηνο από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς.

3.2 Περιγραφή του προτεινόμενου μηχανισμού NOME

Ο προτεινόμενος μηχανισμός NOME^[18] στην ουσία του αφορά στη διαχείριση του κόστους ηλεκτρικές ενέργειας του βασικού φορτίου, σε μια προσπάθεια να εξασφαλίσει για τους Εναλλακτικούς Προμηθευτές τα εργαλεία εκείνα που θα δημιουργήσουν «χαρτοφυλάκια ενεργειακού κόστους» ανταγωνιστικά αυτών της κατεστημένης επιχείρησης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας (ΔΕΗ Α.Ε.). Τα Προϊόντα Δημοπρασιών που προκύπτουν είναι εικονικά, υπό την έννοια ότι δεν παράγονται από συγκεκριμένους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και η φυσική τους παράδοση δεν εξαρτάται από την πραγματική λειτουργία των μονάδων παραγωγής ηλεκτρισμού. Ο προτεινόμενος Μηχανισμός NOME δεν επηρεάζει το κομμάτι του Συστήματος Ανταλλαγής Ηλεκτρικής Ενέργειας που είναι υπό την αρμοδιότητα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ Α.Ε.). Οι

κάτοχοι άδειας παραγωγής θα συνεχίσουν να υποβάλλουν τις δηλώσεις φορτίων τους, σύμφωνα με τους υπάρχοντες κανόνες της αγοράς και να υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις διακανονισμού, αποκλίσεων και προσαυξήσεων. Επιπροσθέτως, οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας -εν προκειμένω η ΔΕΗ Α.Ε.- θα είναι υποχρεωμένη να πωλεί τις ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας που είναι διαθέσιμες μέσω των Δημοπρασιών, όπως και να αποδέχεται όλες τις οικονομικές συναλλαγές που συνδέονται με αυτές τις Δημοπρασίες.

Τα προϊόντα Δημοπρασιών οφείλουν να έχουν την κατάλληλη διάρκεια, προκειμένου, μέσω της χρησιμοποίησής τους, να αναπτύξουν μια σταθερή διείσδυση των Εναλλακτικών Προμηθευτών στην λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και να επιτρέπουν τις απαραίτητες προσαρμογές στις επικρατούσες συνθήκες στην λιανική αγορά, ειδικά σχετικά με την δυνατότητα των πελατών να αλλάζουν Προμηθευτή. Η παρούσα πρόταση επίσης παρέχει στους Εναλλακτικούς Προμηθευτές την δυνατότητα να μεταπωλούν τα προϊόντα δημοπρασίας που έχουν αποκτήσει μέσω της ύπαρξης Δευτερογενούς Αγοράς, σε μια προσπάθεια να βελτιστοποιηθεί η δυνατότητα διαχείρισης του προφίλ των πελατών τους.

Με εισήγηση του Λειτουργού της Αγοράς και απόφαση της ΡΑΕ καθορίζονται η Ετήσια Ποσότητα, το Πρόγραμμα Διεξαγωγής Δημοπρασιών και οι Τεχνικοί Όροι κάθε Δημοπρασίας.

Σχεδιάγραμμα 3.1: Προτεινόμενος Μηχανισμός NOME

Για όλα τα παραπάνω λοιπόν, δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Β' 1593/6.6.2016, η Απόφαση για την έγκριση του σχεδίου εφαρμογής δημοπρασιών (NOME), προκειμένου οι Ελληνικές αρχές να αρχίσουν την εφαρμογή του χάρτη πορείας ακολουθώντας το υπόδειγμα-στόχο της Ε.Ε. για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, που πρέπει να ολοκληρωθεί έως τον Δεκέμβριο του 2017 και στο πλαίσιο αυτό, η αγορά εξισορρόπησης να ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο του 2017.

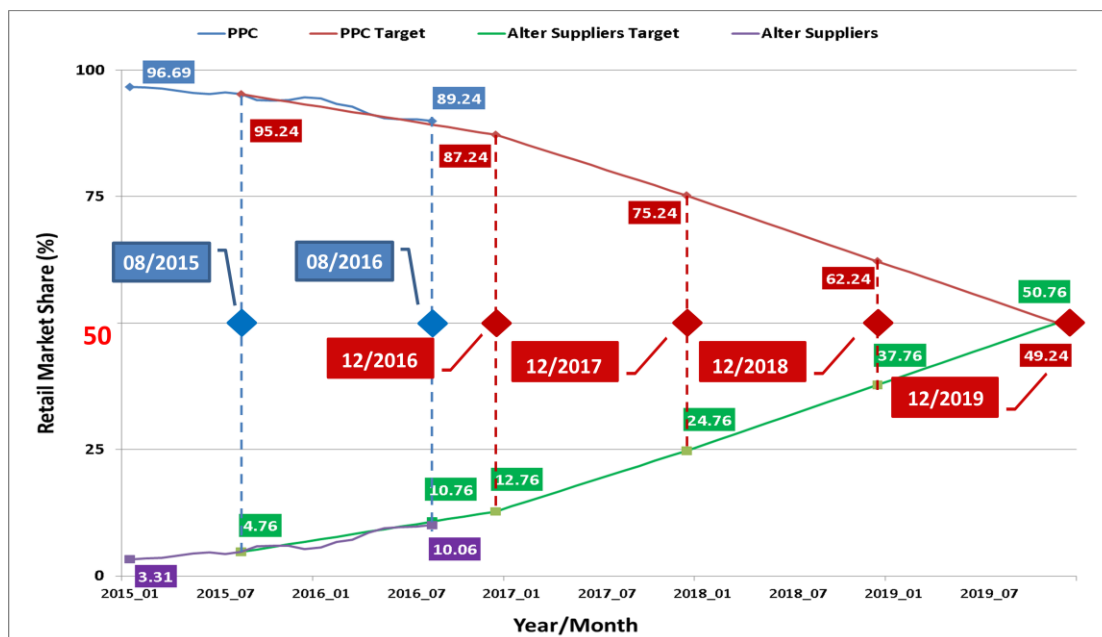
Το σχέδιο εφαρμογής των δημοπρασιών ισχύος τύπου NOME, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής, προβλέπει την εφαρμογή «εναλλακτικών δομικών μέτρων» ώστε να είναι διαθέσιμο στους ιδιώτες προμηθευτές παραγωγικό δυναμικό της ΔΕΗ από λιγνίτη και νερό σε περίπτωση που δεν απορροφηθούν από την αγορά οι δημοπρατούμενες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας.

Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στην απόφαση, «σε περίπτωση που οι αναπροσαρμοσμένες ποσότητες δεν έχουν ακόμη απορροφηθεί από την αγορά, εναλλακτικά δομικά μέτρα θα ληφθούν ώστε να είναι διαθέσιμη στους εναλλακτικούς προμηθευτές ισοδύναμη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το τέταρτο εξάμηνο από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς».

Σύμφωνα με εκτιμήσεις πίσω από το χωρίο «εναλλακτικά δομικά μέτρα», κρύβεται η προοπτική πώλησης λιγνιτικών και υδροηλεκτρικών μονάδων της ΔΕΗ ενώ σε ότι αφορά το χρόνο που θα πρέπει να προωθηθεί κάτι τέτοιο, φαίνεται ότι είναι το τέλος του 2017, καθώς ως εξάμηνο αναφοράς θεωρείται το δεύτερο εξάμηνο του 2015, οπότε και με βάση το Μνημόνιο θα έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί το σχέδιο για την υλοποίηση των δημοπρασιών τύπου NOME.

Πρέπει να σημειωθεί δε, ότι αυτό είναι και το νέο στοιχείο της απόφασης του ΚΥΣΟΙΠ (Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής) όπως αυτή δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, έναντι του αρχικού σχεδίου που είχε δει το φως της δημοσιότητας. Κατά τα άλλα, η απόφαση που δημοσιεύθηκε, προβλέπει ότι έως το τέλος του έτους το μερίδιο της ΔΕΗ Α.Ε. στη λιανική αγορά θα πρέπει να έχει μειωθεί στο 87,24% έως το τέλος του έτους, στο 75,24% το 2017, στο 62,24% το 2018 και το 2019 να είναι στο 49,24% (Σχεδιάγραμμα 3.2).

Σχεδιάγραμμα 3.2: Μείωση του μεριδίου της ΔΕΗ Α.Ε. (Πηγή: Παρουσίαση ΛΑΓΗΕ για την Ημερίδα στις 05/09/2016)

Η πρώτη δημοπρασία τύπου NOME έγινε τον Οκτώβριο 2016 από τον Λειτουργό της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΛΑΓΗΕ) και δικαίωμα συμμετοχής είχαν οι εναλλακτικοί προμηθευτές που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συμμετεχόντων του Συστήματος Συναλλαγών Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού και στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών.

Στις δημοπρασίες συμμετείχαν προμηθευτές ανταγωνιστές της ΔΕΗ Α.Ε. προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στις φθηνότερες πηγές ηλεκτροπαραγωγής και να τονωθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι βιομηχανικοί καταναλωτές, δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής ως αγοραστές στις δημοπρασίες, ώστε να αποκτούν ηλεκτρική ενέργεια για τις δικές τους ανάγκες. Ωστόσο αυτό δεν παρεμποδίζει εναλλακτικούς προμηθευτές που έχουν ή αναπτύσσουν διακριτή επιχειρηματική δραστηριότητα προμήθειας ενέργειας στη λιανική αγορά, να συμμετέχουν στις δημοπρασίες για προϊόντα NOME.

Το σχέδιο εφαρμογής του NOME κάνει αναφορά στη μεθοδολογία προσδιορισμού της κατώτατης τιμής προσφοράς των δημοπρατούμενων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας και παραπέμπει στον καθορισμό της τιμής σε κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Τέλος προβλέπει την καθιέρωση δύο αγορών και συγκεκριμένα πρωτογενούς αγοράς, όπου οι εναλλακτικοί προμηθευτές μέσω πλειοδοτικών διαγωνισμών θα αγοράζουν προαποφασισμένες ποσότητες, συγκεκριμένης διάρκειας και με κατώτατη τιμή και δευτερογενούς αγοράς, όπου οι εναλλακτικοί προμηθευτές έχουν το δικαίωμα να μεταπωλούν τις ποσότητες σε άλλους εναλλακτικούς προμηθευτές, ή και να την εξάγουν.

Είναι σαφές ότι το μοντέλο της ελληνικής αγοράς ενέργειας θα μεταβληθεί από το ισχύον μοντέλο χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (mandatory pool), στο Μοντέλο Στόχο έως τον Δεκέμβριο του 2017. Προκειμένου να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα στην κατεύθυνση της σταδιακής αναμόρφωσης των μεριδίων αγοράς όπως αυτά ισχύουν σήμερα, είναι σαφές ότι ο αποκαλούμενος μηχανισμός NOME, πρέπει να είναι ένας μηχανισμός συμβατός τόσο με το ισχύον Mandatory Pool όσο και με το Μοντέλο Στόχο. Ενώ προσαρμογές θα είναι αναγκαίες για τη μετάβαση στο μοντέλο Στόχο, ο μηχανισμός θα πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να είναι εφαρμόσιμος ανεξάρτητα από το υποκείμενο ρυθμιστικό πλαίσιο.

3.3 Νομοθετικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο - Συμμόρφωση με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 (MoU)

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4.3, μέρος γ', άρθρο 3 του Ν. 4336/2015, «Συνταξιοδοτικές Διατάξεις - Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της συμφωνίας χρηματοδότησης» ορίστηκε ότι οι αρχές θα συζητούσαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το σχεδιασμό του συστήματος δημοπρασιών NOME, με στόχο να μειωθούν κατά 25% τα μερίδια λιανικής και χονδρικής αγοράς της ΔΕΗ Α.Ε. και να πέσουν κάτω από το 50% έως το 2020, ενώ οι οριακές τιμές θα καλύπτουν το κόστος παραγωγής και θα συμμορφώνονται πλήρως με τους κανόνες της Ε.Ε.. Επίσης, οι Αρχές θα ξεκινήσουν την υλοποίηση του Οδικού Χάρτη για την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Στόχου για την Ευρωπαϊκή Ενέργεια, ώστε να ολοκληρωθεί έως τον Δεκέμβριο 2017. Σε αυτό το πλαίσιο, η Αγορά Εξισορρόπησης θα ολοκληρωθεί έως τον Ιούνιο 2017.

3.4 Σκοπός του μηχανισμού NOME

Σύμφωνα με το Μνημόνιο Συνεννόησης είναι σαφές πως η συμφωνία μεταξύ των Ελληνικών Αρχών και των Θεσμών στοχεύει στην σταδιακή μείωση του μεριδίου

αγοράς της ΔΕΗ Α.Ε. κάτω από το 50% έως το 2020. Επιπροσθέτως, στην ίδια συμφωνία είναι σαφές ότι το μοντέλο της ελληνικής αγοράς ενέργειας θα μεταβληθεί από το ισχύον μοντέλο χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ("mandatory pool"), στο Μοντέλο Στόχο έως τον Δεκέμβριο του 2017. Προκειμένου να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα στην κατεύθυνση της σταδιακής αναμόρφωσης των μεριδίων αγοράς όπως αυτά ισχύουν σήμερα, είναι σαφές ότι ο αποκαλούμενος μηχανισμός ΝΟΜΕ, πρέπει να είναι ένας μηχανισμός συμβατός τόσο με το ισχύον Mandatory Pool όσο και με το Μοντέλο Στόχο: ενώ προσαρμογές θα είναι αναγκαίες για την μετάβαση στο Μοντέλο Στόχο, ο μηχανισμός πρέπει να σχεδιαστεί ώστε να είναι εφαρμόσιμος ανεξάρτητα από το υποκείμενο ρυθμιστικό πλαίσιο. Ο Πίνακας 3.1 παραθέτει το χρονοδιάγραμμα για την επίτευξη των συμφωνημένων στόχων.

Μοντέλο	"Mandatory Pool"			"Target Model"		
	Αύγουστος 2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ετήσια Μείωση Μεριδίων στην Λιανική Αγορά		-8%	-12%	-13%	-13%	
Μερίδιο Λιανικής Αγοράς	95,24%	87.24%	75.24%	62.24%	49.24%	
Μερίδιο Αγοραστών Χονδρικής Αγοράς (συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγών)	92,55%					
Μερίδιο Πωλητών Χονδρικής Αγοράς (συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών)	62,14%				49%	

Πίνακας 3.1: Ετήσιοι Στόχοι Μεριδίων στην Αγορά της ΔΕΗ Α.Ε. (Πηγή: ΦΕΚ Β' 1593/6.6.2016)

Στο υπάρχον μοντέλο Mandatory Pool, δεν είναι δυνατό να ισχύσει μια Ελεύθερη/Οργανωμένη Προθεσμιακή Αγορά Ενέργειας. Συνεπώς, ο μηχανισμός ΝΟΜΕ που θα εφαρμοστεί την πρώτη υπο-περίοδο, θα ισχύει ως ένας Ρυθμισμένος Μηχανισμός Ειδικού Σκοπού, με τις ποσότητες που δημοπρατούνται να ισούνται με την «Ετήσια Μείωση του Μεριδίου Λιανικής Αγοράς» πολλαπλασιασμένες με το συνολικό όγκο του διασυνδεδεμένου συστήματος.

Οι αντίστοιχοι αριθμοί σχετικά με την μείωση του Μεριδίου Αγοραστή Χονδρικής της ΔΕΗ δεν παρουσιάζονται καθώς αυτοί υπόκεινται επίσης σε διασυννοριακές συναλλαγές.

3.5 Απαιτούμενες εξελίξεις στο υπάρχον Νομοθετικό και Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Η συμμόρφωση με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 απαιτεί αποδοτικές νομοθετικές και ρυθμιστικές παρεμβάσεις, οι οποίες μεταξύ άλλων αποτελούνται από τα ακόλουθα μέτρα:

- i. Λεπτομερής Σχεδιασμός του Μηχανισμού NOME
- ii. Ανάπτυξη Κανόνων και Προδιαγραφών Δημοπρασιών για την πώληση προθεσμιακών προϊόντων,
- iii. Παρεμβάσεις στο υπάρχον Ρυθμιστικό Πλαίσιο προκειμένου να προσαρμοστεί ο μηχανισμός NOME στον κώδικα Προημερήσιας Αγοράς,
- iv. Οι ποσότητες των προϊόντων που θα δημοπρατούνται σε τριμηνιαία βάση, θα καθοριστούν από την ΡΑΕ, έπειτα από πρόταση του ΛΑΓΗΕ. Οι ετήσιες ποσότητες που θα δημοπρατούνται, θα ισούνται με την «Ετήσια Μείωση του Μεριδίου Λιανικής Αγοράς», όπως προσδιορίστηκε στον Πίνακα 1, πολλαπλασιασμένες με την συνολική ποσότητα στο διασυνδεδεμένο σύστημα,
- v. Μεθοδολογία για τον υπολογισμό της κατώτατης τιμής προσφοράς,
- vi. Επιλεξιμότητα για την συμμετοχής στις Δημοπρασίες,
- vii. Το Αρμόδιο Όργανο για την διεξαγωγή των δημοπρασιών, οι όροι και οι προϋποθέσεις των δημοπρασιών.

Η εισαγωγή των ως άνω μέτρων απαιτεί την τροποποίηση του ν.4001/2011 (149 Α') «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις», ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/73/EK (EEL 211 της 14 Αυγούστου 2009) και της οδηγίας 2009/73/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/55/EK (EE L 211 της 14^{ης} Αυγούστου 2009).

3.6 Θέσπιση Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων

Θέσπιση των δικαιωμάτων των Εναλλακτικών Προμηθευτών στα διαβαθμισμένα προθεσμιακά προϊόντα που θα πωληθούν από την ΔΕΗ, μέσω δημοπρασιών, με ρυθμισμένες κατώτατες τιμές.

Θέσπιση υποχρέωσης της ΔΕΗ για φυσική παράδοση των προϊόντων αυτών στο πλαίσιο του σχεδιασμένου μηχανισμού.

3.7 Εύρος εφαρμογής για την εισαγωγή των Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων

Ο μηχανισμός που παρουσιάζεται εδώ, είναι στενά συνδεδεμένος με τις διατάξεις του προοιμίου του Τρίτου Ενεργειακού Πακέτου *«...με το οποίο μια επιχείρηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας είναι υποχρεωμένη είτε να πωλήσει είτε να καταστήσει διαθέσιμη μια ορισμένη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας ή να χορηγήσει πρόσβαση σε μέρος του παραγωγικού δυναμικού της στους ενδιαφερόμενους προμηθευτές για ορισμένο χρονικό διάστημα...»*.

Η υιοθέτηση των προτεινόμενων μέτρων στοχεύει να παράσχει δίκαια πρόσβαση των Εναλλακτικών Προμηθευτών στο εγχώριο μίγμα καυσίμων, αντισταθμίζοντας τις δυνατότητες και βελτιώνοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ Προμηθευτών, όπως και την βελτίωση τόσο της παροχής υπηρεσιών ηλεκτρισμού, όσο και των τιμών στους τελικούς καταναλωτές.

3.8 Συνοπτική Περιγραφή των Δημοπρασιών Πώλησης Προθεσμιακών Προϊόντων

Η ποσότητα των προς δημοπράτηση προϊόντων, η Κατώτατη Τιμή, η Διάρκεια των Προθεσμιακών Προϊόντων, η διαδικασία των Δημοπρασιών, οι υποχρεώσεις των Εναλλακτικών Προμηθευτών περιλαμβάνουν κυρίως (α) δέσμευση των Εναλλακτικών Προμηθευτών να αναπτύξουν τα Μερίδια Λιανικής Αγοράς τους (ο στόχος) και (β) την έγκαιρη και έγκυρη πληρωμή όλων των ποσών που οφείλονται για την χρήση των Προϊόντων Δημοπρασιών και πρόβλεψη για εγγυήσεις με στόχο την διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων, εάν κριθεί αναγκαίο.

Η ΔΕΗ θα υπόκειται στην οικονομική υποχρέωση της φυσικής παράδοσης των ποσοτήτων ενέργειας που αντιστοιχούν σε Προϊόντα Δημοπρασίας, ανεξάρτητα από τις εγκαταστάσεις παραγωγής που τα παράγουν στην πραγματικότητα.

Εξαιρέσεις δύνανται να ρυθμίζονται μόνο σε περιπτώσεις απρόβλεπτων γεγονότων όπως προσδιορίζονται στην πρότυπη Γενική Συμφωνία Παράδοσης - Παραλαβής ηλεκτρικής ενέργειας του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Εμπόρων Ενέργειας. Ο ΑΔΜΗΕ θα παρακολουθεί τέτοια γεγονότα και θα ενημερώνει τον ΛΑΓΗΕ και τη ΡΑΕ.

3.9 Ο Λειτουργός της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας Α.Ε. (ΛΑΓΗΕ Α.Ε.)

Οι Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων θα διεξάγονται από τον ελληνικό Λειτουργό Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας, δηλαδή τη δημόσια επιχείρηση με την επωνυμία «ΛΑΓΗΕ Α.Ε.». Οι αρμοδιότητες του ΛΑΓΗΕ προβλέπονται στο άρθρο 117 επόμενα του ν. 4001/2011.

Οι κανόνες της αγοράς και οι προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στη διαδικασία των δημοπρασιών, όπως και η διαδικασία των Δημοπρασιών (εφεξής «Κώδικας Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας») εγκρίνονται από τη ΡΑΕ.

3.10 Όροι Επιλεξιμότητας: Συμμετέχοντες στις Δημοπρασίες - Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

Δικαίωμα συμμετοχής στις δημοπρασίες πώλησης προθεσμιακών προϊόντων έχουν οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι είναι κάτοχοι αδειών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συμμετεχόντων του Συστήματος Συναλλαγών Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού («ΗΕΠ») και στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών στις Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, τα οποία τηρεί ο Λειτουργός της Αγοράς. Για τον παραπάνω σκοπό, οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές οφείλουν να είναι επιπλέον εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, το οποίο τηρεί, επίσης, ο ΛΑΓΗΕ, ενώ οφείλουν να εισαχθούν στο Συμπληρωματικό Συμβόλαιο Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων, το οποίο ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ Εναλλακτικών Προμηθευτών, του ΛΑΓΗΕ και της ΔΕΗ Α.Ε..

Η ΔΕΗ δεν δύναται να θεωρηθεί ως επιλέξιμος αγοραστής στις Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων.

- Ελεγκτικός Μηχανισμός με στόχο τον έλεγχο της ποσότητας Προθεσμιακού Προϊόντος που εξάγεται.

Η συνολική ποσότητα των δηλώσεων φορτίου του μήνα που αφορούν σε εξαγωγή δεν υπερβαίνει το 20% της ποσότητας του Προθεσμιακού Μηνιαίου Υποπροϊόντος που δηλώθηκε από τον Δικαιούχο Χρήσης.

3.11 Κριτήρια προσδιορισμού Μεθοδολογίας

Η μεθοδολογία προσδιορισμού κατώτατης τιμής προσφοράς και η κατώτατη τιμή που προέρχεται από αυτή, οφείλει να ακολουθεί συγκεκριμένα κριτήρια, ώστε να αντικατοπτρίζουν τις οικονομικές συνθήκες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από εγχώριες εγκαταστάσεις της ΔΕΗ.

3.12 Κώδικας Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΚΣΔΠΠΗΕ)

Ο όγκος προσφορών προϊόντων ΝΟΜΕ καθώς και η διαδικασία εκκαθάρισης και διακανονισμού τους στον ΗΕΠ θα προσαρμοστεί καταλλήλως στον ΚΣΔΠΠΗΕ με σκοπό να ενσωματώσει την εκκαθάριση των προθεσμιακών υποπροϊόντων στον Συμπληρωματικό ΗΕΠ. Μια άλλη προσαρμογή στον κώδικα σχετίζεται με την περίπτωση αδυναμίας λειτουργίας και εκκαθάρισης της Αγοράς ΗΕΠ για λόγους ανωτέρας βίας.

3.13 Νομοθετικές Εξουσιοδοτήσεις - Καθορισμός Αρμοδιοτήτων

Με απόφαση της ΡΑΕ, κατόπιν εισήγησης του Λειτουργού της Αγοράς, καθορίζονται:
(α) Η ετήσια ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας (σε MWh/h), που διατίθεται μέσω των ανωτέρω δημοπρασιών πώλησης προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας με φυσική παράδοση και θα ισούται με την «Ετήσια Μείωση για το Μερίδιο Λιανικής Αγοράς», πολλαπλασιασμένες με τον συνολικό όγκο στο διασυνδεδεμένο σύστημα.

- (β) Ο καταμερισμός, για κάθε δημοπρασία, της ανωτέρω ετήσιας ποσότητας σε επιμέρους προθεσμιακά προϊόντα ηλεκτρικής ενέργειας με φυσική παράδοση,
- (γ) Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των ανωτέρω δημοπρατούμενων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας με φυσική παράδοση, ως αυτά εξειδικεύονται στον ΚΣΔΠΠΗΕ.
- (δ) το πρόγραμμα διεξαγωγής των δημοπρασιών.

3.14 Μεθοδολογία προσδιορισμού κατώτατης τιμής προσφοράς των δημοπρατούμενων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας

Η μεθοδολογία προσδιορισμού της κατώτατης τιμής οφείλει να βασίζεται στα μεταβλητά κόστη των λιγνιτικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ Α.Ε. και καθορίζει την αναλογία του μίγματος λιγνιτικής και υδροηλεκτρικής παραγωγής.

Το μεταβλητό κόστος των λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ Α.Ε. αποτελείται από τα κάτωθι στοιχεία κόστους:

- (α) Μεταβλητά κόστη των ορυχείων της ΔΕΗ Α.Ε., βάσει των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας.
- (β) Κόστος αγοράς καυσίμων από τρίτους, με βάση τη μοναδιαία τιμή καυσίμου στη σχετική σύμβαση αγοραπωλησίας.
- (γ) Ειδικό Τέλος Λιγνίτη, ως αυτό εκφράζεται σε ποσό ευρώ (€) ανά MWh.
- (δ) Ειδικό Κόστος Εκκίνησης.
- (ε) Μεταβλητά κόστη λειτουργίας και συντήρησης.
- (στ) Κόστη αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Για την αποφυγή κάθε αμφιβολίας, τα ανωτέρω κόστη θεωρούνται μεταβλητά μόνο εφόσον είναι μεταβλητά τη στιγμή κατά την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις για τις παραγόμενες ποσότητες.

Το κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα συμπεριλαμβάνεται στην κατώτατη τιμή και υπολογίζεται ετησίως βάσει του αντίστοιχου δωδεκάμηνου συμβολαίου μελλοντικής εκπλήρωσης του Ευρωπαϊκού Χρηματιστηρίου Ενέργειας (European Energy Exchange - EEX), ως ισχύει κατά το μήνα Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους. Συνεπώς, το κόστος αγοράς CO₂ θα είναι ένα σταθερό ποσό με το οποίο η ΔΕΗ δεσμεύεται για μια δωδεκάμηνη περίοδο.

Η μεθοδολογία και η κατώτατη τιμή αποφασίζεται μέσω Κοινής Υπουργικής Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, βασισμένη σε πρόταση της ΡΑΕ. Η ΚΥΑ θα εκδοθεί, έπειτα από συνεννόηση με τους Θεσμούς, εντός ενός μηνός από την υιοθέτηση, ως προαπαιτούμενη δράση της πρώτης αξιολόγησης, της σχετικής νομοθεσίας θέσπισης του μηχανισμού ΝΟΜΕ στην ελληνική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων όλων των σχετικών εξουσιοδοτήσεων σε ΛΑΓΗΕ και ΡΑΕ.

3.15 Κώδικας Προθεσμιακών Προϊόντων - Κανόνες Δημοπρασιών

3.15.1 Απαιτήσεις Συμμετοχής και Διαδικασία

Δικαίωμα συμμετοχής στις δημοπρασίες πώλησης προθεσμιακών προϊόντων έχουν οι Προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι είναι κάτοχοι αδειών προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Συμμετεχόντων του Συστήματος Συναλλαγών Ημερήσιου Ενεργειακού Προγραμματισμού («ΗΕΠ») και στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών στις Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας, τα οποία τηρεί ο Λειτουργός της Αγοράς. Για τον παραπάνω σκοπό, οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές οφείλουν να είναι επιπλέον εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας^[19], το οποίο τηρεί, επίσης, ο ΛΑΓΗΕ. Επιπλέον, οφείλουν να εισαχθούν στο Συμπληρωματικό Συμβόλαιο Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων, το οποίο ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις μεταξύ Εναλλακτικών Προμηθευτών, του ΛΑΓΗΕ και της ΔΕΗ.

3.15.2 Πρωτογενής Αγορά

Η πώληση Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας μέσω Δημοπρασιών θα κανονίζεται μέσω πλειοδοτικών διαγωνισμών (Πρωτογενείς Δημοπρασίες). Κάθε Πρωτογενής Δημοπρασία θα αντιστοιχεί σε μια προαποφασισμένη ποσότητα, συγκεκριμένης διάρκειας και με Κατώτατη Τιμή.

Δημοπρασίες Φθίνουσας Τιμής θα εφαρμοστούν για την κατανομή των προϊόντων στους Εναλλακτικούς Προμηθευτές. Η κατανομή των Προϊόντων Δημοπρασιών θα πραγματοποιείται σε τεμάχια της 1 MWh. Θα ακολουθηθεί η μέθοδος pay-as-

bid (πληρωμή του ποσού της προσφοράς) για την τιμολόγηση των κατανόμενων ποσοτήτων μέσω των δημοπρασιών.

Κατά το πέρας της κάθε Πρωτογενούς Δημοπρασίας, οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές οι οποίοι απέκτησαν προθεσμιακά προϊόντα (Δικαιούχοι Χρήσης), υποχρεούνται να αποπληρώσουν την ΔΕΗ, μέσω του ΛΑΓΗΕ, με μια προπληρωμή του ύψους του 1% της αποτίμησης του προϊόντος, που τους έχει απονεμηθεί, για ολόκληρη την διάρκεια του συγκεκριμένου Προϊόντος Δημοπρασίας. Αυτή η προπληρωμή δεν επιστρέφεται.

3.15.3 Μηχανισμός Καταμερισμού: Κατάτμηση σε Υποπροϊόντα από την Πρωτογενή στην Δευτερογενή Αγορά

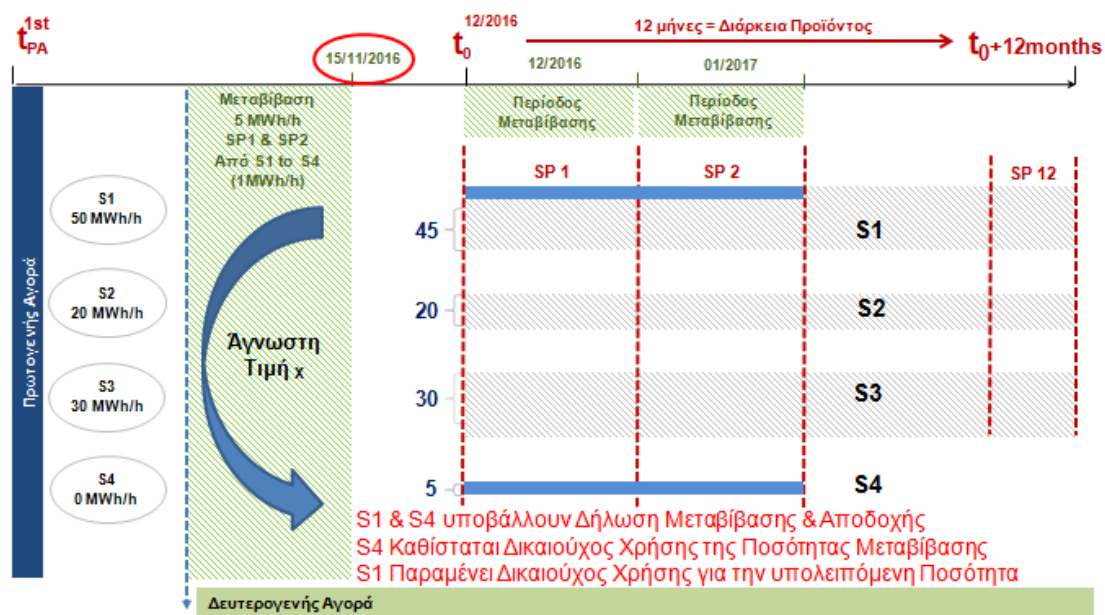
Τα Αποτελέσματα του Καταμερισμού των Πρωτογενών Δημοπρασιών για κάθε Δημοπρασία και Εναλλακτικό Προμηθευτή πρέπει να υπόκεινται σε έναν Μηχανισμό Καταμερισμού. Με αυτόν το μηχανισμό, τα Υποπροϊόντα μηνιαίας διάρκειας θα εισαχθούν, προκειμένου να διευκολύνουν την λειτουργία της Δευτερογενούς Αγοράς, την Δήλωση στην Προημερήσια Αγορά και τον διακανονισμό των προπληρωμών. Τέλος, τα μηνιαία Υποπροϊόντα θα κατατμηθούν περαιτέρω σε Ημερήσια/Ωριαία Υποπροϊόντα ώστε να διευκολύνουν την καθημερινή εκκαθάριση και διακανονισμό στην Προημερήσια Αγορά.

- Δημοπρασίες σε τριμηνιαία βάση
- Ποσότητες των Δημοπρατούμενων Προϊόντων βάσει του αντίστοιχου Καταμερισμού της Ετήσια Ποσότητας

Με εισήγηση του ΛΑΓΗΕ και απόφαση ΡΑΕ κάθε Οκτώβριο σε ετήσια βάση οι Ποσότητες των Δημοπρατούμενων Προϊόντων υπάγονται σε αναθεώρηση βάσει εξαμηνιαίων ελέγχων επίτευξης του στόχου απομείωσης του μεριδίου της ΔΕΗ στην αγορά.

Κάθε Εναλλακτικός Προμηθευτής έχει το δικαίωμα να μεταπωλεί τα Υποπροϊόντα του στην Δευτερογενή Αγορά, είτε συνολικά, είτε μερικά (πολλαπλά τεμάχια της 1 MWh) σε άλλον Εναλλακτικό Προμηθευτή (όπως ορίστηκε στο 2.1.4), σε έμπορο ή να τα εξάγει. Για Υποπροϊόντα του μήνα Μ, οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές πρέπει να ολοκληρώσουν όποια μεταπώληση σε δύο εργάσιμες ημέρες πριν τη Διαδικασία Δήλωσης Μηνιαίων Υποπροϊόντων, μέσω της υποβολής της μεταπώλησης τους στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΛΑΓΗΕ.

- **Συμμετέχουν**
  - Ως «Πωλητές» οι Δικαιούχοι Χρήσης
  - Ως «Αγοραστές» οι Επιλέξιμοι Προμηθευτές

- **Οι Κατανεμηθείσες Ποσότητες εισάγονται στη Δευτερογενή Αγορά**
  - Με την επιβεβαίωση των σχετικών πληρωμών
  - Μετά τον επιμερισμό σε Προθεσμιακά Μηνιαία Υποπροϊόντα (Μηχ. Καταμερισμού)

- **Η Δευτερογενής Αγορά λειτουργεί διαρκώς**
  - Οι Δικαιούχοι Χρήσης μπορούν να μεταβιβάσουν ποσότητες των Προθεσμιακών Μηνιαίων Υποπροϊόντων που κατέχουν (Πρωτογενής Αγορά και Δευτερογενής Αγορά)
  - Χρονοθυρίδα Δευτερογενούς Αγοράς για Μηνιαία Υποπροϊόντα του μήνα m:
    - Μέχρι δύο (2) εργάσιμες πριν τη έναρξη της Διαδικασίας Υποβολής Δηλώσεων Χρήσης
    - Σε περίπτωση Καταγγελίας της ΣΣ ΗΕΠ ή του Συμπληρωματικού Συμβολαίου
  - Καταγγελία ενεργή την ημέρα d του μήνα m, m(d) :
  - Ο κάτοχος των Κατανεμηθέντων Ποσοτήτων χάνει το δικαίωμα Φυσικής Παράδοσης και Συμπληρωματικής Εκκαθάρισης στον ΗΕΠ των Προθεσμιακών Μηνιαίων Υποπροϊόντων από την Ημέρα Κατανομής m(d+1)
  - Καμία αποζημίωση των ήδη καταβληθέντων ποσών Προκαταβολικών Πληρωμών και Ανταποδοτικού Τέλους.
  - Υποχρέωση μεταβίβασης σε άλλο Επιλέξιμο Προμηθευτή όλων των Κατανεμηθέντων Ποσοτήτων μέχρι τη επόμενη Χρονοθυρίδα της Δευτερογενούς Αγοράς.
  - Σε αντίθετη περίπτωση αυτές διατίθενται σε Επιλαχόντες Επιλέξιμους Προμηθευτές.

Σχεδιάγραμμα 3. 3: Συνδυασμός Πρωτογενούς & Δευτερογενούς αγοράς (Πηγή: Παρουσίαση ΛΑΓΗΕ για την Ημερίδα στις 05/09/2016)

3.15.4 Μηνιαία Διαδικασία Ανάδειξης Υποπροϊόντων και Προπληρωμή

Την M-1 (Ημέρα 20), κάθε Εναλλακτικός Προμηθευτής δηλώνει την χρήση του μηνιαίου Υποπροϊόντος του, του μήνα M. Αυτές οι δηλώσεις συμπεριλαμβάνουν σταθερές ενεργειακές ποσότητες ανά ώρα, για κάθε μέρα των Υποπροϊόντων του μήνα M. Οι δηλώσεις των μηνιαίων Υποπροϊόντων γίνονται στη βάση του «είτε θα το χρησιμοποιήσεις είτε θα το χάσεις» (use it or lose it). Οι Εναλλακτικοί Προμηθευτές που δηλώνουν το μηνιαίο τους Υποπροϊόν για τον μήνα M είναι υποχρεωμένοι, τον μήνα M-1 (Ημέρα 25), να πραγματοποιήσουν την προπληρωμή στην ΔΕΗ -μέσω του ΛΑΓΗΕ και σύμφωνα με τις αντίστοιχες ειδοποιήσεις του ΑΔΜΗΕ- στο ύψος του 5% της συνολικής μηνιαίας αξίας του Υποπροϊόντος. Το υπόλοιπο ποσό που πρέπει να πληρωθεί για κάθε Υποπροϊόν εκκαθαρίζεται μέσω της Ημερήσιας Εκκαθάρισης και τακτοποιείται μέσω του εβδομαδιαίου Διακανονισμού της Προημερήσιας Αγοράς, που γίνεται από τον ΛΑΓΗΕ σύμφωνα με τον Κώδικα Συναλλαγών Δημοπρασιών Προθεσμιακών Προϊόντων.

3.15.5 Επίπτωση στην Διαχείριση Κινδύνου του ΗΕΠ

Ο ΛΑΓΗΕ θα υπολογίσει σε μηνιαία βάση τις Αναγκαίες Εγγυήσεις για την Ημερήσια Προγραμματισμένη Συμμετοχή για κάθε Εναλλακτικό Προμηθευτή, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματοποιηθείσες προπληρωμές των Δηλωθέντων Υποπροϊόντων.

Αποτυχία του Εναλλακτικού Προμηθευτή να συμμορφωθεί με την σχετική Ειδοποίηση Διακανονισμού θα θέσει τον Προμηθευτή σε καθεστώς Εκκρεμούσας Οικονομικής Υποχρέωσης (Pending Financial Obligation) για τέσσερις μέρες κατά μέγιστο.

Σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης ενός Εναλλακτικού Προμηθευτή, η ακολουθείται η εξής διαδικασία:

- Αθέτηση Προκαταβολικής Πληρωμής: Ο Προμηθευτής χάνει τις Κατανεμημένες Ποσότητες και αποσύρεται από το Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών στις Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας.
- Αθέτηση Προπληρωμής: Ο Προμηθευτής χάνει τις Δηλωθέντες Ποσότητες Υπο-Προϊόντων και αναστέλλεται η συμμετοχή του στο Μητρώο Επιλέξιμων Προμηθευτών στις Δημοπρασίες Προθεσμιακών Προϊόντων Ηλεκτρικής Ενέργειας μέχρι την άρση της αθέτησης του.

3.15.6 Συμπληρωματική Εκκαθάριση του ΗΕΠ και διακανονισμός συναλλαγών

Κάθε Εναλλακτικός Προμηθευτής υποβάλλει τον M-1 (Ημέρα 20) τις Δηλώσεις Υποπροϊόντων του για το μήνα M.

Κάθε ημέρα του μήνα M, ο ΛΑΓΗΕ, λειτουργεί την Προημερήσια Αγορά ως συνήθως, λαμβάνοντας υπόψη της Ενεργειακές Προσφορές των Παραγωγών και την Δήλωση Φορτίου των Προμηθευτών. Το πρόγραμμα του ΗΕΠ και οι Τιμές θα υπολογίζονται, ενώ η Εκκαθάριση του ΗΕΠ (Τιμές ΗΕΠ) εκτελείται ως συνήθως.

Για κάθε Εναλλακτικό Προμηθευτή, δημιουργείται το ωριαίο πρόγραμμα των Δηλώσεων των Υποπροϊόντων του. Η ωριαία άθροιση του συνόλου των Δηλώσεων των Υποπροϊόντων των Εναλλακτικών Προμηθευτών ισούται με τις αντίστοιχες ωριαίες πωλήσεις Υποπροϊόντων της ΔΕΗ. Στην συνέχεια οι τιμές των αντίστοιχων Υποπροϊόντων για την συγκεκριμένη ημέρα προσδιορίζονται. Ο ΛΑΓΗΕ συμψηφίζει τις αξίες της Εκκαθάρισης του ΗΕΠ (Τιμές ΗΕΠ) και τις αξίες των Δηλωμένων Υποπροϊόντων, εκτελώντας μια συμπληρωματική εκκαθάριση. Ο ΛΑΓΗΕ

θα πραγματοποιεί αυτές τις εκκαθαρίσεις συναλλαγών του ΗΕΠ και τους τελικούς διακανονισμούς συναλλαγών των Υποπροϊόντων σε εβδομαδιαία βάση.

3.15.7 Προβλέψεις περί μη Κανονικής Εκκαθάρισης του ΗΕΠ

Για την ακραία περίπτωση της μη λειτουργίας/εκκαθάρισης του ΗΕΠ λόγω ανωτέρας βίας, ο ΛΑΓΗΕ αναλαμβάνει την ευθύνη της Εκκαθάρισης Κατανάλωσης Ενέργειας στην Κανονιστικά Ορισμένη Τιμή, προκειμένου να διατηρήσει την ταυτόχρονη εκκαθάριση της Προμηθεύτριας και της Προθεσμιακής Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας κάτω από μια ίδια Εκκαθαριστική Οντότητα.

3.15.8 Έκθεση Επιπτώσεων, παρακολούθηση εφαρμογής και συναφείς ενέργειες

Η ΡΑΕ παρακολουθεί την εφαρμογή του μηχανισμού και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά του σε εξαμηνιαία βάση, βάσει των διαμορφούμενων μεριδίων των Προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτά ανακοινώνονται στα Μηνιαία Δελτία Συστήματος Συναλλαγών ΗΕΠ, τα οποία καταρτίζονται από τον Λειτουργό της Αγοράς.

Τον Μ+1 (Ημέρα 15), για κάθε Εναλλακτικό Προμηθευτή, οι Λειτουργοί του Δικτύου (ΑΔΜΗΕ και ΔΕΔΔΗΕ) υποβάλλουν στον ΛΑΓΗΕ την Μέση Ημερήσια Κατανάλωση για το μήνα Μ. Πραγματικά δεδομένα κατανάλωσης ενέργειας χρησιμοποιούνται για τις περιπτώσεις διαθέσιμων ωριαίων μετρήσεων, ενώ εκτιμώμενα δεδομένα ωριαίας κατανάλωσης, για τις περιπτώσεις μη-ωριαίων μετρήσεων.

Τα αποτελέσματα των παραπάνω, αναφέρονται στην Εξαμηνιαία Έκθεση Επιπτώσεων της ΡΑΕ (αλλαγές στα ποσοστά λιανικής των προμηθευτών, κινητικότητα αλλαγής προμηθευτών από τους πελάτες, επίπεδα προσαυξήσεων από την χονδρική στη λιανική κλπ) και υποβάλλονται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για περαιτέρω ενέργειες σχετιζόμενες με την βελτιστοποίηση του προτεινόμενου μηχανισμού.

Στην περίπτωση κατά την οποία η απομείωση του μεριδίου της ΔΕΗ Α.Ε. στη λιανική αγορά του Διασυνδεδεμένου Συστήματος υπερβαίνει κατά δυο (2) ποσοστιαίες μονάδες τον στόχο απομείωσης του αντίστοιχου εξαμήνου, όπως αυτός προσδιορίζεται από την διαίρεση του ετήσιου στόχου σε αντίστοιχα εξάμηνα, η ΡΑΕ,

με απόφαση της θα προβεί στη μείωση των προς δημοπράτηση ποσοτήτων του τρίτου εξαμήνου από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς, με ισοδύναμη απομείωση των προς δημοπράτηση ποσοτήτων του εξαμήνου αυτού.

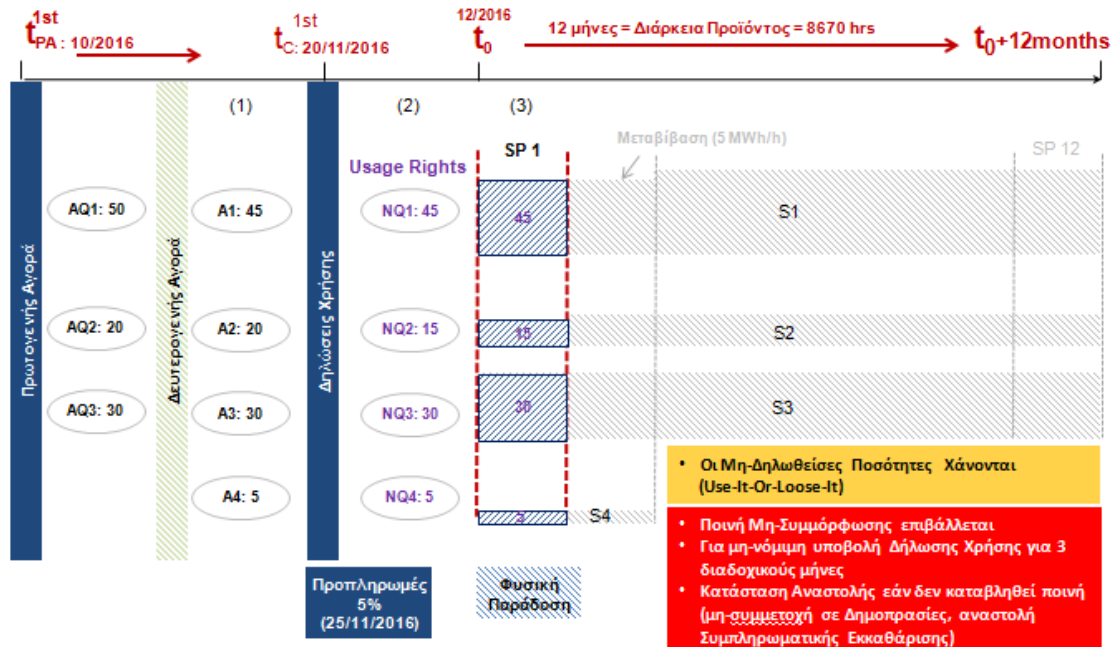
Στην περίπτωση κατά την οποία η απομείωση του μεριδίου της ΔΕΗ Α.Ε. στη λιανική αγορά του Διασυνδεδεμένου Συστήματος υπολείπεται κατά δυο (2) ποσοστιαίες μονάδες του στόχου απομείωσης του αντίστοιχου εξαμήνου, όπως αυτός προσδιορίζεται από την διαίρεση του ετήσιου στόχου σε αντίστοιχα εξάμηνα, η ΡΑΕ, θα προβεί στην αύξηση των προς δημοπράτηση ποσοτήτων του τρίτου εξαμήνου από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς, με ισοδύναμη αύξηση των προς δημοπράτηση ποσοτήτων του εξαμήνου αυτού.

Σε περίπτωση που οι αναπροσαρμοσμένες ποσότητες δεν έχουν ακόμη απορροφηθεί από την αγορά, εναλλακτικά δομικά μέτρα θα ληφθούν ώστε να είναι διαθέσιμη στους εναλλακτικούς προμηθευτές ισοδύναμη δυναμικότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας το τέταρτο εξάμηνο από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς.

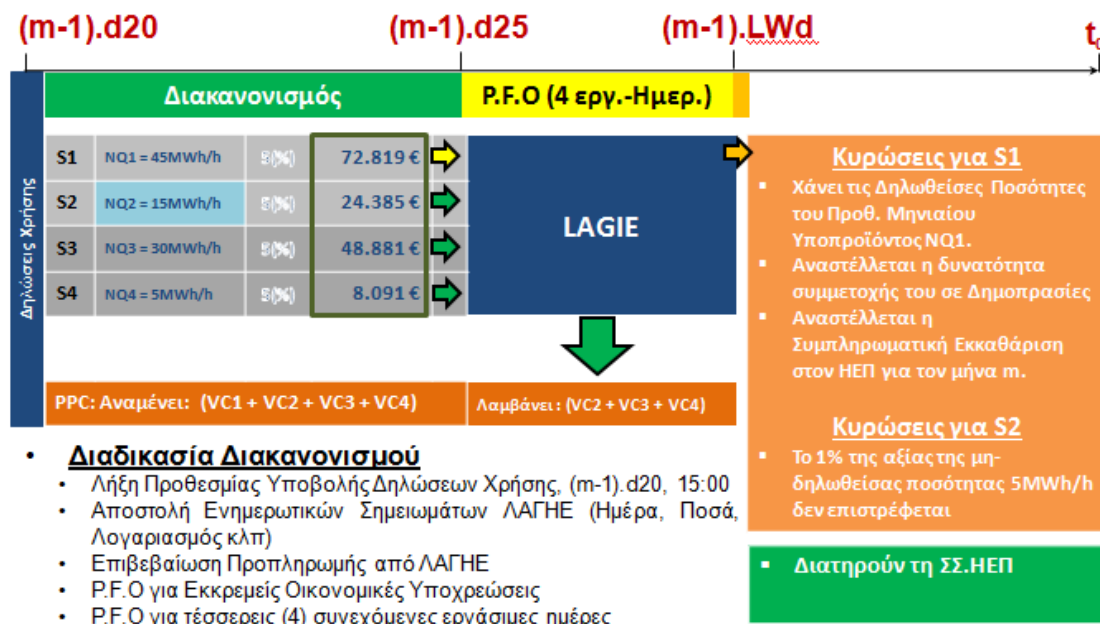
3.15.9 Δηλώσεις Χρήσης: Προθεσμίες και Διαδικασία Υποβολής

- **Προθεσμία για τον μήνα Φυσικής Παράδοσης m:**
  - Από τη Λήξη της Δευτερογενούς Αγοράς για Υποπροϊόντα Φυσικής Παράδοσης στο μήνα m και μέχρι την (m-1).d20 – 15:00 EET
- **Διαδικασία υποβολής**
  - Οι Δικαιούχοι Χρήσης υποβάλλουν Δηλώσεις Χρήσης υποδεικνύοντας:
    - Τον EIC Κωδικό του Δικαιούχο Χρήσης
    - Τον Κωδικό Χρήσης του Προθεσμιακού Μηνιαίου Υποπροϊόντος
    - Την Ποσότητα Χρήσης
  - Ο ΛΑΓΗΕ ελέγχει την εγκυρότητα των στοιχείων και αποστέλλει σχετική αποδοχή ή απόρριψη της Δήλωσης Χρήσης
  - Με την έκδοση της επιβεβαίωσης αποδοχής της Δήλωσης Χρήσης αυτή καθίσταται έγκυρη
- **Τροποποίηση Δήλωσης Χρήσης**
  - Επιτρέπεται μέχρι τη Λήξη της Προθεσμίας Υποβολής
  - Ακολουθεί τους ίδιους κανόνες εγκυρότητας
  - Αντικαθιστά την τελευταία έγκυρη
- **Μετά την Λήξη της Προθεσμίας Υποβολής Δηλώσεων Χρήσης**
  - Η τελευταία έγκυρη Δήλωση Χρήσης καθίσταται οριστική

- Ο Δικαιούχος Χρήσης χάνει το δικαίωμα φυσικής Παράδοσης στον ΗΕΠ για τον μήνα m για ποσότητες που δεν έχει συμπεριλάβει στη Δήλωση Χρήσης του **(UIOLI)**
- Ο ΛΑΓΗΕ αποστέλλει Ενημερωτικό Σημείωμα Εκκαθάρισης Αξίας Προπληρωμών

Σχεδιάγραμμα 3.4: Υποβολή Δήλωσης Χρήσης – Παράδειγμα (Παρουσίαση ΛΑΓΗΕ για την Ημερίδα στις 05/09/2016)

Σχεδιάγραμμα 3.5: Διακανονισμός Προπληρωμών – Παράδειγμα (Παρουσίαση ΛΑΓΗΕ για την Ημερίδα στις 05/09/2016)

4. Σύγκριση του γαλλικού και ελληνικού νόμου NOME - Αποτύπωση των αντιδράσεων της βιομηχανίας και της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

4.1 Παραλληλισμοί, Κοινά σημεία και Διαφορές

Ο πυρήνας αμφότερων των νόμων -και του γαλλικού και του ελληνικού- είναι κοινός και απορρέει από την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι με την απελευθέρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, με ταυτόχρονη ανάπτυξη μιας ενοποιημένης εσωτερικής αγοράς, θα επιτευχθεί ένα υγιές επενδυτικό πλαίσιο που θα επιτρέψει την αδιάκοπη χρηματοδότηση των αναγκαίων επενδύσεων στον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, με την προσέγγιση και ιδιωτικών κεφαλαίων, δίνοντας επίσης τη δυνατότητα στους Ευρωπαίους πολίτες να απολαμβάνουν προϊόντα ενέργειας ανάλογης τιμής και ποιότητας στην ενιαία εσωτερική αγορά. Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστούν συνθήκες ανταγωνισμού και στους υπόλοιπους οικονομικούς τομείς, οι οποίοι στηρίζονται σε κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για τη λειτουργία τους.^[20]

Ως εκ τούτου, για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, είναι απαραίτητη η ένταξη αρκετών ρυθμιστικών μέτρων, στη βάση συγκεκριμένων αρχών, που θα επιτρέψουν, δίνοντας στα Κράτη-Μέλη τον απαιτούμενο χρόνο να προσαρμοστούν, τη διαμόρφωση των αναγκαίων συνθηκών στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού, που θα επιτρέψουν με τη σειρά τους και την τελική ενοποίησή τους.^{[21],[22]}

Ο γαλλικός νόμος NOME προβλέπει μηχανισμό ρυθμιζόμενης πρόσβασης τρίτων στην πυρηνική ηλεκτροπαραγωγή της δεσπόζουσας EDF. Αντίστοιχα η ΔΕΗ Α.Ε. πρέπει να διαθέσει σε τρίτους μέρος της λιγνιτικής και υδροηλεκτρικής παραγωγής της μέσω δημοπρασιών κατά τα πρότυπα του γαλλικού μοντέλου NOME. Το σχέδιο αυτό δεν έχει μεταβατικό χαρακτήρα όμως όπως στην περίπτωση της Γαλλίας, αλλά αποτελεί την ελληνική πρόταση για την πλήρη απελευθέρωση της αγοράς, σύμφωνα με τα πρότυπα του σπασίματος αντίστοιχα του μονοπωλίου της EDF στη Γαλλία, που έδωσε διέξοδο στην πρόσβαση τρίτων και κυρίως στη βιομηχανία προς τη φθηνή πυρηνική ενέργεια. Κομβικό σημείο στην εφαρμογή του σχεδίου NOME στην Ελλάδα αποτελεί η τιμή εκκίνησης των δημοπρασιών, αλλά και η άμεση δυνατότητα πρόσβασης της ενεργοβόρου βιομηχανίας σε αυτές.

Στο γαλλικό μοντέλο NOME υπήρξε μέριμνα για την προστασία και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της EDF καθώς επίσης και του κινήτρου της και της δυνατότητάς της να πραγματοποιήσει επενδύσεις σε νέους πυρηνικούς σταθμούς στο μέλλον, ώστε να μη χάσει η Γαλλία το πλεονέκτημα της χαμηλής τιμής ενέργειας από πυρηνικά. Λήφθηκε μέριμνα έναντι των χρηματοοικονομικών κινδύνων και της διαρροής εμπιστευτικών πληροφοριών από την εφαρμογή της ρυθμιζόμενης προθεσμιακής αγοράς, μέσω της επιλογής ενός κρατικού πιστωτικού ιδρύματος για τη διαχείριση των χρηματορροών και των πληροφοριών.

Βασικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζονται οι δημοπρασίες ενέργειας στην Ελλάδα σε Στο ελληνικό μοντέλου αντιθέτως, μια τέτοια διασφάλιση δεν προβλέπεται ρητά, ενώ επιπροσθέτως διαφαίνεται μια διάθεση ελάφρυνσης του Λειτουργού της Αγοράς (ΛΑΓΗΕ) από τον χρηματοοικονομικό κίνδυνο. Ωστόσο, δεν νοείται η δημιουργία προθεσμιακής αγοράς χωρίς διασφάλιση του κινδύνου των συναλλαγών για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, ΔΕΗ Α.Ε. και Εναλλακτικούς Προμηθευτές.σχέση με το μοντέλο NOME που εφαρμόστηκε στη Γαλλία, με θετικές όμως επιπτώσεις για την εκεί βιομηχανία, επισημαίνουν οι βιομηχανικοί καταναλωτές ενέργειας, οι οποίοι σημειώνουν ότι ο μηχανισμός για τη δημοπρασία ποσοτήτων ενέργειας λιγνιτικής παραγωγής, με βάση τον προτεινόμενο σχεδιασμό, δεν συμφωνεί με τους στόχους του μνημονίου αλλά ούτε και με το μοντέλο NOME που εφαρμόζεται στη Γαλλία το οποίο έχει ως βασικό στόχο τη στήριξη της βαριάς βιομηχανίας στη χώρα, αν και ειδικά όσον αφορά στην περίπτωση της Γαλλίας, θεωρείται ότι οι συνθήκες είναι πανομοιότυπες, καθώς και στην εκεί αγορά υπάρχει το μονοπώλιο της EDF, όπως και στην περίπτωση της Ελλάδας με την ΔΕΗ Α.Ε., με αποτέλεσμα να υπάρχουν ρυθμιζόμενα βιομηχανικά τιμολόγια, για τα οποία αναφέραμε ότι υπήρξε έλεγχος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού, ο οποίος επέβαλε στην Γαλλική κυβέρνηση το άνοιγμα της αγοράς σε ποσοστό της τάξεως του 25%.

Η γαλλική πράξη NOME προβλέπει ρυθμιζόμενη τιμή 42€/MWh, η οποία αντιστοιχεί στο φορτίο βάσης το οποίο είναι και το προσφερόμενο προϊόν. Επιπροσθέτως, τα δικαιώματα που αποκτά κάθε προμηθευτής υπολογίζονται βάσει του ενεργειακού προφίλ των καταναλωτών του κατά τη διάρκεια των μηνών ελάχιστης ζήτησης, αλλά και στις ώρες ελαχίστου φορτίου. Αξιολογείται λοιπόν ότι αυτή η ρύθμιση είναι η ειδοποιός διαφορά που αποδεικνύει ότι στην Γαλλία υπήρχε πρωτίστως πολιτική βούληση να στηριχτεί η βιομηχανία, γιατί είναι προφανές ότι στις ώρες ελάχιστης ζήτησης μόνο οι βιομηχανίες αυξάνουν τα φορτία τους. Για το λόγο αυτό στη Γαλλία παρατηρείται σημαντικά υψηλότερο περιθώριο κέρδους στην Υψηλή Τάση σε σχέση

με τη Χαμηλή και τη Μέση Τάση, για τις οποίες διαφαίνεται ότι μέσω του ελληνικού NOME θα καλύπτονται κυρίως ή αποκλειστικά οι δικές τους ενεργειακές ανάγκες, μιας και αποτελούν κατηγορίες καταναλωτών όπου υπάρχουν περιθώρια κέρδους για τους Εναλλακτικούς Προμηθευτές. Οι μεγάλοι βιομηχανικοί καταναλωτές Υψηλής Τάσης στην Ελλάδα, δεν φαίνεται να επωφελούνται προς το παρόν.

Μια άλλη παράμετρος αφορά στη δυνατότητα του να επιστραφεί η ενέργεια που δεν χρησιμοποιήθηκε, και με αυτόν τον τρόπο εξαλειφόταν η υποχρέωση μπάντας, ώστε αυτή να μην αποτελεί πλέον εμπόδιο για την βιομηχανία, η οποία ως γνωστόν επιλέγει να λειτουργεί στις ζώνες χαμηλής ζήτησης προκειμένου να μπορεί να ανταπεξέλθει στο ενεργειακό της κόστος. Το γαλλικό μοντέλο NOME λαμβάνει υπόψη του την εποχική διακύμανση της πυρηνικής παραγωγής και ταυτόχρονα βασίζεται στο «εκτός αιχμής» φορτίο των τελικών καταναλωτών στους οποίους απευθύνεται. Με αυτόν τον τρόπο μειώνει τον «κίνδυνο ποσοτήτων» για την EDF και ταυτόχρονα δίνει κίνητρο στους καταναλωτές για μετατόπιση των φορτίων τους εκτός αιχμής, με θετικά για το Ηλεκτρικό Σύστημα αποτελέσματα. Αντίθετα στην περίπτωση της Ελλάδας δεν διαφαίνεται καμιά σχετική πρόβλεψη. Τα δικαιώματα παραχωρούνται βάσει του συνολικού προφίλ, δεν υπάρχουν κίνητρα για τη μεταφορά των φορτίων στις ζώνες ελάχιστης ζήτησης, ενώ δεν υπάρχει καμία πρόνοια για πριμοδότηση του βιομηχανικού τομέα εφόσον η αντιμετώπιση παραμένει ίδια ανεξάρτητα από τις χρονικές ζώνες κατανάλωσης της ενέργειας.

Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη τα εξής: η υδροηλεκτρική παραγωγή μεταβάλλεται σημαντικά από έτος σε έτος, δεδομένου ότι εξαρτάται από καιρικούς παράγοντες, ενώ η λιγνιτική παραγωγή αντιμετωπίζει σημαντικές αβεβαιότητες που έχουν να κάνουν με την ποιότητα του λιγνίτη, την αύξηση του κόστους λόγω της αύξησης του βάθους εκμετάλλευσης, τη γήρανση των σταθμών, τυχαία γεγονότα (όπως κατολισθήσεις ορυχείων κλπ.), καθώς και την επιβολή περιορισμών για λόγους περιβαλλοντικούς (εκπομπές ρύπων και κλιματική αλλαγή), αλλά και τις τιμές του πετρελαίου και των παραγώγων του. Το πρόσθετο αυτό κόστος καθώς και οι αβεβαιότητες δεν προβλέπονται.^[23]

Το γαλλικό μοντέλο NOME προβλέπει συγκεκριμένους μηχανισμούς παρακολούθησης της κατανάλωσης των πελατών των Εναλλακτικών Προμηθευτών που χρησιμοποιούν προϊόντα NOME, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα προϊόντα αυτά δεν χρησιμοποιούνται κερδοσκοπικά στη χονδρεμπορική Αγορά, ενώ τυχόν υπερβάσεις και κερδοσκοπική χρήση (π.χ. στη χονδρεμπορική αγορά αντί της λιανικής) αποτρέπονται μέσω επιβολής κατάλληλων ποινών. Αντιθέτως, στο ελληνικό

NOME αν και προβλέπεται ότι τα προθεσμιακά προϊόντα θα κατευθύνονται στους τελικούς καταναλωτές δεν περιγράφεται μηχανισμός παρακολούθησης και αποτροπής της κερδοσκοπικής συμπεριφοράς.

4.2 Αντιδράσεις της βιομηχανίας και της ηλεκτρικής αγοράς

Η πρώτη δημοπρασία πραγματοποιήθηκε ήδη με τιμή εκκίνησης στα 37,37 €/MWh και απορροφήθηκε το σύνολο της ενέργειας που ήταν σε προσφορά. Η επόμενη προγραμματίζεται για τις αρχές του 2017. Στην ατζέντα των διαπραγματεύσεων για τα ενεργειακά περιλαμβάνεται ακόμη η απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου.

Προκάλεσε ιδιαίτερη εντύπωση και ερωτήματα για την ύπαρξη πραγματικού ανταγωνισμού, το γεγονός ότι με τιμή εκκίνησης τα 37,37 €/MWh η υψηλότερη ήταν 37,50 €/MWh. Σύμφωνα με τη ΔΕΗ Α.Ε. η τιμή, που καθορίστηκε, είναι χαμηλότερη από το κόστος παραγωγής με αποτέλεσμα η επιχείρηση να ζημιώνεται και ως εκ τούτου, με τα αποτελέσματα της πρώτης δημοπρασίας πακέτου λιγνιτικής και υδροηλεκτρικής παραγωγής καθίσταται φανερό η ζημία από την εφαρμογή του νόμου NOME, δεδομένου ότι η μέση τιμή της δημοπρατηθείσας ενέργειας είναι κάτω από το κόστος παραγωγής της ΔΕΗ Α.Ε. και κοντά στην τιμή εκκίνησης.

Για το λόγο αυτό η ΔΕΗ Α.Ε. κατέθεσε ήδη προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας για την τιμή εκκίνησης των δημοπρασιών (NOME) λιγνιτικής και υδροηλεκτρικής παραγωγής κάτι που επιβεβαίωσε και η ΓΕΝΟΠ αλλά και οι αρμόδιες πηγές της επιχείρησης, με απώτερο σκοπό, προσδοκία και στόχο να αποσοβηθούν τα χειρότερα που δύνανται να οδηγήσουν την επιχείρηση στην πλήρη κατάρρευση, αλλά και να δοθεί η κατεύθυνση της καλύτερης λειτουργίας της διαδικασίας των δημοπρασιών, ώστε και να πετύχουν τον στόχο τους αλλά και να αποτραπουν τα σοβαρά προβλήματα που διαφαίνονται στον εφοδιασμό της αγοράς.

Σε ημερίδα της ΡΑΕ σχετικά με τον νόμο NOME παρενέβη ο επικεφαλής της ΔΕΗ Α.Ε., κ. Μανώλης Παναγιωτάκης και εξέφρασε τους φόβους που υπάρχουν για τις επιπτώσεις που των δημοπρασιών στη μεγαλύτερη βιομηχανική επιχείρηση της χώρας.

Η ΔΕΗ Α.Ε. έχει υπερμολγμένο ισολογισμό, καθώς ο καθαρός δανεισμός έχει ανέλθει πλέον στα 4,8 δισ. ευρώ, την ίδια ώρα που οι ληξιπρόθεσμες οφειλές υπερβαίνουν τα 2,3 δισ. ευρώ. Το μέλλον της ΔΕΗ Α.Ε. διαγράφεται πιο αβέβαιο από

ποτέ, καθώς χάνει ένα από τα πιο πολύτιμα περιουσιακά της στοιχεία (την ΑΔΜΗΕ Α.Ε.), που της προσέφερε σε ετήσια βάση EBITDA της τάξεως των 350 εκατ. ευρώ, ενώ αναγκάζεται να μειώσει το μερίδιο που κατείχε ως τώρα στη λιανική αγορά με απότομο και βίαιο τρόπο. Προσέθεσε επίσης ότι οι δημοπρασίες ΝΟΜΕ δεν ήταν ένας αναγκαίος μηχανισμός και ίσως αποβεί επικίνδυνος, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε ανεπανόρθωτη ζημιά για την ΔΕΗ Α.Ε. και στην αποσταθεροποίηση συνολικά της ηλεκτροπαραγωγής στη χώρα μας. Ο κ. Παναγιωτάκης θεωρεί ότι τα ΝΟΜΕ είναι ένα εργαλείο για το άνοιγμα της αγοράς και όχι αυτοσκοπός και προσέθεσε ότι οι ιδιώτες θα πρέπει να προχωρήσουν σε επενδύσεις και να προσπαθήσουν να διατηρήσουν τα μερίδια τους στην αγορά.

Αναφέραμε λοιπόν ότι η τιμή εκκίνησης για τις δημοπρασίες τύπου ΝΟΜΕ ορίστηκε τελικά στα 37,37 €/MWh σύμφωνα με την υπουργική απόφαση που αναρτήθηκε στη Διαύγεια. Σύμφωνα με την απόφαση η συγκεκριμένη τιμή όπως ορίζεται και από το μνημόνιο αντικατοπτρίζει το μεταβλητό κόστος παραγωγής των λιγνιτικών και των υδροηλεκτρικών μονάδων της ΔΕΗ Α.Ε., δηλαδή το λιγνιτικό μεταβλητό κόστος της ΔΕΗ είναι στα 27,26 €/MWh (περιλαμβάνονται μεταβλητά κόστη ορυχείων, κόστος αγοράς καυσίμων, ειδικό τέλος λιγνίτη, ειδικό κόστος εκκίνησης, μεταβλητά κόστη λειτουργίας και συντήρησης) συν 12,71 ευρώ η μεγαβατώρα κόστη αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων ενώ το μεταβλητό κόστος υδροηλεκτρικής παραγωγής της ΔΕΗ είναι 2,12 €/MWh.

Οι ιδιώτες εξασφάλισαν σημαντική ενεργειακή ισχύ, σε τιμές πολύ κοντά στην τιμή εκκίνησης, Η ΔΕΗ Α.Ε. προσδοκούσε υψηλότερα έσοδα από τη δημοπρασία ηλεκτρικής ισχύος, που περιελάμβανε λιγνιτική και υδροηλεκτρική παραγωγή, για αυτό το λόγο και αντέδρασε έντονα, εγείροντας θέμα ανταγωνισμού, υποστηρίζοντας ότι οι τελικές τιμές διαμορφώθηκαν κάτω από το κόστος παραγωγής, ενώ συνολικά θα εισπράξει περί τα 150 εκατ. ευρώ, από το σύνολο της ποσότητας που δημοπρατήθηκε, αν και ανέμενε τουλάχιστον διπλάσια έσοδα.^[24]

Στη διαδικασία, με δημοπρατούμενη ισχύ 460 MW, συμμετείχαν 12 επιχειρήσεις, από τις οποίες οι 11 εξασφάλισαν τις ποσότητες που διεκδίκησαν. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη λιανική του ρεύματος (ΗΡΩΝ, Protergia, Elpedison, Volterra κλπ.), ενώ και θυγατρικές μεγάλων παραγωγικών ομίλων (Τιτάν, Βιοχάλκο), όπως και τα ΕΛ.ΤΑ., που πρόσφατα ξεκίνησαν δραστηριότητα στην εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας, εξασφάλισαν σημαντικές ποσότητες, σε χαμηλές τιμές και σε αυτή τη φάση εκτιμάται ότι καλύφθηκαν οι άμεσες ανάγκες της αγοράς.

Τα μεγαλύτερα «πακέτα» εξασφάλισαν οι τρεις μεγάλοι προμηθευτές της λιανικής (ΗΡΩΝ, Protergia, Elpedison) αποκτώντας 310 MWh/h. Μόνο μία από τις προσφορές, ισχύος 10 MW, δεν ικανοποιήθηκε, ενώ τα πακέτα που διατέθηκαν ξεκίνησαν από 1 MWh/h και έφτασαν έως 108 MWh/h. Στη δημοπρασία συμμετείχαν εννέα εταιρείες προμήθειας και συγκεκριμένα οι: ΗΡΩΝ, Protergia, Protergia Θερμοηλεκτρική, Elpedison, GREEN, NRG Trading, Volteria, Watt and Volt και Novaera Energy, τα ΕΛ.ΤΑ. και δύο εμπορικές εταιρείες, η Interbeton και η Βιενέρ, θυγατρικές των ομίλων Τιτάν και Βιοχάλκο αντίστοιχα. Οι 11 εταιρείες που κατοχύρωσαν προθεσμιακό προϊόν στη δημοπρασία θα καταβάλουν προκαταβολή στην ΔΑΓΗΕ Α.Ε. ίση με το 3% της αξίας της ποσότητας που αγόρασαν. Η δεύτερη δημοπρασία θα πραγματοποιηθεί τον Δεκέμβριο 2016 και θα αφορά μικρότερες ποσότητες ρεύματος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ανάγκη απόφασης για τον καθορισμό της τιμής εκκίνησης των δημοπρασιών ΝΟΜΕ αναπόφευκτα επέφερε το να δοθεί μια οριστική και αδιαμφισβήτητη απάντηση σε ένα πολυετές ερώτημα που είχε ξεκινήσει όταν απελευθερώθηκαν τα τιμολόγια της Υψηλής Τάσης και η ΔΕΗ Α.Ε. είχε την υποχρέωση να διαπραγματευτεί ελεύθερα με τη βιομηχανία τις νέες χρεώσεις, με βάση αυτή τη φορά και το συγκεκριμένο προφίλ κατανάλωσης και όγκου των μεγάλων βιομηχανικών πελατών.

Όλα τα παραπάνω αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεων, διαβουλεύσεων και αντεγκλήσεων, οι οποίες οδήγησαν σε ένα συμπέρασμα το οποίο ο βιομηχανικός κλάδος υποστηρίζει σταθερά και σθεναρά, ότι πράγματι η βιομηχανία εμφανίζει ιδιαιτερότητες που καθιστούν την τιμολόγησή της ένα σύνθετο εγχείρημα, τα οποία πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη για την οικονομική ανάπτυξη του τόπου μας και τη βιωσιμότητα του βιομηχανικού κόσμου. Όσο και αν σημειωνόταν πρόοδος υπό το βάρος και των χρονικών περιορισμών των μνημονιακών υποχρεώσεων και δεσμεύσεων της Ελλάδας, το βασικό ζητούμενο, δηλαδή ο προσδιορισμός του μεταβλητού κόστους παραγωγής της ΔΕΗ Α.Ε. παρέμενε ασαφές.

Υπό το συγκεκριμένο πρίσμα λοιπόν, η υπουργική απόφαση που καθόρισε το μεταβλητό λιγνιτικό κόστος στα 27,76 €/MWh (για τα μεταβλητά κόστη ορυχείων, αγοράς καυσίμων, ειδικό τέλος λιγνίτη, ειδικό κόστος εκκίνησης, μεταβλητά κόστη λειτουργίας και συντήρησης), έρχεται να επιβεβαιώσει ότι η τιμή εκκίνησης που καθορίστηκε για την δημοπρασία ΝΟΜΕ δεν ήταν κάτω από το κόστος παραγωγής της δεσπόζουσας επιχείρησης, κάτι για το οποίο όμως η ΔΕΗ Α.Ε. συνεχίζει να διαμαρτύρεται εντόνως και για το λόγο αυτό προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά των δημοπρασιών ΝΟΜΕ, ενώ το υπουργείο Περιβάλλοντος - Ενέργειας φαίνεται να προσβλέπει πια σε πολιτική λύση, καθώς οι δανειστές επιμένουν στην αύξηση των δημοπρατούμενων ποσοτήτων και δεν δέχονται τα εναλλακτικά εργαλεία που έχουν προταθεί από ελληνικής πλευράς.

Το αν η υλοποίηση του ελληνικού ΝΟΜΕ τελικώς θα επιφέρει πραγματικό όφελος στο άνοιγμα της εγχώριας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας θα φανεί με την πάροδο του χρόνου και βεβαίως θα εξαρτηθεί και από την επιτυχή προσαρμογή του στα ελληνικά δεδομένα ή όχι. Είναι γεγονός όμως ότι αποτέλεσε την αρχή για τη διερεύνηση του πραγματικού κόστους παραγωγής της ΔΕΗ Α.Ε..

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- [1] <http://www.lagie.gr/agora/analysisi-agoras/miniaia-deltia-iep/>
- [2] François Lévêque (2010), «France’s new Electricity Act: a barrier against the market and the European Union»
- [3] C. Crampes, J-M. Glachant, C. von Hirschhausen, F. Lévêque, D. Newberry, I. Perez-Arriaga, P. Ranci, S. Stoff, B. Willems (2009), «Where the Champsaur Commission has got it wrong», *The Electricity Journal*, v. 22, p. 81-8
- [4] F. Marty et J. Pillot, 2009, «Le recours à la théorie des facilités essentielles dans la pratique décisionnelle des juridictions concurrentielles : Ambiguïté du droit et régulation de la concurrence», Université de Nice Sophia-Antipolis, Document de travail, n°2009-11, Mai.
- [5] C. Defeuilley et A. Hautecloque, La production d’électricité est-elle une facilité essentielle?, LARSEN Working Paper, 2010.
- [6] <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/09/104&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>
- [7] http://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPreparation.do;jsessionid=C5F863AA17C8040BC2E4BB3138A31455.tpdjoo6v_1?idDocument=JORFDOLE000021751367&type=expose
- [8] D. Finon, F. Marty et C. Defeuilley, (2009), « Signaux-prix et équilibre de long-terme. Reconsidérer l’organisation des marchés électriques », Working Paper OFCE, n° 2009-29, Novembre 2009
- [9] Impact study of the NOME bill, hereafter “Impact Study”, April 2010, p. 6.
- [10] Champsaur Report
- [11] Senate Report No. 643 of 7 July 2010 by Ladislav Poniatski on behalf of the Commission on the Economy, Sustainable Development and Infrastructure Development, hereafter “Senate Report”, p. 61
- [12] Lévêque et Saguan (2010), «Analyse critique de l’impact de la loi NOME», Working Paper 2010-09, CERNA, June.
- [13] P. Joskow (2008), «Lessons Learned from Electricity Market Liberalization», *The Energy Journal*, December, pp. 9-42.

[14] G. de Muizon et M. Saguan (2009) «Fondements et modalités d'ajustement des tarifs réglementés du gaz naturel en France», Microeconomix, Report commissioned by the UFC Que Choisir.

[15] G. Holburn et P. Spiller (2002), «Institutional or structural: lessons from international electricity sector reforms», dans Brousseau, D.E. et Glachant, J.M. (Eds.): *The Economics of Contracts: Theories and Applications*, Cambridge University Press, pp.463–502.

[16] EPEX (2010), «Impact de l'ARB sur la liquidité et les prix de gros de l'électricité en France», EPEX Report, May.

[17] D. Finon (2010) «Le compromis de la Loi NOME : Les limites d'un dispositif de marché aux principes économiques faibles», *Revue de l'Energie*, 2010, Juillet-Août, n° 596

[18] ΦΕΚ Β' 1593/6.6.2016

[19] Παρουσίαση ΛΑΓΗΕ για την Ημερίδα στις 05/09/2016 για τα ΝΟΜΕ

[20]<http://energypress.gr/news/viomihania-ayto-einai-galliko-nome>

[21]<http://www.kathimerini.gr/814581/article/oikonomia/epixeirhseis/a-la-gallika-h-apeley8erwsh-ths-agoras-hlektrikhs-energeias>

[22]<http://energypress.gr/news/oi-dimoprasies-nome-os-mihanismos-enishysis-toy-antagonismoy-stin-elliniki-agora-ilektrikis>

[23]http://www.rae.gr/site/file/categories_new/about_rae/activity/global_consultation/history_new/190614_lix_070514_1?p=file&i=21

[24]http://www.rae.gr/site/file/categories_new/about_rae/activity/global_consultation/history_new/190614_lix_070514_1?p=file&i=0

